

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

C 106

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

64ο έτος
26 Μαρτίου 2021

Περιεχόμενα

I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

Επιτροπή των Περιφερειών

Interactio — Εξ αποστάσεως — 142η σύνοδος ολομέλειας της ΕτΠ, 3.2.2021-5.2.2021

2021/C 106/01	Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την εκστρατεία εμβολιασμού κατά της πανδημίας COVID-19	1
---------------	--	---

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Επιτροπή των Περιφερειών

Interactio — Εξ αποστάσεως — 142η σύνοδος ολομέλειας της ΕτΠ, 3.2.2021-5.2.2021

2021/C 106/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα»	3
2021/C 106/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Στήριξη της απασχόλησης των νέων — Γέφυρα προς την απασχόληση για την επόμενη γενιά — Η ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία»	7
2021/C 106/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Οι διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες στην Ευρώπη»	12
2021/C 106/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Αγροοικολογία»	19
2021/C 106/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μια Ένωση ισότητας: στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά»	25
2021/C 106/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ένας νέος Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας (ΕΧΕ) για την έρευνα και την καινοτομία»	31

EL

2021/C 106/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Επανεκκίνηση των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργίας»	38
---------------	---	----

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

Επιτροπή των Περιφερειών

Interactio — Εξ αποστάσεως — 142η σύνοδος ολομέλειας της ΕτΠ, 3.2.2021-5.2.2021

2021/C 106/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «8ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον»	44
---------------	--	----

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

INTERACTIO — ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ — 142Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΠ, 3.2.2021-5.2.2021

Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την εκστρατεία εμβολιασμού κατά της πανδημίας COVID-19

(2021/C 106/01)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ (ΕτΠ),

1. στηρίζει τη στρατηγική εμβολιασμού της ΕΕ ως έκφραση αλληλεγγύης, ενότητας και αποτελεσματικότητας, και ως διαδικασία βασισμένη στις αρχές της ίσης πρόσβασης στα εμβόλια για όλους τους πολίτες της ΕΕ, της οικονομικής προσιτότητας και της ασφάλειας· απορρίπτει τον εμβολιαστικό «εθνικισμό», που αντιβαίνει σε αυτές τις αρχές·
2. επικροτεί την πρόοδο στην επιστημονική έρευνα και την καινοτομία που οδήγησε στην παραγωγή ασφαλών και αποτελεσματικών εμβολίων σε χρόνο ρεκόρ χάρη στην παγκόσμια συνεργασία· θεωρεί ότι ο εμβολιασμός θα αποτελέσει καταλύτη εξέλιξεων που θα μας επιτρέψει να αρχίσουμε να βγαίνουμε από τη χειρότερη πανδημία και από τις δραματικές της επιπτώσεις στην κοινωνική και οικονομική ζωή και στην ψυχική υγεία στην ΕΕ. Ωστόσο, ο εμβολιασμός καθαυτός δεν αρκεί και ο αριθμός των κρουσμάτων πρέπει να μειωθεί γρήγορα πριν από την άφιξη νέων παραλλαγών, για τις οποίες η αποτελεσματικότητα των σημερινών εμβολίων δεν έχει αποδειχθεί·
3. ζητεί η διαδικασία αδειοδότησης και διαπραγμάτευσης της πρόσβασης σε εμβόλια κατά της νόσου COVID-19 να διέπεται από διαφάνεια και ελπίζει πως οι τρέχουσες και οι μελλοντικές αγορές δόσεων εμβολίων θα συνεχίσουν να είναι αντικείμενο καλού συντονισμού και επικοινωνίας σε επίπεδο ΕΕ· παροτρύνει δε τα κράτη μέλη να αποφύγουν να χειριστούν το θέμα των εμβολίων όπως χειρίστηκαν την αρχή της πανδημίας, όταν ορισμένα εξ αυτών επέδειξαν έλλειψη αλληλεγγύης, οδηγώντας σε ελλείψεις προστατευτικού εξοπλισμού, μάσκων και αναπνευστήρων·
4. υποστηρίζει την εκστρατεία εμβολιασμού της ΕΕ, του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και των κρατών μελών και ζητεί την ενίσχυση της παραγωγής και παράδοσης εμβολίων, την επιτάχυνση του εμβολιασμού και την αύξηση της πληροφόρησης, προκειμένου οι πολίτες της ΕΕ να μπορούν να εμβολιαστούν το συντομότερο δυνατό μετά από απλή και εξορθολογισμένη διαδικασία και ανεξάρτητα από τη γεωγραφική τους θέση·
5. σημειώνει με ανησυχία την συνεχιζόμενη παρουσία του ιού που προκαλεί τη νόσο COVID-19 και τις δυσκολίες, σε παγκόσμιο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσον αφορά τον έλεγχο της πανδημίας και την έξοδο από τον κύκλο των περιοριστικών μέτρων· εκφράζει επίσης τον προβληματισμό της για την τρέχουσα παραγωγή και διάθεση εμβολίων στην ΕΕ, καθώς ορισμένοι παραγωγοί εμβολίων εμφανίζουν σημαντικά μειωμένες παραδόσεις εμβολίων, πράγμα που αναγκάζει τις εθνικές αρχές να αναθεωρήσουν τα σχέδιά τους για τη διανομή των εμβολίων. Για τον λόγο αυτόν, κρίνει ότι είναι πολύ σημαντικό τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να λάβουν τα ενδεδειγμένα μέτρα για να διασφαλιστεί η τήρηση από πλευράς των παραγωγών των όρων των συμβάσεων·
6. τονίζει πως πολλές τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν αρμοδιότητα σε ζητήματα υγείας και είναι έτοιμες να υποστηρίξουν τη διάθεση των εμβολίων — ιδίως σε επίπεδο εφοδιαστικής — και να συμμετάσχουν σε εκστρατείες και δραστηριότητες προβολής για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και της αποδοχής των πολιτών και για την επιτάχυνση της διαδικασίας εμβολιασμού· για αυτό, καλεί τα κράτη μέλη να επιδιώξουν την ενεργό συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στις εκστρατείες τους και στην ταχεία υλοποίηση των στρατηγικών εμβολιασμού τους·

7. εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι, ενώ απαιτείται εμβολιασμός του 70 % του πληθυσμού για τον τερματισμό της πανδημίας, λιγότερο από το ήμισυ των Ευρωπαίων επιθυμούν να εμβολιαστούν εντός του 2021, σχεδόν ένα τρίτο του πληθυσμού σε επτά κράτη μέλη είναι αντίθετο με τον εμβολιασμό του εν γένει, και σχεδόν δύο τρίτα των Ευρωπαίων πιστεύουν ότι τα εμβόλια παρήχθησαν υπερβολικά γρήγορα⁽¹⁾.
8. κρίνει ζωτικής σημασίας τις διαβεβαιώσεις στο κοινό ότι οι τεχνολογίες που χρησιμοποιήθηκαν είναι ασφαλείς και ότι η ταχεία παραγωγή οφείλεται στην άνω του μέσου όρου κινητοποίηση χρηματοοικονομικών και ανθρώπινων πόρων για την ανάπτυξη των εμβολίων· φρονεί δε πως οι υποεθνικοί ηγέτες βρίσκονται σε ιδανική θέση για να συμβάλουν στη μετάδοση αυτού του καθησυχαστικού μηνύματος·
9. εφιστά την προσοχή στις αρνητικές επιπτώσεις της εσφαλμένης πληροφόρησης και της παραπληροφόρησης, που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τις προοπτικές για ταχύ μαζικό εμβολιασμό, και ζητεί μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση όσον αφορά την πιθανότητα απάτης συνδεδεμένης με τις εκστρατείες εμβολιασμού· φρονεί πως η συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών θα συμβάλει ουσιαστικά στην αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και της αβεβαιότητας γύρω από τον εμβολιασμό·
10. ζητεί έναν ευρωπαϊκό πίνακα που θα επιτρέπει την παρακολούθηση της παραλαβής και διανομής εμβολίων ανά περιφέρεια, πράγμα που θα βελτιώσει τη διαφάνεια και τον συντονισμό και θα συμβάλει στον εντοπισμό τυχόν ελλείψεων· φρονεί πως το κοινό πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένο για την έγκριση, τη διαθεσιμότητα και την διάθεση των εμβολίων COVID-19·
11. παρέχει την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών και των μελών της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα κράτη μέλη για την υποστήριξη των εκστρατειών εμβολιασμού μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και τη διάδοση πληροφοριών·
12. στηρίζει την πρόθεση του Συμβουλίου να δημιουργήσει τυποποιημένο και διαλειτουργικό πιστοποιητικό εμβολιασμού για ιατρικούς σκοπούς, δεδομένου ότι η τεκμηρίωση του εμβολιασμού αποτελεί ιατρική ανάγκη·
13. επιμένει πως η ΕΕ πρέπει να επιτελεί ηγετικό ρόλο στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε εμβόλια σε όλη την υφήλιο·
14. ζητεί ολοκληρωμένη αξιολόγηση της αντίδρασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των κρατών μελών, των περιφερειών και των δήμων στην έξαρση της πανδημίας COVID-19 και να συναχθούν τα κατάλληλα συμπεράσματα από ιατρικής, οικονομικής, κοινωνικής και διοικητικής απόψεως, καθώς και σε ό,τι αφορά τις αρμοδιότητες.

Βρυξέλλες, 5 Φεβρουαρίου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

⁽¹⁾ Δημοσκόπηση της Επιτροπής (ΓΔ COMM.A3): «Η κοινή γνώμη σχετικά με τον εμβολιασμό κατά της νόσου COVID-19 στην ΕΕ», Δεκέμβριος 2020

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

INTERACTIO — ΕΕ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ — 142Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙ, 3.2.2021-5.2.2021

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα»

(2021/C 106/02)

Εισηγητής:	Csaba BORBOLY (RO/EPP), πρόεδρος του κομητειακού συμβουλίου Χαργκίτα
Έγγραφα αναφοράς:	Ανακοίνωση για Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα COM(2020) 274 final Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα COM(2020) 275 final

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Βασικά μηνύματα

1. τάσσεται υπέρ της αναγνώρισης και του σεβασμού του κείριου ρόλου που διαδραματίζουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές και τα κράτη μέλη στις κύριες πολιτικές της ΕΕ, καθώς και σε θέματα δεξιοτήτων, ως ιδιοκτήτριες των σχετικών υποδομών, ως δικαιούχοι των κονδυλίων της ΕΕ και της εθνικής και περιφερειακής χρηματοδότησης, καθώς και ως κύριες πύλες των τοπικών και περιφερειακών κοινοτήτων. Παράλληλα, εκφράζει τη λύπη της για την έλλειψη αναγνώρισης του ρόλου αυτού στην τρέχουσα ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής·
2. υπογραμμίζει την ανάγκη ενημέρωσης των εργαζομένων στους κλάδους με υψηλή κατανάλωση ενέργειας σχετικά με τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που δημιουργούν η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση και παροχής σε αυτούς κατάλληλης συνδρομής·
3. υποδέχεται με ενδιαφέρον τη δρομολόγηση του Ευρωπαϊκού συμφώνου δεξιοτήτων για την προώθηση της κοινής δράσης με σκοπό τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των επενδύσεων στην αναβάθμιση των υφιστάμενων δεξιοτήτων (επαγγελματικές δεξιότητες) και της απόκτησης νέων δεξιοτήτων (επαγγελματική). Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να συμμετέχουν σε αυτό το εγχείρημα με σκοπό τη συνεργασία και τη σύντομη προσπάθεια κατάρτισης όλων των ατόμων σε ηλικία εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ·
4. προτείνει οι περιφερειακές κατά τόπους στρατηγικές και τα σύμφωνα που σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία να αναφέρονται στην πολιτική δεξιοτήτων και στις επενδύσεις που χρειάζεται η εκάστοτε περιφέρεια. Κρίνεται επίσης απαραίτητη η καλύτερη κατανόηση των περιφερειακών αναγκών και ευκαιριών που αφορούν τις δεξιότητες, οι οποίες αναλύονται για κάθε σχετικό κλάδο, με έμφαση στις τεχνολογίες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και τη βιωσιμότητα, αλλά ιδίως για την αυτοκινητοβιομηχανία, τις κατασκευές, τις οικοδομικές υπηρεσίες, τη βιομηχανία σχεδιασμού και δημιουργίας, τη φαρμακευτική βιομηχανία, την πληροφορική και τον κλάδο των τροφίμων·
5. υπογραμμίζει ότι στα περισσότερα κράτη μέλη, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές παίζουν σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης και στην ανάπτυξη πολιτικών που σχετίζονται με τις δεξιότητες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να λάβει μέτρα για τη δημιουργία άμεσων συνδέσεων με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές που ενδιαφέρονται για την επίτευξη των διαδικασιών των ταμείων της ΕΕ με τη μορφή πειραματικών προγραμμάτων, χάραξης τοπικών και περιφερειακών στρατηγικών και σχεδίων δράσης, καθώς και αυξημένης χρηματοδότησης νέων πρωτοβουλιών, έτσι ώστε να είναι δυνατή η ανάληψη δράσης, ακόμη και αν δεν υπάρχουν μεσοπρόθεσμα συμφωνίες σύμπραξης·

6. επισημαίνει ότι, κατά τη διάρκεια της τρέχουσας πανδημίας, τα περισσότερα εκπαιδευτικά συστήματα ανταποκρίθηκαν γρήγορα και ευέλικτα στα νέα ζητούμενα, και κάποια κράτη μέλη επιτάχυναν γρήγορα την ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης. Μολονότι υπάρχουν πραγματικές επιτυχίες στις περιφέρειες, η ΕτΠ προτείνει να δοθεί έμφαση στα εξής:

- α. καθολική πρόσβαση επί ίσοις όροις στα νέα μέσα εκπαίδευσης και κατάρτισης, με έμφαση σε όσα παιδιά και εφήβους είναι σε πιο ευάλωτη θέση·
- β. άρση των εμποδίων στον τομέα της γλώσσας, συμπεριλαμβανομένης της άσκησης των γλωσσικών δικαιωμάτων των εθνικών μειονοτήτων και των κωφών, καθώς και των ατόμων με προβλήματα ακοής που χρησιμοποιούν νοηματική γλώσσα·
- γ. μέριμνα έτσι ώστε οι νέες πρωτοβουλίες και μορφές εκπαίδευσης να επιδράσουν θετικά στην καθολική πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, μειώνοντας το ψηφιακό χάσμα και τη δυσκολία πρόσβασης, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η πλήρης δυνατότητα ολοκλήρου του πληθυσμού να κάνει χρήση συνεργατικών μέσων οπουδήποτε και αν βρίσκονται·
- δ. μέτρα για την προώθηση της ψηφιακής συνδεσιμότητας, ιδίως σε αραιοκατοικημένες περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της τεχνολογίας και του εκπαιδευτικού υλικού και των εργαλείων που επιτρέπουν την πρόσβαση στην ψηφιακή εκπαίδευση·

7. υπενθυμίζει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 17 Σεπτεμβρίου με θέμα την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, στο πλαίσιο μέσου «ΕΕ — Επόμενη γενιά», περιλαμβάνουν ως έναν από τους εμβληματικούς της άξονες την επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων, καθώς και την προσαρμογή των εκπαιδευτικών συστημάτων ως βοήθημα των ψηφιακών δεξιοτήτων και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλες τις ηλικίες, κάτι που συνεπάγεται νέες δημοσιονομικές προοπτικές για τα κράτη μέλη και, άρα, για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές·

Συστάσεις πολιτικής

8. επισημαίνει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές αντιμετωπίζουν νέα ζητούμενα, ιδίως σε ό,τι αφορά την πανδημία COVID-19. Ωστόσο, καθημερινά κάνουν επίσης την εμφάνισή τους πολλές νέες πρωτοβουλίες, ως απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις. Η ψηφιοποίηση του τομέα της εκπαίδευσης και των τοπικών επιχειρήσεων αποτελούν τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να αναλύσει κατά πόσο μπορεί να δημιουργήσει μια ευρωπαϊκή πλατφόρμα με επιλογή των βέλτιστων πρακτικών, οι οποίες θα είναι προσιτές για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές και θα υποστηρίξουν την ανάπτυξη στρατηγικών προσαρμογής και ανθεκτικότητας, καθώς και σχεδίων δράσης, εμπνέοντας νέες πρωτοβουλίες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Κάθε τέτοια πρωτοβουλία θα επικροτείται και θα υποστηρίζεται από την ΕτΠ και τα μέλη της·

9. υπογραμμίζει ότι τόσο στην επαγγελματική όσο και στην τεχνολογική κατάρτιση χρειάζεται πρακτική άσκηση και ότι συνήθως συνδέονται με τον φυσικό χώρο και τις εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις πολύ περισσότερο απ' ό,τι οι ψηφιακές, γλωσσικές και άλλες μη τεχνικές δεξιότητες. Πρέπει να ξεκινήσουμε να προσδιορίζουμε ήδη τις βέλτιστες πρακτικές σε ορισμένες περιφέρειες που μπορούν να εμπνεύσουν νέες πρωτοβουλίες και σε άλλες περιφέρειες·

10. εισηγείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναθεωρήσει την προσέγγιση που αποτυπώνεται στην ανακοίνωση και να λάβει υπόψη τον σημαντικό ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην υποστήριξη και στην ανάπτυξη υποδομών σχετικών με δεξιότητες στα περισσότερα κράτη μέλη, διότι οι αρχές αυτές έχουν βασικές αρμοδιότητες στην πολιτική εκπαίδευσης και κατάρτισης και επηρεάζουν σημαντικά τις πολιτικές για τη νεολαία και την απασχόληση·

11. επισημαίνει ότι περίοδοι κρίσεων, όπως αυτή της πανδημίας COVID-19 διαταράσσουν τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και ακολουθούνται συχνά από περιόδους υψηλών ποσοστών ανεργίας και οικονομικής αβεβαιότητας. Ταυτόχρονα, εκτός από τις αλλαγές που συντελούνται στην αγορά εργασίας λόγω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, οι ενήλικες με χαμηλά προσόντα χρειάζονται επείγουσα στήριξη για να εισέλθουν ή να παραμείνουν στην αγορά εργασίας⁽¹⁾. Υπό αυτό το πρίσμα, οι προτεινόμενες πρωτοβουλίες όσον αφορά τις δεξιότητες και την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση κρίνονται σαφώς αναγκαίες προκειμένου να διασφαλιστεί η υλοποίηση της πρώτης αρχής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων σχετικά με το δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση·

(1) Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP), το 2016 το 23 % των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών στην ΕΕ είχαν χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, ίσο ή κατώτερο με την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ISCED 2). ([https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20\(53.1%25\)](https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20(53.1%25)))

12. προσβλέπει στην επικείμενη έγκριση της «Δήλωσης Osnabrück» από τους υπουργούς Παιδείας της ΕΕ με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της ευρωπαϊκής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και την εμβάθυνση της διασυνοριακής συνεργασίας εντός του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης ⁽²⁾, καθώς και ως μέσο ενίσχυσης του εθελοντικού χαρακτήρα της σύστασης. Τονίζει, στο πλαίσιο αυτό, ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές πρέπει να συμμετέχουν πλήρως στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών που αφορούν τις πολιτικές για την εκπαίδευση των ενηλίκων·

13. υπογραμμίζει, υπό το πρίσμα της κρίσης της νόσου COVID-19, την ανάγκη βελτίωσης των ψηφιακών λύσεων κατάρτισης και της εξ' αποστάσεως μάθησης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ), καθώς και βελτίωσης της καταγραφής όσων έχουν λάβει επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, κατά περίπτωση, χωρίς να δημιουργείται περιττός διοικητικός φόρτος. Επιπλέον, επισημαίνει την ανάγκη ενίσχυσης της ελκυστικότητας του τομέα ΕΕΚ και διασφάλισης της συνοχής και των συνεργειών μεταξύ του τομέα ΕΕΚ και του γενικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η ΕτΠ ζητεί επίσης την αναθεώρηση του ευρωπαϊκού πλαισίου για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας, προκειμένου να εξασφαλιστούν υψηλής ποιότητας, διαφοροποιημένες και προσαρμοσμένες θέσεις μαθητείας· υπογραμμίζει περαιτέρω τη σημασία της ίσης πρόσβασης και του δικαιώματος κατάρτισης για όλους τους εργαζομένους·

14. επισημαίνει ότι η κατάσταση ποικίλλει σημαντικά στις διάφορες περιοχές της Ευρώπης, και ότι αυτό αποτελεί μία από τα μεγαλύτερες προκλήσεις κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή νέων προτύπων και πρακτικών για την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Αυτές οι περιφερειακές ανισότητες οφείλονται στο χάσμα και την αναντιστοιχία δεξιοτήτων στην ΕΕ και είναι πιθανό να διευρυνθούν, εάν οι τοπικές και περιφερειακές πολιτικές δεν είναι καλά σχεδιασμένες και δεν χρηματοδοτούνται αναλόγως. Συνεπώς, η ΕτΠ επαναλαμβάνει το αίτημά της να δοθεί έμφαση σε επίπεδο περιφέρειας κατά την αξιολόγηση της προόδου στην εφαρμογή του νέου θεματολογίου δεξιοτήτων και της νέας πολιτικής στα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης·

15. φρονεί ότι κάθε μορφή άσκησης πολιτικής πρέπει να είναι συνδεδεμένη με το περιφερειακό πλαίσιο, καθώς και ότι μία ενιαία προσέγγιση δεν είναι αποτελεσματική. Στις πολιτικές σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο οι λύσεις πρέπει να προσαρμόζονται αντιστοίχως·

16. επισημαίνει ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της πρόσβασης των κοινωνικά αποκλεισμένων ή ευάλωτων ατόμων σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση, με μέλημα να μην υπάρχουν φραγμοί στην επί ίσοις όροις πρόσβαση σε κανένα από τα κράτη μέλη·

17. τάσσεται υπέρ της επιτάχυνσης της πραγματοποίησης ενός ευρωπαϊκού χώρου εκπαίδευσης, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η υψηλής ποιότητας εκπαίδευση για όλους. Η ΕΕ θα πρέπει να προωθήσει, να στηρίξει και να συμπληρώσει τη συνεργασία και τις ανταλλαγές μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων και των διαφορετικών προγραμμάτων στο πλαίσιο της κατανομής των αρμοδιοτήτων και τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας και της απαγόρευσης της εναρμόνισης με βάση τις ανάγκες των πολιτών·

18. τονίζει ότι ελλοχεύει ο κίνδυνος η πράσινη μετάβαση και η πανδημία να έχουν περισσότερες αρνητικές συνέπειες στις μειονότητες, στις γυναίκες, στα παιδιά, στους εφήβους, στη νεολαία και σε όσους προέρχονται από μειονεκτούσες κοινότητες, ιδίως σε απομακρυσμένες, αραιοκατοικημένες ή ορεινές περιοχές, οι κάτοικοι των οποίων αντιμετωπίζουν μεγαλύτερα εμπόδια και δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση σε ποιοτική κατάρτιση και εκπαίδευση. Αυτά τα προβλήματα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με εμπειρισματομένο τρόπο που θα ικανοποιεί τις ιδιαίτερες ανάγκες αυτών των κατηγοριών σε όλες τις περιφέρειες. Υπό αυτήν την έννοια, προτείνεται να συμπεριληφθούν τα άτομα με αναπηρία ως μία από τις ομάδες που βρίσκονται σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση λόγω των προβλημάτων που περιγράφονται ανωτέρω·

19. δεδομένης της σημασίας των νέων δεξιοτήτων STEM (θετικές επιστήμες, τεχνολογία, μηχανική και μαθηματικά), θα πρέπει να είναι προσιτές σε όλες τις περιφέρειες, σε όλες της βαθμίδες της εκπαίδευσης, με σεβασμό της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων. Παράλληλα στο πλαίσιο της προώθησης της διττής μετάβασης, θα πρέπει να ενημερώνονται οι μαθητές των επιπέδων ISCED 2 και 3 σχετικά με τη σημασία αυτών των επιστημονικών κλάδων για τη μελλοντική αγορά εργασίας και τις ευκαιρίες που παρέχουν σε μελλοντικούς εργαζόμενους, όταν επιλέγουν τη σταδιοδρομία τους. Στόχος είναι να παρέχεται καθοδήγηση σχετικά με τη μελλοντική τους κατάρτιση και εκπαίδευση σε αυτούς τους τομείς, με γνώμονα τα γλωσσικά δικαιώματα και τη δυνατότητα όλων των γενιών και των ομάδων του πληθυσμού να αποκτούν αυτές τις νέες δεξιότητες·

20. επισημαίνει ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα δημόσια πανεπιστήμια με σκοπό να ενισχυθούν οι τοπικές και περιφερειακές πρωτοβουλίες. Επίσης, πρέπει να βρεθούν δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις που θα δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες σχετικές με τις δεξιότητες, ενώ η τοπική και περιφερειακή έρευνα σε αυτό το πεδίο θα πρέπει να εστιάζει στην επιλογή νέων δεξιοτήτων σε όλες τις ευρωπαϊκές περιφέρειες·

21. υπογραμμίζει ότι η ευρωπαϊκή συνεργασία στις δεξιότητες και την επαγγελματική κατάρτιση πρέπει να επικεντρώνεται σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, να απευθύνεται στις τοπικές και περιφερειακές αρχές και να αποσκοπεί στη σταθεροποίηση της πρόσβασης στα σχολεία και τους παρόχους κατάρτισης. Τέτοιου είδους πλατφόρμες δεν θα πρέπει να εστιάζουν αποκλειστικά στα κράτη μέλη και σε όσους συμμετέχουν ήδη·

(2) <https://www.eu2020.de/eu2020-en/news/article/eu-education-ministers-karliczek-osnabrueck/2384182>

22. θεωρεί πολύ θετικό το γεγονός ότι το Θεματολόγιο δεξιοτήτων περιλαμβάνει στη δράση 7 την προώθηση των επιχειρηματικών ευκαιριών που προσφέρει η κοινωνική οικονομία, όπως η παροχή βοήθειας στις τοπικές κοινότητες, η σύναψη τοπικών οικολογικών συμφωνιών και η ενεργοποίηση ευάλωτων ομάδων. Εν προκειμένω, συνιστούμε μεγαλύτερη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην εκπόνηση του Σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία που ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενόψει του 2021·

23. φρονεί ότι το εκπαιδευτικό πρόγραμμα Erasmus+ της ΕΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην απόκτηση διαπολιτισμικών και πολυγλωσσικών δεξιοτήτων. Λόγω της πανδημίας, υπάρχει κίνδυνος πολλοί σπουδαστές, μαθητές και μαθητευόμενοι να μην δύνανται να αξιοποιήσουν αυτήν την ευκαιρία. Συνεπώς, πρέπει να βρεθούν γρήγορες λύσεις προσαρμοσμένες στις νέες συνθήκες, έτσι ώστε οι στόχοι του προγράμματος Erasmus+ να συνεχίσουν να επιτυγχάνονται, ενώ παράλληλα θα παρέχεται υποστήριξη για τους σκοπούς της κοινωνικής ένταξης στους σπουδαστές, τους μαθητές και τους μαθητευόμενους που δεν συμμετείχαν έως σήμερα εξίσου στο πρόγραμμα Erasmus+·

24. υποστηρίζει ότι η πανδημία, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και η ψηφιοποίηση είναι οι βασικότεροι φορείς αλλαγών στην ευρωπαϊκή οικονομία. Οι αλλαγές είναι ευπρόσδεκτες όσον αφορά τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα στο περιβάλλον και στο μέλλον της ευρωπαϊκής οικονομικής ανάπτυξης. Οι εργαζόμενοι πρέπει να μπορούν να αποκτούν νέες δεξιότητες ενόψει της νέας εποχής της οικολογικής και ψηφιακής ανάπτυξης και να θωρακίζονται σύμφωνα με τους αναδυόμενους και αναπτυσσόμενους τομείς, με μέλημα τη διόρθωση κάθε αναντιστοιχίας δεξιοτήτων. Οι εργαζόμενοι πρέπει να υποστηρίζονται έχοντας ειδική και προσαρμοσμένη καθοδήγηση στον χώρο εργασίας και τα άτομα που αναζητούν νέες ευκαιρίες εργασίας είναι τα πιο ανοικτά στην απόκτηση νέων δεξιοτήτων. Ταυτόχρονα οι επιχειρήσεις θα πρέπει να υποστηρίζονται κατά την παροχή συμβουλών κατάρτισης στο προσωπικό τους·

25. υπογραμμίζει ότι απαιτείται μια κρίσιμη μάζα όσον αφορά τη χρηματοδότηση και την υποστήριξη της ανάκαμψης, της ανθεκτικότητας και των νέων δεξιοτήτων που σχετίζονται με την εκπαίδευση και την κατάρτιση σε όλες τις περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών, σε όλα τα πεδία και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης· εν προκειμένω, επιμένει ότι δεν θα πρέπει να περικοπεί ο προϋπολογισμός των προγραμμάτων της ΕΕ που επενδύουν άμεσα στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες, ιδίως του Erasmus+ και του ΕΚΤ+·

26. επισημαίνει ότι στα ταχέως ψηφιοποιούμενα περιβάλλοντα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, οι καθηγητές, οι εκπαιδευτές, οι μαθητές και οι σπουδαστές χρειάζονται νέες επαγγελματικές δεξιότητες που βασίζονται στις ΤΠΕ και, παράλληλα, δεξιότητες συμπεριφοράς που σχετίζονται με την πληροφόρηση, τον ψηφιακό γραμματισμό και την παιδεία στα ΜΜΕ⁽³⁾. Οι πόλεις και οι περιφέρειες χρειάζεται, με βάση τις τοπικές και τις περιφερειακές πολιτικές, να αποδείξουν ότι οι καθηγητές και οι εκπαιδευτές διαθέτουν τις απαιτούμενες δεξιότητες και έχουν προσαρμοστεί στη νέα κατάσταση και, εάν υπάρχουν σημεία συμφόρησης και αναντιστοιχίες, χρειάζεται να συμπεριληφθούν εξατομικευμένες και συντονισμένες λύσεις στα προγράμματα κατάρτισης των εκπαιδευτικών και συνεχώς βελτίωσης των δεξιοτήτων τους·

27. υποστηρίζει την ιδέα ότι, στο μελλοντικό πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», πρέπει να δούμε τα αποτελέσματα της τεκμηριωμένης εφαρμοσμένης έρευνας με θέμα τον εντοπισμό νέων δεξιοτήτων, τις μεθόδους διδασκαλίας σε διαδικτυακή ψηφιοποιημένη μορφή, τη διδασκαλία του βασικού συνόλου δεξιοτήτων σε όλους —συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών μειονοτήτων, όλων των εθνοτικών ομάδων και των περιθωριοποιημένων ομάδων—, καθώς και την πολυεπίπεδη διαχείριση των πεδίων πολιτικής που σχετίζονται με τις δεξιότητες, με την ενεργό συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών·

28. πιστεύει ότι οι τοπικές και περιφερειακές συμπράξεις —που συγκροτούν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι ομάδες ειδικών, οι εκπρόσωποι των εργοδοτών και οι φορείς παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης— μπορούν να οδηγήσουν σε καλύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η —σύμφυτη με το περιφερειακό επίπεδο— απόκτηση δεξιοτήτων λειτουργεί με τον πλέον αποτελεσματικό και ταχύ τρόπο. Οι συμπράξεις αυτές μπορούν εν προκειμένω να χρησιμεύσουν ως φορέας των τοπικών και περιφερειακών αλλαγών, με την καλλιέργεια γνώσεων, κατανόησης και εμπιστοσύνης, καθώς και με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων.

Βρυξέλλες, 5 Φεβρουαρίου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

(³) Τεχνικές σημειώσεις του Κοινού Κέντρου Ερευνών: «Mapping Digital Competence: Towards a Conceptual Understanding» («Χαρτογράφηση των ψηφιακών δεξιοτήτων: προς μια εννοιολογική κατανόηση»), επιμέλεια: Kirsti Ala-Mutka (https://www.researchgate.net/publication/340375234_Mapping_Digital_Competence_Towards_a_Conceptual_Understanding)

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Στήριξη της απασχόλησης των νέων — Γέφυρα προς την απασχόληση για την επόμενη γενιά — Η ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία»

(2021/C 106/03)

Εισηγήτρια: Romy KARIER (LU/EPP), μέλος του δημοτικού συμβουλίου του Clervaux

Έγγραφο αναφοράς: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Στήριξη της απασχόλησης των νέων: Γέφυρα προς την απασχόληση για την επόμενη γενιά

COM(2020) 276 final

Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία και αντικατάσταση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία

COM(2020) 277 final

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη Νεολαία, η οποία βασίζεται στα διδάγματα που αντλήθηκαν από την υιοθέτηση της αρχικής Εγγύησης για τη νεολαία στις 22 Απριλίου 2013· με τον τρόπο αυτό, πραγματοποιούνται σημαντικές βελτιώσεις στο μέσο, όπως μια νέα και πιο συνεκτική διάρθρωση τεσσάρων διακριτών φάσεων, ενισχυμένη εστίαση στους μακροχρόνια ΕΕΑΚ (Εκτός Εκπαίδευσης, Απασχόλησης και Κατάρτισης) και ενίσχυση των στοιχείων συμμετοχικότητας. Η πρόταση είναι ιδιαίτερα σημαντική στο πλαίσιο της κρίσης COVID-19, η οποία έχει δυσανάλογες επιπτώσεις στους νέους·
2. επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής όσον αφορά τη διεύρυνση της ηλικιακής ομάδας των δικαιούχων Εγγυήσεων για τη νεολαία στους νέους ηλικίας 25-29 ετών, έτσι ώστε να καλύπτεται μεγαλύτερος αριθμός νέων. Με τον τρόπο αυτό, η πρόταση καθίσταται πιο συνεκτική με τους κανόνες εφαρμογής που εφαρμόζονται στα περισσότερα κράτη μέλη αλλά και πιο συμμετοχική, εφόσον αναγνωρίζεται ότι, εξαιτίας της οικονομικής ύφεσης που προκαλεί η πανδημία COVID-19, η ανεργία μεταξύ των ατόμων ηλικίας 15 έως 29 ετών θα συνεχίσει να αυξάνεται δραστικά και τα εν λόγω άτομα θα χρειαστούν υπηρεσίες υποστήριξης⁽¹⁾· τονίζει δε πως πρέπει να συνεχίσει να παρέχεται στήριξη στους νέους και μετά από την προσφορά εργασίας ή από την εκπνοή της τετράμηνης περιόδου υποβολής προσφοράς, ώστε να εξασφαλιστεί η διαρκής ενίσχυση των κινήτρων, των προσόντων και των ικανοτήτων τους, ιδίως όσον αφορά τους πιο ευάλωτους νέους που χρειάζονται πιο μακροπρόθεσμη υποστήριξη για την επιτυχή τους ένταξη στην αγορά εργασίας·
3. υπογραμμίζει τον σημαντικό ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στις πολιτικές απασχόλησης, κατάρτισης, εκπαίδευσης και νεολαίας, και προτείνει να συμμετέχουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές στις εταιρικές σχέσεις σε όλα τα στάδια των Εγγυήσεων για τη Νεολαία. Τούτο ισχύει ιδίως όσον αφορά τις φάσεις χαρτογράφησης και προβολής, κατά τις οποίες οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να χρησιμεύσουν ως γέφυρα μεταξύ διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών, όπως κοινωνικοί εταίροι, εκπαιδευτικά ιδρύματα, οργανώσεις νεολαίας, δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης και ο τοπικός και περιφερειακός επιχειρηματικός κλάδος·
4. επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα πρέπει να αποτελέσουν την κινητήρια δύναμη της μαθητείας στο τοπικό επιχειρηματικό περιβάλλον, αναγνωρίζοντας, με τον τρόπο αυτό, τόσο τον καιρίο ρόλο που διαδραματίζουν στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης μέσω εταιρικών σχέσεων όσο και τις προηγούμενες θέσεις της Επιτροπής των Περιφερειών επί του θέματος⁽²⁾. Η μαθητεία θα πρέπει να ενθαρρυνθεί ως σημαντικό μέσο για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων, διότι συνδυάζει τις διανοητικές και τις τεχνικές δεξιότητες με την επαγγελματική πείρα. Συνεπώς, είναι σημαντικό να ενισχυθεί η προσφορά και η ποιότητα της μαθητείας, με έμφαση στην ψηφιακή κατάρτιση·

(1) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52012XR2562>

(2) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A52012AR1186> και <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52013AR0789>

5. οι τοπικές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση των νέων όσον αφορά τις Εγγυήσεις για τη Νεολαία και στη συμμετοχή τους σε δράσεις προβολής, για παράδειγμα με την εξασφάλιση της προβολής του προγράμματος στις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης και με την εφαρμογή μιας προσέγγισης εταιρικής σχέσης με όλους τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς που συνεργάζονται με τους νέους·
6. τονίζει τη σημασία των κοινωνικών υπηρεσιών, των υπηρεσιών υγείας, απασχόλησης και νεολαίας των τοπικών και των περιφερειακών αρχών ως τμήματα των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης και επισημαίνει τις ικανότητές τους να εντοπίζουν τους νέους που κινδυνεύουν να γίνουν ΕΕΑΚ, συμβάλλοντας παράλληλα στην πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ιδίως σε εκείνες τις περιφέρειες της ΕΕ με υψηλότερα ποσοστά εγκατάλειψης της σχολικής φοίτησης·
7. εκφράζει την ικανοποίησή της για την έμφαση που δίνει η Επιτροπή στα μέτρα προβολής, ιδίως όσον αφορά τους μακροχρόνια ΕΕΑΚ, αλλά τονίζει ότι είναι σημαντικό να συστήνεται η χρήση τόσο τεχνολογιών που χρησιμοποιούν οι ίδιοι οι νέοι, όσο και μετρήσιμων στόχων· με τον τρόπο αυτό, παρέχονται κίνητρα στους παρόχους Εγγυήσεων για τη νεολαία να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των στρατηγικών προβολής τους. Επιπλέον, φρονεί πως οι νέοι που επωφελούνται του προγράμματος θα πρέπει να ενημερώνονται ότι πρόκειται για ευρωπαϊκή πρωτοβουλία —πράγμα που αγνοούν πολλοί εκ των σημερινών δικαιούχων·
8. υποστηρίζει την ιδέα της προώθησης δεξιοτήτων που σχετίζονται με την αγορά εργασίας, και συμφωνεί με την έμφαση στις ψηφιακές δεξιότητες, τις διευθυντικές δεξιότητες, την επιχειρηματικότητα, την αυτονομία και τις δεξιότητες που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση· επιμένει, ωστόσο, στην ανάγκη να προωθηθούν οι γλωσσικές δεξιότητες ως προτεραιότητα, προκειμένου να αυξηθούν οι πιθανότητες ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας, ιδίως στις περιφέρειες όπου οι γλωσσικές δεξιότητες είναι ιδιαίτερα σημαντικές, όπως η διασυνοριακές περιφέρειες και οι περιφέρειες με οικονομία προσανατολισμένη στον τουρισμό, και θεωρεί λυπηρό το γεγονός ότι το ζήτημα αυτό δεν έχει συμπεριληφθεί στη νέα πρόταση·
9. θεωρεί απαραίτητο να καθοριστούν σαφή και ακριβή δεσμευτικά κριτήρια σχετικά με την ποιότητα της προσφοράς απασχόλησης, εκπαίδευσης, κατάρτισης και μαθητείας στο πλαίσιο των Εγγυήσεων για τη νεολαία. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με την αξιολόγηση του βαθμού αντιστοιχίας μεταξύ της προσφοράς και του προφίλ του συμμετέχοντος, αφενός, διασφαλίζοντας ότι η προσφορά σέβεται την απασχόληση και τα κοινωνικά δικαιώματα των νέων, ότι η προσφορά θα επιτρέψει τη βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας και, αφετέρου, συμπεριλαμβάνοντας την ποιότητα των προσφορών στις διεργασίες παρακολούθησης και συλλογής δεδομένων όσον αφορά τις Εγγυήσεις για τη νεολαία (⁴)·
10. τονίζει ότι είναι σημαντική η προώθηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού μέσω της ενίσχυσης των Εγγυήσεων για τη Νεολαία, μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ περιφερειών, δεδομένου του σημαντικού ρόλου της μετανάστευσης στη διαμόρφωση ευκαιριών στην αγορά εργασίας· θεωρεί, ως εκ τούτου, λυπηρό το γεγονός ότι η διάταξη αυτή, η οποία υπήρχε στην αρχική «Εγγύηση για τη νεολαία», δεν διατηρήθηκε στη νέα πρόταση, παρά το γεγονός ότι πολλές χώρες έχουν συμπληρώσει τις Εγγυήσεις για τη Νεολαία με προγράμματα περιφερειακής ή διεθνούς κινητικότητας· προτείνει επίσης τη σύνδεση των εγγυήσεων για τη νεολαία με ποιοτικά προγράμματα πρακτικής άσκησης και με το Ευρωπαϊκό Σύμμα Αλληλεγγύης·
11. συμφωνεί με την ιδέα ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις ιδιαιτερότητες των περιφερειακών αγορών εργασίας και στα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νέοι που ζουν σε αγροτικές, σε απομακρυσμένες, εξόχως απόκεντρες ή σε μειονεκτούσες αστικές περιοχές και λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες ή κοινότητες γλωσσικών μειονοτήτων κατά τη φάση της χαρτογράφησης. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει ειδικά μέτρα στήριξης στο πλαίσιο των ενισχυμένων Εγγυήσεων για τη Νεολαία, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι νέοι που ζουν σε αυτές τις περιοχές έχουν πρόσβαση στις ίδιες ευκαιρίες και υπηρεσίες όπως σε οποιαδήποτε άλλη περιφέρεια·
12. συνιστά την προώθηση του κοινωνικού διαλόγου σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, προκειμένου να βελτιωθούν τα αποτελέσματα για τους άνεργους νέους και να ενισχυθεί έτσι η οικονομική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, ιδίως σε απομακρυσμένες και απομονωμένες περιοχές· επίσης, συνιστά τη διαμόρφωση αποτελεσματικών στρατηγικών για σχέδια δικαίης μετάβασης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο·
13. θεωρεί λυπηρό το γεγονός ότι, κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027 του ΕΚΤ+, το μερίδιο που θα διατεθεί για τη στήριξη των Εγγυήσεων για τη νεολαία δεν αυξήθηκε σημαντικά, παρά το κρίσιμο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, κατά το οποίο η ανεργία των νέων έχει ήδη αυξηθεί έντονα σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση· επιμένει, ως εκ τούτου, στην ανάγκη να αυξηθεί σημαντικά η χρηματοδοτική στήριξη για τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες, ιδίως όσες αντιμετωπίζουν υψηλά επίπεδα ανεργίας και φτώχειας, όπως οι λιγότερο ανεπτυγμένες, οι αποβιομηχανοποιημένες, οι απόκεντρες και οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, που, εκτός από τα υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων, αντιμετωπίζουν επί του παρόντος σοβαρή δημοσιονομική στενότητα, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες ως προς την αποτελεσματικότητα των Εγγυήσεων για τη νεολαία σε

(⁴) https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_5/SR_YOUTH_GUARANTEE_EL.pdf

ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση· εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η χρηματοδότηση της ΕΕ για την απασχόληση των νέων δεν μπορεί πλέον να είναι στοχευμένη σε περιφερειακή βάση μέσω της Πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων, και επιμένει ότι οι εθνικές κυβερνήσεις πρέπει να χορηγούν χρηματοδότηση για την απασχόληση των νέων στις περιφέρειες όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα κονδύλια της ΕΕ δεν αντικαθιστούν την εθνική χρηματοδότηση των μέτρων υπέρ της απασχόλησης των νέων·

14. πιστεύει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη φάση προβολής και χαρτογράφησης των ενισχυμένων Εγγυήσεων για τη νεολαία και, ως εκ τούτου, χρειάζονται επαρκείς χρηματοδοτικούς πόρους τόσο από τον εθνικό όσο και από τον ενωσιακό προϋπολογισμό, προκειμένου να επιτύχουν την πραγματική ένταξη των ευάλωτων νέων σε μια ταχέως μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας. Ακόμα, απαιτείται ισχυρή δέσμευση από τις εθνικές κυβερνήσεις όσον αφορά τη συμμετοχή του τοπικού και περιφερειακού επιπέδου στην υλοποίηση των μέτρων πολιτικής. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ θα πρέπει να διαδραματίσει μείζονα ρόλο στη στήριξη της δημιουργίας νέων ποιοτικών θέσεων εργασίας και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της κοινωνικής καινοτομίας. Ωστόσο, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα, καίρια σημασία κατέχει η διάθεση επαρκών εθνικών πόρων για την εφαρμογή των μέτρων πολιτικής στο πλαίσιο των ενισχυμένων Εγγυήσεων για τη νεολαία και για συνεργίες με την πολιτική συνοχής στο επόμενο ΠΔΠ·

15. εκφράζει την ικανοποίησή της για τη σύνδεση των ενισχυμένων Εγγυήσεων για τη νεολαία με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Οι ενισχυμένες Εγγυήσεις για τη Νεολαία πρέπει να διασφαλίζουν οικουμενική πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους νέους συμμετέχοντες, προκειμένου να αποφεύγεται η αύξηση του κινδύνου φτώχειας και επισφαλούς εργασίας·

16. φρονεί ότι πολλοί ΟΤΑ δεν γνωρίζουν όλους τους διαύλους ενωσιακής στήριξης για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων που έχουν στη διάθεσή τους. Καλεί συνεπώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διοργανώσει, σε εταιρική σχέση με την ΕτΠ, ενημερωτική συνεδρία για τη διόρθωση αυτής της κατάστασης. Το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας πρέπει να δημοσιευθεί στον ιστότοπο της ΕτΠ ώστε να έχουν πρόσβαση σε αυτό όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη·

17. θεωρεί ότι η πρακτική άσκηση και η μαθητεία θα πρέπει πρωτίστως να παρέχουν στους νέους μια μαθησιακή εμπειρία που θα τους βοηθήσει να αποφασίσουν σχετικά με τη μελλοντική τους σταδιοδρομία και αν αναπτύξουν τις δεξιότητες με στόχο τη μόνιμη απασχόληση. Επισημαίνει ότι οι περίοδοι πρακτικής άσκησης και μαθητείας που αποτελούν μέρος εθνικών προγραμμάτων σπουδών ή επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να περιέχουν σαφείς μαθησιακούς στόχους, ποιοτικό μαθησιακό περιεχόμενο και επαγγελματική καθοδήγηση. Τονίζει ότι, πέραν αυτών των μαθησιακών κριτηρίων, απαιτούνται περαιτέρω κανονισμοί που θα εξασφαλίζουν καλές συνθήκες εργασίας κατά τις περιόδους πρακτικής άσκησης και μαθητείας στην ανοιχτή αγορά εργασίας και στο πλαίσιο ενεργητικών πολιτικών της αγοράς εργασίας (ALMP)· υπογραμμίζει πως η πρακτική των μη αμειβομένων περιόδων πρακτικής άσκησης και μαθητείας στο πλαίσιο των AMLP και της ανοιχτής αγοράς εργασίας μπορεί να οδηγήσει σε αντικατάσταση θέσεων εργασίας, ενώ αποτελεί μορφή εκμετάλλευσης που παραβιάζει τα δικαιώματα των νέων και μειώνει τις ευκαιρίες για νέους από φτωχότερα κοινωνικοοικονομικά υπόβαθρα· συνεπώς, υποστηρίζει τις προσπάθειες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την επιβολή δίκαιης αμοιβής και πρόσβασης στην κοινωνική προστασία για τις περιόδους πρακτικής άσκησης και μαθητείας στην ανοιχτή αγορά εργασίας και στις AMLP προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση των νέων σε ποιοτικές ευκαιρίες·

18. οι τοπικοί πάροχοι Εγγυήσεων για τη νεολαία θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν στα προγράμματά τους νέους που συμμετέχουν σε σύντομα προγράμματα κατάρτισης ή εργάζονται με μερική απασχόληση ενώ αναζητούν εργασία πλήρους απασχόλησης, αναγνωρίζοντας ότι οι νέοι αυτοί δεν συνδέονται στενά με την αγορά εργασίας και θα τους είναι ωφέλιμη η στήριξη και μια επίσημη προσφορά στο πλαίσιο των Εγγυήσεων για τη νεολαία·

19. επικροτεί την έμφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην ανάγκη να εξεταστεί η επιχειρηματική εκπαίδευση, η αναβάθμιση και ανανέωση δεξιοτήτων και η κατάρτιση, καθώς και η βελτίωση των επιχειρηματικών γνώσεων και δεξιοτήτων, ως μέσο αύξησης των ευκαιριών απασχόλησης για τους νέους· θεωρεί, ωστόσο, ότι ο θετικός ρόλος της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, και της κοινωνικής οικονομίας γενικότερα, στη μείωση της ανεργίας των νέων θα μπορούσε επίσης να αναγνωριστεί πλήρως στις ενισχυμένες Εγγυήσεις για τη Νεολαία·

20. συμφωνεί με την ανάγκη να υπάρχει στη νέα πρόταση διάκριση μεταξύ μακροχρόνια και βραχυχρόνια ΕΕΑΚ, λόγω του εξαιρετικά απογοητευτικού αποτελέσματος της Εγγυήσης για τη Νεολαία για την πρώτη ομάδα. Ωστόσο, η διάκριση θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω στα συνιστώμενα μέτρα για τις τέσσερις φάσεις των ενισχυμένων Εγγυήσεων για τη νεολαία, έτσι ώστε να αναδειχθούν καλύτερα τα μέτρα στήριξης που στοχεύουν ειδικά στους μακροχρόνια άνεργους ΕΕΑΚ·

21. εκφράζει την ικανοποίησή της για την έμφαση που δίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη συμμετοχικότητα. Σε σχέση με το ισχύον σύστημα, η νέα πρόταση δίνει μεγαλύτερη έμφαση, πρώτον, στη συμμετοχικότητα όσον αφορά ζητήματα όπως η αναπηρία, το κοινωνικό υπόβαθρο και η εθνοτική καταγωγή και, δεύτερον, στη διάσταση του φύλου, αναγνωρίζοντας έτσι ότι το χάσμα των φύλων μεταξύ των ΕΕΑΚ έχει διευρυνθεί τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, η πρόταση θα μπορούσε να καταδικάζει ακόμα εντονότερα άλλες μορφές διακρίσεων στην αγορά εργασίας, όπως οι διακρίσεις λόγω εθνότητας, φυλής, γενετήσιου προσανατολισμού ή διακρίσεων κατά των μεταναστών·

22. εκφράζει την ικανοποίησή της για τη σημασία που αποδίδεται στην έγκαιρη παρέμβαση για την αλλαγή των προοπτικών των πλέον ευάλωτων νέων· ακόμη, προτείνει οι νέες προτάσεις να περιλαμβάνουν ακριβέστερες συστάσεις και προτεραιότητες για τις υπηρεσίες απασχόλησης και εκπαίδευσης, προκειμένου τούτες να εντοπίζουν καλύτερα τους μη εγγεγραμμένους ΕΕΑΚ, να τους δίνουν κίνητρα και να τους ενθαρρύνουν να επιστρέψουν στην εκπαίδευση, την απασχόληση ή την κατάρτιση, την επανεκπαίδευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων· υπογραμμίζει τη σημασία της χαρτογράφησης του ηλικιακά νεαρού πληθυσμού σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών των επιτόπου νέων και της υποστήριξης που χρειάζονται·

23. συμφωνεί ότι η αφετηρία για την παροχή Εγγυήσεων για τη νεολαία σε έναν νέο θα πρέπει να είναι η εγγραφή του σε υπηρεσία απασχόλησης, αλλά για τους ΕΕΑΚ που δεν προσεγγίζονται εύκολα και δεν είναι πιθανό να εγγραφούν σε υπηρεσία απασχόλησης, η πρόταση θα πρέπει να εξετάσει τη δυνατότητα καθορισμού άλλων σημείων επαφής για την παροχή των Εγγυήσεων για τη νεολαία εντός του ίδιου τετράμηνου χρονικού διαστήματος. Εξίσου σημαντικό είναι να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τους νέους που αναζητούν εργασία και να διατηρηθεί ο αριθμός των σημείων επαφής στο απολύτως ελάχιστο. Για τον σκοπό αυτό, στην πρόταση θα πρέπει να προτείνεται μια τυποποιημένη διαδικασία η οποία να συνίσταται στην ηλεκτρονική εγγραφή μέσω ειδικών ηλεκτρονικών πλατφορμών Εγγυήσεων για τη νεολαία. Εν τω μεταξύ, οι αρχές πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι ομάδες που δεν είναι προσβάσιμες μέσω ψηφιακών διαύλων λαμβάνουν την κατάλληλη στήριξη και θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την προορατική εγγραφή των επιλέξιμων νέων για τις Εγγυήσεις για τη νεολαία. Θα πρέπει επίσης να προωθηθεί η ευαισθητοποίηση των νέων που βρίσκονται ήδη σε εκπαίδευση ή κατάρτιση· Στο ίδιο πλαίσιο, προκειμένου να διευκολυνθούν οι νέοι να αξιοποιήσουν όσα προσφέρουν οι Εγγυήσεις για τη νεολαία, το προσωπικό εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να είναι σε θέση να ειδοποιήσει τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης σχετικά με ευάλωτους νέους που ενδέχεται να χρειαστούν επιπλέον στήριξη για την πρόσβαση στην απασχόληση μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής τους, παράλληλα με την πιο αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ εκπαιδευτικών υπηρεσιών και δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης που θα παρέμεινε και θα εγγράφει προορατικά τους νέους που ολοκληρώνουν την εκπαίδευση ή κατάρτιση στις Εγγυήσεις για τη Νεολαία·

24. συμφωνεί με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τα άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο και τους νέους χαμηλής ειδίκευσης· ειδικότερα, συμφωνεί με την ανάγκη δημιουργίας ευέλικτων δυνατοτήτων επανένταξης στην εκπαίδευση και την κατάρτιση ή σε εκπαιδευτικά προγράμματα δεύτερης ευκαιρίας που παρέχουν μαθησιακά περιβάλλοντα τα οποία ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των εν λόγω νέων και τους επιτρέπουν να αποκτήσουν τα προσόντα που δεν διαθέτουν· επιμένει, ωστόσο, στην ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στα πλεονεκτήματα του επαγγελματικού προσανατολισμού ως χρήσιμου μέσου στο πλαίσιο αυτό·

25. θεωρεί ότι τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο του προγράμματος Εγγυήσεων για τη νεολαία θα πρέπει να αποσκοπούν στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που αντιμετωπίζουν τις υφιστάμενες αναντιστοιχίες δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας, ιδίως στους τομείς που συνδέονται με την ψηφιοποίηση της ΕΕ και με την Πράσινη Συμφωνία. Αναγνωρίζει επίσης το πρόσθετο όφελος που ενέχει η βελτίωση στις κοινωνικές δεξιότητες, όπως οι τεχνικές για τη βελτίωση της επικοινωνίας και της αυτοπεποίθησης·

26. συμφωνεί με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη μείωση του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας, όπως στοχευμένες και καλά σχεδιασμένες επιδοτήσεις μισθών και προσλήψεων, πιστώσεις φόρου και επιδόματα αναπηρίας, προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι εργοδότες να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες για τους νέους ή να διατηρήσουν σε απασχόληση όσους εργάζονται ήδη. Τα κίνητρα για τις νεοφυείς επιχειρήσεις, ιδίως στον κλάδο των ψηφιακών τεχνολογιών, είναι επίσης εξαιρετικά σημαντικά στο τρέχον πλαίσιο επιτάχυνσης της ψηφιοποίησης, και θα μπορούσαν, ως εκ τούτου, να τονιστούν περαιτέρω στην πρόταση·

27. συνιστά να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες του νέου προγράμματος για την κοινωνική αλλαγή και την καινοτομία, προκειμένου να συγκεντρωθούν παραδείγματα ορθής πρακτικής σχετικά με τα προγράμματα Εγγυήσεων για τη νεολαία σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·

28. συνιστά να ενισχυθεί η αξιολόγηση όλων των μέτρων που λαμβάνονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων Εγγυήσεων για τη νεολαία, έτσι ώστε να διαμορφώνονται περισσότερο τεκμηριωμένες πολιτικές και μέτρα με βάση το τι λειτουργεί, πού και γιατί, και να διασφαλίζεται η αποτελεσματική και η αποδοτική χρήση των πόρων·

29. θεωρεί ότι, μόλις επιτευχθεί η τέταρτη φάση και γίνει δεκτή μια προσφορά, οι Εγγυήσεις για τη νεολαία θα πρέπει να παρέχουν καθοδήγηση και πληροφορίες με στόχο τη διευκόλυνση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανεκπαίδευσης των νέων εκείνων που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να επιστρέψουν στην ανεργία. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί επίσης ότι οι νέοι θα έχουν τη δυνατότητα να ανέβουν στην επαγγελματική κλίμακα, ακόμη και αν ξεκινούν τη σταδιοδρομία τους σε θέσεις χαμηλής ειδίκευσης και κατώτερου επιπέδου·

30. θεωρεί ότι η αποτελεσματική εφαρμογή των εγγυήσεων για τη νεολαία θα πρέπει να οδηγήσει σε σταθερές και βιώσιμες θέσεις εργασίας. Αυτό μπορεί επίσης να επιτευχθεί μέσω ισχυρών εταιρικών σχέσεων, αλληλεγγύης και συντονισμού μεταξύ, αφενός, των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, οι οποίες είναι οι κύριοι πάροχοι των Εγγυήσεων για τη νεολαία και, αφετέρου, όλων των άλλων ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και περιφερειακών αρχών·

31. υπογραμμίζει πως, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του ζητήματος της απασχόλησης των νέων υπό το φως της πανδημίας, οι ενισχυμένες Εγγυήσεις για τη νεολαία πρέπει να συνοδεύονται από την παράταση και επέκταση του ευρωπαϊκού μέσου προσωρινής στήριξης για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (SURE), από τη συμπερίληψη της ανεργίας των νέων στα Εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ιδίως με τη δημιουργία ποιοτικών ευκαιριών απασχόλησης για τους νέους, καθώς και από ρητή αναφορά στη βελτίωση της κάλυψης κοινωνικής προστασίας για τους νέους και την καταπολέμηση της επισφαλούς απασχόλησης των νέων στο προσεχές σχέδιο δράσης για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων· επίσης, προειδοποιεί για τις πολιτικές που αποσκοπούν στην προώθηση της απασχόλησης των νέων υπονομεύοντας τα δικαιώματα των νέων για δίκαιη αμοιβή και πρόσβαση στην κοινωνική προστασία στο πλαίσιο της ανάκαμψης.

Βρυξέλλες, 5 Φεβρουαρίου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Οι διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες στην Ευρώπη»

(2021/C 106/04)

Εισηγητής: ο κ. Pavel BRANDA (ECR/CZ) Αντιδήμαρχος Rádlo**I. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

Σχεδόν το ένα τρίτο των πολιτών της ΕΕ ζουν και εργάζονται σε παραμεθόριες περιοχές της Ευρώπης. Τα σύνορα των περιοχών αυτών έχουν άμεσο και έμμεσο αντίκτυπο στη ζωή τους. Τα άτομα που ζουν σε παραμεθόριες περιοχές αντιμετωπίζουν συχνά ιδιαίτερες προκλήσεις όπως εύρεση εργασίας, πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες, καθημερινή μετακίνηση από και προς την εργασία, και διευθέτηρη διοικητικών προβλημάτων. Η διασυνοριακή συνεργασία αποδείχθηκε το πλέον αποτελεσματικό εργαλείο για την υπέρβαση των φραγμών που αντιπροσωπεύουν τα σύνορα και του διακριτικού τους ρόλου, καθώς και για την ενίσχυση της εδαφικής συνοχής των παραμεθόριων περιοχών.

Η πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες είναι συχνά πιο περιορισμένη στις παραμεθόριες περιοχές, ιδίως σε όσες έχουν υποστεί σοβαρή ερήμωση, από ό,τι στις κεντρικές περιφέρειες και στις περιφέρειες των πρωτευουσών, ενώ επιδεινώνεται στις περιφέρειες που αντιμετωπίζουν και δημογραφικές προκλήσεις, και αποτελεί ισχυρό παράγοντα καθορισμού της ποιότητας ζωής. Η παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών θα μπορούσε να είναι όχι μόνο επωφελής για τους πολίτες, αλλά και περισσότερο επικερδής, διότι οι υπηρεσίες αυτές θα καταστούν ευρύτερα διαθέσιμες και οικονομικά συμφέρουσες.

Η επιτυχημένη παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών θα μπορούσε επίσης να συντελέσει στη βελτίωση της κατανόησης μεταξύ γειτόνων και στην οικοδόμηση της πολυπόθητης εμπιστοσύνης. Οι υπηρεσίες αυτές θα έχουν άμεσο αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτή η Ευρωπαϊκή Ένωση, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Η ευρύτερη διαθεσιμότητα διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών θα μπορούσε να συμβάλει στην άμβλυση των αρνητικών μεθοριακών επιπτώσεων και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών που ζουν σε παραμεθόριες περιοχές. Με τη δέουσα αντιμετώπιση της υφιστάμενης ανάγκης για δημόσιες υπηρεσίες στα εσωτερικά και εξωτερικά της σύνορα, η ΕΕ θα καταδείξει τη σαφή προστιθέμενη αξία της σε εκατομμύρια πολίτες της που θα επωφεληθούν από αυτές τις υπηρεσίες.

Η υψηλής ποιότητας στοχοθετημένη ανάλυση του Ευρωπαϊκού δικτύου παρακολούθησης για την εδαφική ανάπτυξη και συνοχή (ESPON) ⁽¹⁾, παρέχει μια πρώτη επισκόπηση του θέματος των διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών, καθορίζοντας το γενικό πλαίσιο και υποβάλλοντας συστάσεις. Σε αυτή την περίπλοκη κατάσταση που αντιμετωπίζουμε, η οποία απαιτεί συντονισμένες απαντήσεις για την αντιμετώπιση των προκλήσεων, η υποστήριξη του θέματος των διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών και η διατύπωση πολιτικών συστάσεων από τη σκοπιά των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, σε συνδυασμό με τον προσδιορισμό των επόμενων βημάτων που πρέπει να γίνουν από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, θα πρέπει τώρα να αποτελέσει πολιτική πρωτοβουλία της ΕπΙ στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης για να καταστεί η παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών αποτελεσματικότερη και ευρύτερα διαδεδομένη στο μέλλον.

II. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

1. θεωρεί ότι η επιτυχημένη, αποτελεσματική και ευρύτερη παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών προϋποθέτει απαραίτητως τα εξής τρία εργαλεία: νομικό πλαίσιο, δομές και χρηματοδότηση. Λόγω της ευρωπαϊκής εμπέλειας των υπηρεσιών αυτών, η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει ενεργό και ηγετικό ρόλο για την εξασφάλιση των εν λόγω εργαλείων/προϋποθέσεων. Η συνεργασία των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών είναι αναγκαία, σύμφωνα με την αρχή της εταιρικής σχέσης, έτσι ώστε να εξαλείφεται ή να μειώνεται το κόστος σε διασυνοριακό πλαίσιο.

⁽¹⁾ Στοχοθετημένη ανάλυση του ESPON, της 14ης Ιανουαρίου 2019, με θέμα τις διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες.

Νομικό πλαίσιο της ΕΕ

Προστιθέμενη αξία ενός ενωσιακού νομικού πλαισίου

2. τονίζει την ανάγκη θέσπισης ενωσιακού νομικού πλαισίου προκειμένου να καταστεί δυνατή μια αποτελεσματική καθιέρωση και διαχείριση διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών οι οποίες θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πολιτών της ΕΕ που ζουν σε παραμεθόριες περιοχές· Τα ισχύοντα πλαίσια επιβάλλουν συχνά δυσβάσταχτο διοικητικό φόρτο και κόστος, πράγμα που αναγκάζει πολλές τοπικές και περιφερειακές αρχές να εγκαταλείψουν τα σχέδιά τους·

3. υποστηρίζει σθεναρά, εν προκειμένω, τον ευρωπαϊκό διασυνοριακό μηχανισμό (ΕΔΜ), επί του οποίου η πρόταση έχει προς το παρόν παγώσει στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Καλεί, ως εκ τούτου, την πορτογαλική Προεδρία να επιταχύνει την έγκρισή της χωρίς χρονοτριβή·

4. είναι της γνώμης ότι, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η διασυνοριακή συνεργασία και η παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών είναι ευρωπαϊκής εμβέλειας και μπορούν να διευθετηθούν αποτελεσματικότερα σε ενωσιακό επίπεδο, μέσω στενής συνεργασίας με τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές (αρχή της εταιρικής σχέσης)·

Διασυνοριακά ευνοϊκή εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ

5. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή —ως το θεσμικό όργανο που είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση της εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας— και, πρωτίστως, τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες με νομοθετικές αρμοδιότητες, να συντονίσουν τη μεταφορά των οδηγιών με τα γειτονικά κράτη και περιφέρειες, ώστε να μην προκύψουν νέα νομικά εμπόδια λόγω έλλειψης συντονισμού· καλεί, ταυτόχρονα, τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες που διαθέτουν νομοθετικές εξουσίες να εξετάσουν τα εθνικά ή περιφερειακά νομικά τους πλαίσια όσον αφορά τον αντίκτυπο τους στις παραμεθόριες περιοχές·

6. επισημαίνει ότι οι εκτιμήσεις επιπτώσεων μπορούν να παρέχουν εξαιρετική εικόνα της επίδρασης της ενωσιακής νομοθεσίας της ΕΕ, και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες που διαθέτουν νομοθετικές εξουσίες να καταρτίσουν ενδεδειγμένες μεθοδολογίες για αποτελεσματικές διασυνοριακές εκτιμήσεις επιπτώσεων·

Διασυνοριακά σημεία επαφής στις ΓΔ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

7. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά την εκπόνηση των πολιτικών της, να συνεκτιμά κατά τρόπο οριζόντιο την κατάσταση των παραμεθόριων περιοχών και να υποδεικνύει διασυνοριακά σημεία επαφής σε όλες τις Γενικές Διευθύνσεις (ΓΔ) που θα μπορούσαν δυνητικά να ασχοληθούν με διασυνοριακά ζητήματα, ιδίως στους τομείς του περιβάλλοντος, των υπηρεσιών πρώτων βοηθειών, της διαχείρισης κινδύνων, των μεταφορών, της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης, του χωροταξικού σχεδιασμού, της ψηφιοποίησης, της επικοινωνίας, του πολιτισμού, του τουρισμού, της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης⁽²⁾. Η νέα και η αναθεωρημένη νομοθεσία της ΕΕ θα πρέπει να καλύπτει την παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών σε αυτούς τους σημαντικούς τομείς, με στόχο την υποστήριξη της υλοποίησής τους·

Εθνικά διασυνοριακά σημεία επαφής

8. καλεί τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες με νομοθετικές αρμοδιότητες να δημιουργήσουν σταθερά, μόνιμα και διαδιοικητικά εθνικά διασυνοριακά σημεία επαφής, τα οποία θα ανταλλάσσουν εμπειρίες και θα συζητούν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές στα εκάστοτε συγκεκριμένα σύνορα, θα συντονίζουν την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ και θα δραστηριοποιούνται για τη συστηματική άρση των συνοριακών εμποδίων (επίσης όσον αφορά την καθιέρωση και την παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών). Τα εν λόγω σημεία επαφής θα μπορούσαν να είναι τα ίδια όργανα που προτείνονται στον κανονισμό για τον ευρωπαϊκό διασυνοριακό μηχανισμό (κανονισμός ΕΔΜ), με την προϋπόθεση ότι θα θεσπιστούν στην εκάστοτε περιοχή, αλλά να διαθέτουν ευρύτερες αρμοδιότητες. Στα σημεία επαφής θα πρέπει να ορίζεται υπεύθυνος με γνώση των επίσημων γλωσσών των παραμεθόριων περιοχών. Η δραστηριοποίηση αυτών των σημείων επαφής θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την άρση των εμποδίων που υποδεικνύονται από τοπικούς και περιφερειακούς φορείς. Θα μπορούσαν επίσης να αξιολογούν την κατάσταση που επικρατεί στις παραμεθόριες περιοχές και να προτείνουν κοινές προσεγγίσεις και δράσεις για τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες μέσω βελτιστοποίησης των διαθέσιμων πόρων εκατέρωθεν των συνόρων και του ορισμού μηχανισμών συντονισμού με τα διασυνοριακά προγράμματα και άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ. Το εστιακό σημείο της ΕΕ για τα σύνορα θα πρέπει να εξασφαλίζει τον συντονισμό και τη μεθοδολογική υποστήριξη και να διευκολύνει, παράλληλα, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ παραμεθόριων περιοχών της Ευρώπης·

⁽²⁾ Τομείς πολιτικής που προσδιορίστηκαν στην ανάλυση του ESPON και στους οποίους παρέχονται οι περισσότερες διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες.

9. καλεί τα κράτη μέλη να επιδείξουν μεγαλύτερη ευελιξία έναντι των τοπικών και των περιφερειακών αρχών που επιθυμούν να καθιερώσουν διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες, δεδομένου ότι η ευελιξία, οι ενδεδειγμένες λύσεις και η ταχεία αντίδραση εκ μέρους των αρμοδίων κρατικών φορέων μπορούν να προσφέρουν βραχυπρόθεσμες απαντήσεις ενώ απαιτούνται μακροπρόθεσμες βιώσιμες λύσεις για την εφαρμογή και τη διατήρηση των διασυνοριακών υπηρεσιών. Η χρήση διακυβερνητικών συμφωνιών, όπως η πρόσφατη Συνθήκη του Άαχεν, θα μπορούσε επίσης να ενθαρρύνει την παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών·

Εστιακό σημείο για τα σύνορα (ΓΔ REGIO)

10. εκδηλώνει την υποστήριξή της στο εστιακό σημείο της ΓΔ REGIO για τα σύνορα, και ζητεί να αυξηθεί το ανθρώπινο δυναμικό που προβλέπεται για την εν λόγω δράση ενόψει του πιθανού νέου ρόλου που θα αναλάβει όσον αφορά τον συντονισμό των εθνικών σημείων επαφής και των σημείων επαφής σε διάφορες ΓΔ·

Ευρωπαϊκός διασυνοριακός μηχανισμός (ΕΔΜ)

11. πιστεύει ότι η ΕΕ θα πρέπει να υποστηρίξει μια συντονισμένη προσέγγιση στα σύνορα σχετικά με την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας. Σε μη επιτυχημένες περιπτώσεις και όποτε οι εθνικές νομοθεσίες δεν επιτρέπουν τη συνεργασία, η ΕΕ θα πρέπει να εξασφαλίζει μια λύση/ένα πλαίσιο σε ευρωπαϊκό επίπεδο που θα επιλέγεται από τους παρόχους διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών·

12. ως εκ τούτου, τονίζει με έμφαση την ανάγκη υιοθέτησης του νέου εργαλείου που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, του ευρωπαϊκού διασυνοριακού μηχανισμού (ΕΔΜ) ⁽³⁾, ως νομική πράξη από τη βάση προς την κορυφή που θα μπορούσε να αποδειχθεί ενδεδειγμένη λύση τόσο για την άρση των νομικών και διοικητικών εμποδίων όσο και για τη θέσπιση κατάλληλου νομικού πλαισίου, ειδικά εστιασμένου στην παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών·

13. επαναλαμβάνει ότι η ανάλυση των υφιστάμενων συνοριακών εμποδίων που διενεργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της διασυνοριακής επανεξέτασης και τα συνακόλουθα έργα «b-solutions» καταδεικνύουν σαφώς την ανάγκη επιτόπιας εφαρμογής μιας τέτοιας νομικής πράξης. Σε περισσότερο από το ένα τρίτο των 43 περιπτώσεων «b-solutions» ⁽⁴⁾ που μελετήθηκαν, ο ευρωπαϊκός διασυνοριακός μηχανισμός αποτελεί ενδεδειγμένο εργαλείο για την άρση των εμποδίων, ιδίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η προτεινόμενη λύση θα απαιτήσει τροποποίηση του ισχύοντος νομικού ή διοικητικού πλαισίου στη μία πλευρά των συνόρων·

14. σε αυτό το πλαίσιο, καλεί τους τοπικούς και τους περιφερειακούς ενδιαφερόμενους φορείς να ενισχύσουν τις ικανότητές τους προκειμένου να είναι σε θέση να διαδραματίσουν ισχυρότερο και αποτελεσματικότερο ρόλο ως «εμπνευστές» λύσεων βάσει του προτεινόμενου ευρωπαϊκού διασυνοριακού μηχανισμού. Για την ορθή εφαρμογή του εν λόγω μηχανισμού, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να κατανοούν επαρκώς τα εμπόδια και να διαμορφώνουν, ως εκ τούτου, σαφώς εφαρμόσιμες νομικές ή διοικητικές λύσεις·

15. σημειώνει ότι ο προτεινόμενος κανονισμός ΕΔΜ δύναται να αποδειχθεί καθοριστικής σημασίας όχι μόνο για τις διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες αλλά και για το μέλλον της διασυνοριακής συνεργασίας εν γένει, διότι θα μπορούσε να συμβάλει στην άρση των υφιστάμενων εμποδίων και στην αξιοποίηση του πλήρους οικονομικού δυναμικού των παραμεθόριων περιφερειών της ΕΕ ⁽⁵⁾·

16. παροτρύνει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να ξαναρχίσει τις συζητήσεις σχετικά με τον κανονισμό ΕΔΜ και να εγκρίνει επειγόντως τη θέση του όσον αφορά τη σχετική πρόταση, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ταχεία έγκριση του κανονισμού·

17. καλεί τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν τη συζήτηση σχετικά με τον «Μηχανισμό αντιμετώπισης νομικών και διοικητικών εμποδίων σε διασυνοριακό πλαίσιο» στην ημερήσια διάταξη των συνόδων κορυφής μεταξύ συνοριακών κρατών, καθώς και κάθε άλλου φόρουμ διασυνοριακής συνεργασίας. Η ανάλυση του μέσου που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα φόρουμ λήψης αποφάσεων θα πείσει τα κράτη μέλη για τη χρησιμότητά του όσον αφορά την αντιμετώπιση μεγάλου μέρους νομικών και διοικητικών εμποδίων που συνεχίζουν να υφίστανται στα σύνορα της ΕΕ και, ως εκ τούτου, να προβούν στη δημιουργία διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών.

18. προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, τις περιφέρειες με νομοθετικές αρμοδιότητες και τις διασυνοριακές δομές σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο να εφαρμόσουν δοκιμαστικά τις αρχές και τις διαδικασίες του προτεινόμενου ευρωπαϊκού διασυνοριακού μηχανισμού σε συγκεκριμένα έργα, με στόχο την καλύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο το μέσο αυτό θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε συγκεκριμένες συνθήκες και να συμβάλει στην άρση των υφιστάμενων νομικών και διοικητικών εμποδίων. Πολλές διασυνοριακές περιοχές λειτούργησαν στο παρελθόν ως εργαστήρια διασυνοριακής συνεργασίας και απέφεραν θετικά αποτελέσματα για την επίλυση διασυνοριακών ζητημάτων·

⁽³⁾ Κανονισμός COM(2018) 373 final — 2018/0198 (COD)

⁽⁴⁾ <https://www.b-solutionsproject.com>

⁽⁵⁾ Στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο *Ώθηση της ανάπτυξης και της συνοχής στις παραμεθόριες περιφέρειες της ΕΕ* επισημαίνεται ότι «εάν καταργούνταν μόνο το 20 % των υφιστάμενων εμποδίων, οι παραμεθόριες περιφέρειες θα κέρδιζαν 2 % σε ΑΕΠ [...], με δυνατότητα για περισσότερες από 1 εκατομμύριο θέσεις εργασίας» [COM (2017) 534, σ. 4].

Διασυνοριακές δομές

19. επισημαίνει ότι η ανάλυση του ESPON έδειξε ότι η πλειονότητα των διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών απαιτεί τη δημιουργία μιας νέας διασυνοριακής δομής ή οργάνου, κατά κανόνα χωρίς νέα νομική προσωπικότητα. Πολύ συχνά, χρησιμοποιούνται ή προσαρμόζονται ήδη υφιστάμενες δομές. Όποτε δημιουργήθηκαν νέες διασυνοριακές δομές, αυτές βασίστηκαν στις υφιστάμενες διακρατικές συμφωνίες, στο εθνικό δίκαιο ή στον κανονισμό ΕΟΕΣ.

20. εξαιρεί τα πλεονεκτήματα των μόνιμων διασυνοριακών δομών με δικό τους προσωπικό και προϋπολογισμό και με αποκλειστικό σκοπό την προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας, όπως οι ευρωπαϊκές περιφέρειες, οι κοινότητες εργασίας και άλλες παρεμφερείς δομές, για την αποτελεσματική ανάπτυξη διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών.

21. τονίζει τα οφέλη και τις μη πλήρως αξιοποιούμενες δυνατότητες των Ευρωπαϊκών Ομίλων Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ) ⁽⁶⁾ οι οποίοι θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως ιδανικοί φορείς διαχείρισης διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών, ιδίως στις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει ανάγκη κοινού προϋπολογισμού και κοινού προσωπικού και οι κύριοι πάροχοι είναι δημόσιες αρχές. Οι προσπάθειες ευαισθητοποίησης που καταβάλλει η πλατφόρμα ΕΟΕΣ της ΕπΤ θα πρέπει να ενισχυθούν και να επικεντρωθούν ειδικά στη χρήση του ΕΟΕΣ ως μέσου για την παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών.

22. υπογραμμίζει ότι οι ΕΟΕΣ, παρότι έχουν αποδειχθεί εξαιρετικά χρήσιμοι για τη διασυνοριακή συνεργασία, υπόκεινται σε ορισμένους νομικούς περιορισμούς που τους εμποδίζουν να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες της ενισχυμένης διασυνοριακής συνεργασίας. Το γεγονός αυτό καθίσταται ιδιαίτερα προφανές στην περίπτωση των διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών και των έργων υποδομής. Εάν βελτιωνόταν το προαναφερθέν νομικό πλαίσιο, το συγκεκριμένο ευρωπαϊκό μέσο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί πολύ ευρύτερα.

Χρηματοδοτικά μέσα

23. ζητεί να γίνει μνεία στην ανάπτυξη των διασυνοριακών δημοσίων υπηρεσιών ως επιλέξιμη προς επιδότηση δραστηριότητα στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, συγκεκριμένα στο πλαίσιο του προγράμματος Interreg (χωρίς ωστόσο να μειωθούν άλλα μέρη του προγράμματος), καθώς και σε άλλα χρηματοδοτικά μέσα που προβλέπονται στο επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο και στο μέσο ανάκαμψης μετά την πανδημία COVID-19, «Next Generation EU». Προκειμένου να καταστούν ελκυστικότερα τα χρηματοδοτικά προγράμματα, είναι επίσης αναγκαίο να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος που συνεπάγεται η υποβολή αιτήσεων και η λογοδοσία για τη χρηματοδότηση αυτή.

24. καλεί όλες τις διαχειριστικές αρχές στις παραμεθόριες περιοχές να προβούν στη χρηματοδότηση διασυνοριακών δραστηριοτήτων/ενεργειών/έργων στο πλαίσιο των βασικών περιφερειακών προγραμμάτων τους (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) με στόχο τη συμπλήρωση και την εμβάθυνση της δράσης των προγραμμάτων Interreg.

25. υπογραμμίζει τη σημασία του προγράμματος Interreg για τις διασυνοριακές περιφέρειες κατά τη διάρκεια των τελευταίων 30 ετών. Το πρόγραμμα Interreg στήριξε τη συνεργασία, η οποία επέτρεψε την προσέγγιση και τον διάλογο μεταξύ των διοικήσεων και των αρχών των διαφόρων διασυνοριακών περιφερειών, έσπρωξε μακρύτερα τα όρια της διασυνοριακής συνεργασίας και στήριξε έργα που συνέβαλαν άμεσα στη δημιουργία διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών.

26. επισημαίνει τις ιδιαίτερα ικανοποιητικές εμπειρίες που αντλήθηκαν από τα έργα «b-solutions» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα οποία αποσκοπούσαν στην άρση των συνοριακών εμποδίων, ορισμένα εκ των οποίων αφορούσαν διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες. Τα έργα αυτά κατέδειξαν ότι, ακόμη και με περιορισμένη χρηματοδότηση, υπάρχει δυνατότητα να επιτευχθούν άριστα αποτελέσματα.

27. επαναλαμβάνει τη βαθιά απογοήτευσή της για τον προτεινόμενο προϋπολογισμό του προγράμματος Interreg στις προτάσεις για τις επόμενες δημοσιονομικές προοπτικές, ο οποίος δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας γενικά και της διασυνοριακής συνεργασίας ειδικότερα, η οποία αποτελεί ένα από τα κύρια στοιχεία της πολιτικής συνοχής και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Αναμένεται να χαθούν πολλές ευκαιρίες εξαιτίας του χαμηλότερου προϋπολογισμού του προγράμματος Interreg, δεδομένου ότι —ακόμη και κατά την προηγούμενη περίοδο χρηματοδότησης— ο προϋπολογισμός αυτός ήταν σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκής.

28. συνιστά να διαθέσουν τα κράτη μέλη από κοινού ένα μέρος των πρόσθετων πόρων τους στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας REACT-EU σε προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στα οποία συμμετέχουν, διευκολύνοντας έτσι την αποτελεσματική επανεκκίνηση και ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας μετά την κρίση COVID-19, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης για την ανάπτυξη διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών ή υγειονομικών διαδρόμων. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση των συνεργειών που μπορούν να επιτευχθούν κατά την κοινή ανάπτυξη υπηρεσιών διάσωσης.

⁽⁶⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, για τον ευρωπαϊκό όμιλο εδαφικής συνεργασίας (ΕΟΕΣ) (ΕΕ L 210 της 31.7.2006, σ. 19).

29. υποστηρίζει σθεναρά το πιλοτικό πρόγραμμα «Διασυνοριακές περιφέρειες που βρίσκονται αντιμέτωπες με την έξαρση της νόσου COVID-19: ευκαιρία για επανεκκίνηση κοινών αντιδράσεων σε κρίσεις και αμοιβαία ανάπτυξη», το οποίο ψηφίστηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Νοέμβριο με στόχο τη βελτίωση της ζωής των πολιτών στις παραμεθόριες περιοχές, υποστηρίζοντας περισσότερο ενοποιημένες και λειτουργικές διασυνοριακές περιοχές. Το εν λόγω πιλοτικό πρόγραμμα θα βοηθήσει τις παραμεθόριες περιοχές να ανταποκριθούν καλύτερα σε μελλοντικές κρίσεις και να προωθήσουν ένα νέο μοντέλο χάραξης δημόσιων πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων υπηρεσιών, στις παραμεθόριες περιοχές βασισμένο στην αμοιβαία ανάπτυξη και στη βελτιωμένη πολυεπίπεδη διακυβέρνηση. Το πιλοτικό πρόγραμμα συνδυάζει, ως εκ τούτου, μια βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη προσέγγιση για να προσφέρει στους επαγγελματίες και στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων συγκεκριμένα εργαλεία και μεθοδολογία που μπορούν να μετουσιωθούν άμεσα σε απτή πραγματικότητα για τους πολίτες και να εφαρμοστούν σε όλα τα ευρωπαϊκά σύνορα.

30. σημειώνει ότι, αν και η ΕΕ στηρίζει μέσω των προγραμμάτων της τη δημιουργία ορισμένων διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών, η μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση δεν είναι βιώσιμη. Τα κράτη μέλη και οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα πρέπει να διερευνήσουν πρόσθετους τρόπους μακροπρόθεσμης και κατάλληλης χρηματοδότησης, όπως εθνικές ή περιφερειακές πηγές χρηματοδότησης και συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, που κρίνεται επίσης σκόπιμο να διευκολυνθούν με στόχο τη διασυνοριακή υλοποίηση και λειτουργία τους, τουλάχιστον εντός του ΕΟΧ.

Ηλεκτρονικές υπηρεσίες

31. επισημαίνει ότι, στις παραμεθόριες περιφέρειες, η διαδικασία ψηφιοποίησης υλοποιείται υπό την τριπλή σκοπιά του παραγωγικού ιστού, των αρχών και των δημοσίων οντοτήτων που παρέχουν υπηρεσίες στους πολίτες, και των ίδιων των πολιτών. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες θα μπορούσαν να διανοίξουν πολύ ενδιαφέρουσες αναπτυξιακές προοπτικές για τη διασυνοριακή παροχή δημόσιων υπηρεσιών. Παραδείγματος χάρη, με τη χρήση της διαφανούς της αυτόματης μετάφρασης θα μπορούσε να ξεπεραστεί ένα από τα κυριότερα εμπόδια που παρακωλύουν τη διασυνοριακή συνεργασία —και ειδικότερα την παροχή δημόσιων υπηρεσιών σε διασυνοριακό επίπεδο—, το γλωσσικό εμπόδιο. Επίσης, η δημιουργία ηλεκτρονικών καρτών που θα επιτρέπουν στους πολίτες των παραμεθόριων περιφερειών την πρόσβαση σε διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες θα αποτελούσε σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού αυτών των περιφερειών. Η αυξημένη χρήση ηλεκτρονικών διαδικασιών θα οδηγήσει στην αναγκαία εναρμόνιση των διοικητικών διατάξεων, εξαλείφοντας μια ακόμη σημαντική σειρά εμποδίων. Επίσης, η ανάπτυξη συστημάτων που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη θα μπορούσε να προωθήσει περαιτέρω την πανευρωπαϊκή παροχή υπηρεσιών.

Ρόλος του ιδιωτικού τομέα

32. καλεί τους φορείς λήψης αποφάσεων να επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή στους τοπικούς μικρούς και μεσαίους παρόχους υπηρεσιών. Οι ιδιωτικοί φορείς έχουν καθοριστική συμβολή στην παροχή κάποιων υπηρεσιών ή/και σε ορισμένες χώρες. Οι διασυνοριακές κοινοπραξίες που δημιουργούνται από μικρού και μεσαίου μεγέθους επαγγελματίες (ΜΜΕπ), π.χ. μέσω μιας ευρωπαϊκής εταιρείας (*), θα μπορούσαν να είναι καλύτερα προετοιμασμένες για την παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών.

Διασυνοριακή συνδεσιμότητα

33. ζητεί τη στήριξη της διασυνοριακής συνδεσιμότητας. Σε ορισμένες παραμεθόριες περιοχές, οι πολίτες αντιμετωπίζουν πρακτικές δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση στην άλλη πλευρά των συνόρων, είτε λόγω φυσικών περιορισμών (όρη ή ποταμοί) και έλλειψης φυσικής σύνδεσης μεταξύ των δύο πλευρών, δρόμων ή γεφυρών, είτε λόγω έλλειψης κατάλληλων και τακτικών δημοσίων συγκοινωνιών. Η διευκόλυνση της συνδεσιμότητας θα βελτιώνει περαιτέρω τις ανταλλαγές, ενισχύοντας την ολοκλήρωση των πολιτών των παραμεθόριων περιοχών.

34. καλεί τα θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη της ΕΕ να αρχίσουν εκ νέου συζητήσεις για την καθιέρωση διαβατηρίου υπηρεσιών (ηλεκτρονικής κάρτας υπηρεσιών) που θα εξασφάλιζε στις ΜΜΕ τη δυνατότητα να παρέχουν διασυνοριακές υπηρεσίες χωρίς να τους επιβάλλεται πρόσθετος διοικητικός φόρτος από ξένες ρυθμιστικές αρχές.

Καλύτερη προώθηση και παρακολούθηση των διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών

35. υπογραμμίζει ότι, στη συντριπτική πλειονότητά τους, όλες οι αναγνωρισμένες διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες (64 %) (*) παρέχονται κατά μήκος των συνόρων των παλαιών κρατών μελών της ΕΕ, ενώ μόνον ελάχιστες εξ αυτών μεταξύ των νέων κρατών μελών.

36. προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να πραγματοποιήσουν, από κοινού με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές και την ΕτΠ, ενημερωτική εκστρατεία στα κράτη μέλη για να καταδείξουν τα οφέλη και τις δυνατότητες των διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών. Οι εν λόγω φορείς θα πρέπει επίσης να επενδύσουν περισσότερο στην παρακολούθηση και την προώθηση των υφιστάμενων διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών επειδή πολλές από αυτές παραμένουν άγνωστες στο ευρύ κοινό (π.χ. μέσω της κατάρτισης καταλόγου διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών).

(*) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2157/2001 του Συμβουλίου, της 8ης Οκτωβρίου 2001, περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρείας (SE) (ΕΕ L 294 της 10.11.2001, σ. 1).

(**) Στοχοθετημένη ανάλυση του ESPON, της 14ης Ιανουαρίου 2019, με θέμα τις διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες.

37. είναι έτοιμη να εστιάσει σημαντικότερο ρόλο για την παρακολούθηση και την προώθηση των διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών στην Ευρώπη, επωφελούμενη από την ιδιαίτερα εποικοδομητική εμπειρία που έχει αποκομίσει από την παρακολούθηση και την προώθηση των ΕΟΕΣ μέσω της πλατφόρμας ΕΟΕΣ της ΕτΠ. Δεδομένου ότι ορισμένοι ΕΟΕΣ παρέχουν ήδη διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες, θα πρέπει επίσης να ανατεθεί στην πλατφόρμα ΕΟΕΣ η παρακολούθηση της ανάπτυξης διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών και η προώθησή τους από κοινού με τους ΕΟΕΣ, ως ενδεδειγμένο μέσο για την υλοποίησή τους·

38. καλεί τις παραμεθόριες περιοχές, και ειδικότερα τις ευρωπεριφέρειες, τις κοινότητες εργασίας, τους ΕΟΕΣ και άλλες διασυνοριακές δομές, να διαβουλεύονται με τους πολίτες τους σχετικά με τις υπηρεσίες που θεωρούν ελλείψεις ή με δυνατότητα βελτίωσης στην περιοχή τους, να επιδιώκουν την κάλυψη των αναγκών αυτών και, ενδεχομένως, να σχεδιάζουν νέες ή βελτιωμένες διασυνοριακές υπηρεσίες κοινού ενδιαφέροντος·

Διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες στα χερσαία και θαλάσσια εξωτερικά σύνορα της ΕΕ

39. υπενθυμίζει ότι η εμπειρία που αντλήθηκε από τον κανονισμό ΕΟΕΣ κατέδειξε ότι υπάρχει δυνατότητα εδραίωσης εποικοδομητικής και καλύτερα διαρθρωμένης συνεργασίας με τρίτες χώρες, όπως συμβαίνει ιδίως στην περίπτωση της Ελβετίας και της Ουκρανίας·

40. υπογραμμίζει ότι το 17 % όλων των αναγνωρισμένων διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών παρέχονται μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ και τρίτων χωρών, πράγμα που καταδεικνύει την ανάγκη και τις δυνατότητες μιας τέτοιου είδους συνεργασίας πέραν των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ, τόσο χερσαίων όσο και θαλάσσιων. Το νομικό πλαίσιο, οι δομές και η χρηματοδότηση θα πρέπει να ευνοούν την καθιέρωση συναφών υπηρεσιών με τρίτες χώρες που θα ήταν προς το συμφέρον των πολιτών αυτών των παραμεθόριων περιοχών·

Εμπειρία από τη νόσο COVID-19: κλείσιμο των συνόρων αντί συνεργασίας

41. υπενθυμίζει τις ευκαιρίες που έχασαν τα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια της πρόσφατης πανδημίας COVID-19 όταν έκλεισαν ενστικτωδώς και μονομερώς τα σύνορά τους, χωρίς να σκεφτούν να συνδυάσουν τις προσπάθειές τους στα εσωτερικά σύνορα της ΕΕ και να εξασφαλίσουν την παροχή υπηρεσιών υγειονομικής περιθάλψης και έκτακτης ανάγκης στους κατοίκους των παραμεθόριων περιοχών. Με τη συνεργασία και την ανταλλαγή εμπειρογνώσιων και πόρων, η κρίση θα μπορούσε να είχε αντιμετωπιστεί καλύτερα. Το γεγονός αυτό θα πρέπει, ωστόσο, να θεωρηθεί ως δίδαγμα που αποδεικνύει για άλλη μια φορά την ανάγκη διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών και συντονισμένων ευρωπαϊκών προσεγγίσεων απέναντι σε κοινά προβλήματα. Θα πρέπει να τονιστεί ότι η διασυνοριακή συνεργασία στον τομέα των υπηρεσιών υγείας και πρώτων βοηθειών, ακόμη και εκτός περιόδων κρίσης, είναι πολύ σημαντική για την παροχή ικανοποιητικής φροντίδας στον πληθυσμό και, για το λόγο αυτό, θα πρέπει να ενθαρρυνθεί ιδιαίτερα.

42. επισημαίνει ότι το κλείσιμο των συνόρων χωρίς συντονισμό και διαβούλευση με τα γειτονικά κράτη, αλλά ούτε και με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές στις παραμεθόριες περιοχές, είχε ολέθριες επιπτώσεις όχι μόνο στην υφιστάμενη διασυνοριακή συνεργασία αλλά κυρίως είχε πολύ αρνητικό αντίκτυπο στη ζωή των πολιτών στις παραμεθόριες περιοχές, καθώς δεν υπήρχαν συμφωνημένα πρωτόκολλα για τη διασφάλιση της έκτακτης κυκλοφορίας προσώπων και αγαθών, με συνακόλουθες δυσμενείς επιπτώσεις στην παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών, μεταξύ άλλων·

43. κρίνει αναγκαίο να καθοριστεί ένα στοιχειώδες ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακής συνεργασίας που πρέπει να διατηρείται ακόμη και σε περιόδους κρίσης, προκειμένου να διασφαλίζεται η παροχή διασυνοριακών δημόσιων υπηρεσιών, ιδίως εκείνων που σχετίζονται με τη διαχείριση κρίσεων·

44. χαιρετίζει την εταιρική σχέση που αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης COVID-19 μεταξύ της ΕτΠ, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κορυφαίων ενώσεων που ασχολούνται με διασυνοριακά ζητήματα (MOT, AEBR και CESCO). Η εμπειρία αυτή οδήγησε στη σύσταση μιας ευρωπαϊκής διασυνοριακής συμμαχίας πολιτών·

45. υπογραμμίζει ότι, παρά τα κλειστά σύνορα, πολλές παραμεθόριες περιφέρειες και πόλεις κατόρθωσαν να βρουν τρόπους συνεργασίας και κοινής χρήσης των πόρων σε αυτούς τους δύσκολους καιρούς, πράγμα το οποίο απέδειξε για μια ακόμη φορά ότι η διασυνοριακή συνεργασία είναι αυτονόητη για τους κατοίκους των περιοχών αυτών και αποτελεί εύλογα την ακολουθητέα πορεία για τις κοινότητές τους·

Συστάσεις για το μέλλον

46. δηλώνει έτοιμη να αντλήσει διδάγματα από τις εμπειρίες των παραμεθόριων περιοχών και να υποβάλει ολοκληρωμένες συστάσεις σχετικά με τη διασυνοριακή συνεργασία στο πλαίσιο της συμβολής της ΕτΠ στη διάσχεση για το Μέλλον της Ευρώπης·

47. προτίθεται, εν προκειμένω, να διατυπώσει συγκεκριμένες συστάσεις προς τη διάσκεψη σχετικά με τα εξής δύο ζητήματα:
- το πρώτο ζήτημα αφορά ένα μακροπρόθεσμο όραμα για το μέλλον της διασυνοριακής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση που θα επικεντρωθεί σε συγκεκριμένες προτάσεις των οποίων η υλοποίηση θα ζητηθεί από την ΕΤΠ και τις παραμεθόριες περιοχές έως το 2050. Οι διασυνοριακές δημόσιες υπηρεσίες θα αποτελέσουν μέρος αυτού του οράματος·
 - το δεύτερο ζήτημα συνίσταται στη διατύπωση αιτήματος για μια νομοθεσία που θα εγγυάται ελάχιστα πρότυπα όσον αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία σε περίπτωση κρίσεων, τόσο ενωσιακής όσο και τοπικής εμβέλειας, με στόχο τη διατήρηση ικανοποιητικού επιπέδου δημόσιων υπηρεσιών, την απρόσκοπτη δραστηριοποίηση των κατοίκων των παραμεθόριων περιοχών, τη διασφάλιση της αδιάλειπτης λειτουργίας της ενιαίας αγοράς και τη διαφύλαξη της δυναμικής της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Βρυξέλλες, 5 Φεβρουαρίου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Αγροοικολογία»

(2021/C 106/05)

Εισηγητής:	Guillaume CROS (FR/Πράσινοι) Αιρετό μέλος περιφερειακής εκτελεστικής αρχής: Περιφερειακό Συμβούλιο Οξιτανίας
-------------------	---

I. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Πλαίσιο

1. επισημαίνει ότι η πανδημία της νόσου COVID-19 καταδεικνύει τη σημασία και την ευπάθεια των συστημάτων τροφίμων στην Ευρώπη και υπενθυμίζει την ανάγκη για ανθεκτικά και αυτόνομα συστήματα τροφίμων, για τα οποία η οικονομική βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών είναι ζωτικής σημασίας·
2. τονίζει ότι, με δεδομένους τους κινδύνους της υπερθέρμανσης του πλανήτη, της απώλειας της βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης του εδάφους, η πανδημία αυτή ενισχύει την επείγουσα ανάγκη να δρομολογήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) νέες γεωπονικές, κοινωνικές και εδαφικές προσεγγίσεις για την προστασία των φυσικών πόρων, την προάσπιση της υγείας, την ενθάρρυνση της ανανέωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τη δημιουργία εδαφικής συνοχής·
3. υπενθυμίζει ότι η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στη γεωργία είναι η μόνη βιώσιμη επιλογή σήμερα·
4. υπενθυμίζει ότι οι μόνιμοι βοσκότοποι αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο της γεωργικής έκτασης της ΕΕ και διαδραματίζουν πρωτεύοντα ρόλο, καθώς δεσμεύουν μεγάλη ποσότητα οργανικών ουσιών στο έδαφος και αναπτύσσουν τη βιοποικιλότητα·
5. επισημαίνει την ανάγκη εξέλιξης της γεωργίας από τη λογική της άντλησης σε μια κυκλική προσέγγιση —ιδίως για τον κύκλο του άνθρακα, του φωσφόρου και του αζώτου—, και προσανατολισμού προς μια λιτή και φειδωλή διαχείριση των πόρων·
6. υπενθυμίζει ότι η ομοιογένεια και η ομογενοποίηση των σπόρων προς σπορά αντιβαίνουν προς τη βιοποικιλότητα·
7. διαπιστώνει ότι η δημόσια υγεία, η υπερθέρμανση του πλανήτη και η καλή διαβίωση των ζώων μάς αναγκάζουν να τροποποιήσουμε τις πρακτικές της κτηνοτροφίας μεταβαίνοντας σε μεθόδους παραγωγής που αναλαμβάνουν μια εποικοδομητική περιβαλλοντική λειτουργία —κυρίως χάρη στη διαφύλαξη των βοσκοτόπων και τη συντήρηση των δασικών εκτάσεων—, που δεν θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των αγροτών και των πολιτών και που σέβονται τα ζώα. Είναι εφικτό να μειωθεί η κατανάλωση κρέατος και, παράλληλα, να αναπτυχθεί μια βιώσιμη κτηνοτροφία·
8. θεωρεί ότι η ποιότητα ζωής των κτηνοτρόφων και η καλή διαβίωση των ζώων συμβαδίζουν και αξίζουν διαφορετική προσέγγιση της κτηνοτροφίας, κατά την οποία ο κτηνοτρόφος δεν πουλά πλέον κάτω του κόστους και σέβεται τα ζώα του·
9. επισημαίνει ότι πολλές εξειδικευμένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις με εντατικές αγορές συντελεστών παραγωγής (πετρέλαιο, λιπάσματα, φυτοφάρμακα, αντιβιοτικά κ.λπ.) είναι πιο ευάλωτες οικονομικά, λόγω του υψηλού κόστους παραγωγής, της εξάρτησής τους από τις επιχειρήσεις προς τα ανάντη και της μεγαλύτερης έκθεσής τους σε οικονομικούς κινδύνους·
10. επικροτεί τις στρατηγικές «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και «Βιοποικιλότητα» που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι οποίες απαιτούν σημαντική αλλαγή της γεωργικής πολιτικής·
11. διαπιστώνει ότι η εγκατάσταση καινούριων γεωργών σε μικρού και μεσαίου μεγέθους εκτάσεις προσκρούει στη δυσχέρεια πρόσβασης σε χρήση γης, είτε πρόκειται για μίσθωση είτε για ιδιοκτησία·

Η αγροοικολογική προσέγγιση

12. σημειώνει ότι η πρόταση για σημαντική μείωση της χρήσης χημικών λιπασμάτων, χημικών φυτοφαρμάκων και αντιβιοτικών έως το 2030, καθώς και για αύξηση των περιοχών οικολογικής εστίασης, απαιτεί συστημικό μετασχηματισμό των μεθόδων γεωργικής παραγωγής·

13. τονίζει ότι η αγροοικολογία, η οποία αξιοποιεί στο έπακρο τα οικοσυστήματα ως συντελεστές παραγωγής, διατηρώντας παράλληλα την ικανότητά τους να ανανεώνονται, ανταποκρίνεται σε αυτή την πρόκληση·
14. υπενθυμίζει ότι ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) συνοψίζει την αγροοικολογία σε δέκα αλληλοεξαρτώμενα στοιχεία: πολυμορφία, συνδημιουργία και ανταλλαγή γνώσεων, συνέργειες, αποδοτικότητα, ανακύκλωση, ανθεκτικότητα, ανθρώπινες και κοινωνικές αξίες, πολιτισμικές και διατροφικές παραδόσεις, υπεύθυνη διακυβέρνηση, κυκλική αλληλέγγυα οικονομία·
15. τονίζει την ανάγκη να θεωρούνται τα απόβλητα ως πόρος, όπως το νερό από ανάκτηση με εισροές απαραίτητων θρεπτικών ουσιών όταν χρησιμοποιείται για την άρδευση περιοχών με λειψυδρία· ή τα υπολείμματα άχυρου δημητριακών όταν χρησιμεύουν ως παραγωγικό υλικό για την κτηνοτροφία, την πράσινη κατασκευή ή τη λίπανση των εδαφών·
16. τονίζει ότι η αγροοικολογία μειώνει το αποτύπωμα άνθρακα της γεωργίας, προωθεί την ανάκτηση της βιοποικιλότητας, διασφαλίζει ή αποκαθιστά τη γονιμότητα του εδάφους, αποτρέπει τη ρύπανση του αέρα και των υδάτων, εντείνει την οικονομική ανθεκτικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και εξασφαλίζει υγιεινά και προσβάσιμα τρόφιμα·
17. τονίζει ότι η αγροοικολογία δεν αποτελεί οπισθοδρόμηση, είναι πιο περίπλοκη από τις γεωργικές πρακτικές που βασίζονται στη χημεία και το πετρέλαιο, ενώ είναι έξυπνη γεωργία που συνδυάζει περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιδόσεις, καθώς και γεωπονικές και κοινωνικές πρακτικές που προκύπτουν από καινοτόμα πειράματα, από τεχνογνωσία και από δημόσια έρευνα·
18. τονίζει ότι η αγροοικολογία αναπτύσσει τη γεωργία μαζί με τη φύση και μέσα στη φύση·
19. επισημαίνει ότι η αγροοικολογία δημιουργεί ζωντανά εδάφη, που ευνοούν την καλή υγεία των φυτών και δεσμεύουν πολύ άνθρακα και νερό, ενώ γίνονται ανθεκτικότερα στην ξηρασία και τις υψηλές θερμοκρασίες·
20. τονίζει ότι η αγροοικολογία λαμβάνει υπόψη τις τοπικές αγροκλιματικές και ιστορικές συνθήκες κατά την επιλογή των καλλιεργειών, των ποικιλιών, των φυλών και των χρονοδιαγραμμάτων, προκειμένου να βελτιστοποιεί την ανθεκτικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων απέναντι στους απρόβλεπτους κινδύνους·
21. επισημαίνει ότι η αγροοικολογία αναπτύσσει κτηνοτροφικές μονάδες σε ανθρώπινη κλίμακα, στο ύπαιθρο κατά το δυνατόν, που επιδιώκουν την αυτονομία για τη διατροφή των ζώων·
22. σημειώνει ότι η αγροοικολογία σημαίνει περισσότερο:
- α. μικρές και μεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις που θα ανακόψουν τη μείωση της γεωργικής απασχόλησης και θα δρομολογήσουν και πάλι την εγκατάσταση νεαρών γεωργών,
 - β. δίκτυα αλληλοβοήθειας μεταξύ γεωργικών εκμεταλλεύσεων,
 - γ. σύνδεση με τον υπόλοιπο πληθυσμό μέσω περισσότερων βραχειών αλυσίδων εφοδιασμού και πιο εκτεταμένης τοπικής μεταποίησης προϊόντων·
23. εκτιμά ότι η ψηφιοποίηση μπορεί να διευκολύνει τη διαχείριση ορισμένων παραγωγικών και εμπορικών πρακτικών. Ωστόσο, σημειώνει ότι η γενικευμένη ανάπτυξη αυτοματοποιημένων και συνδεδεμένων γεωργικών μηχανημάτων θέτει το ζήτημα της κυριαρχίας των δεδομένων, που ενδέχεται να ξεφεύγει από τον έλεγχο του γεωργού. Πιστεύει ότι ο γεωργός δεν πρέπει να κοινοποιεί τα επακριβή δεδομένα της εκμετάλλευσής του και ότι πρέπει να διατηρεί το δικαίωμα να επιδιορθώνει τα μηχανήματά του·

Πολιτικές στήριξης της αγροοικολογικής μετάβασης

24. σημειώνει ότι η αγροοικολογία λαμβάνει υπόψη όχι μόνο την παραγωγή τροφίμων αλλά και ολόκληρο το σύστημα τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των δίκαιων συνθηκών εργασίας·
25. επισημαίνει ότι η μεταρρύθμιση της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΚΓΠ), που βρίσκεται σε διαδικασία διαπραγμάτευσης και που το βασικό περιεχόμενό της δεν αντιμετωπίζει τις προκλήσεις, προσφέρει παρά ταύτα στα κράτη μέλη και στις περιφέρειές τους ορισμένα εργαλεία για τη στήριξη της αγροοικολογίας·
26. επικροτεί το σημείωμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του Οκτωβρίου του 2020 προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπου προσδιορίζονται τέσσερις πιθανοί τύποι οικολογικών μηχανισμών, μεταξύ των οποίων η αγροδοασκομία και η αγροοικολογία·
27. διαπιστώνει ότι η αγροοικολογία, που βασίζεται σε έναν ιστό μικρών και μεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων, δεν μπορεί να αναπτυχθεί εάν οι άμεσες ενισχύσεις της ΚΓΠ εξακολουθούν να κατανομούνται ανά εκτάριο και όχι ανά ενεργό γεωργό·
28. επισημαίνει ότι και άλλες ευρωπαϊκές πολιτικές (γεωργικές αγορές, εξωτερικό εμπόριο, κλίμα, σπόροι προς σπορά, νερό, έδαφος, έρευνα κ.λπ.) πρέπει να συγκλίνουν και να ευθυγραμμιστούν με την αγροοικολογική προσέγγιση·

29. θεωρεί ότι η αγροοικολογία αποτελεί εργαλείο για τη διαχείριση του βιώσιμου αγροτουρισμού·
30. επισημαίνει ότι η δημόσια έρευνα πρέπει να στηρίζει περισσότερο την αγροοικολογία·
31. πιστεύει ότι με την προώθηση ενός ιστού μικρών και μεσαίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αναγεννημένων και προσαρμοσμένων στις προκλήσεις του 21ου αιώνα, και με την προσέγγιση αστικού και αγροτικού πληθυσμού χάρη στις βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού και στη μαζική εστίαση με τοπικά και βιολογικά προϊόντα, η αγροοικολογία θα αποτελέσει ισχυρή κινητήρια δύναμη για την αναζωογόνηση του κάθε τόπου και την ενίσχυση της συνοχής μεταξύ αγροτικών, περιαιστικών και αστικών περιοχών·
32. πιστεύει ότι είναι σημαντικό να ενισχυθεί η θέση των γεωργών στην αξιακή αλυσίδα τροφίμων, ιδίως χάρη στις κοινοπραξίες παραγωγών και στις τοπικές κοινοπραξίες μικρομεσαίων αγροτικών επιχειρήσεων που μπορούν να πραγματοποιούν οικονομίες κλίμακας, ώστε να επιτυγχάνουν πιο δίκαιη αμοιβή για την εργασία τους, συντελώντας στον δυναμισμό της τοπικής οικονομίας·

II. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μεταρρύθμιση της ΚΓΠ

33. προτείνει η μελλοντική ΚΓΠ να προωθήσει περαιτέρω τις αγροοικολογικές πρακτικές όπως είναι:
- α) η διαφοροποίηση των καλλιεργειών, η οποία καθιστά τις εκμεταλλεύσεις λιγότερο ευάλωτες σε φυσικούς ή τομειακούς απρόβλεπτους κινδύνους,
 - β) οι καλλιέργειες μακράς εναλλαγής και οι συνδυασμοί φυτών που συνενώνουν τα γεωπονικά οφέλη,
 - γ) τα δένδρα, οι φυτικοί φράχτες, οι μικρές λίμνες, οι πετρώδεις οικότοποι γύρω/μέσα στα αγροτεμάχια,
 - δ) η καλλιέργεια ψυχανθών, τα οποία δεσμεύουν το άζωτο στο έδαφος με φυσικό τρόπο,
 - ε) η ανάμιξη ειδών και ποικιλιών στο ίδιο αγροτεμάχιο,
 - στ) η κατάλληλη και σταθερή κάλυψη του εδάφους ώστε να εμποδίζεται η διάβρωση,
 - ζ) η ανάκτηση από τον γεωργό των τοπικών σπόρων αγροκτήματος και των τοπικών φυλών ζώων, που είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στο έδαφος και το κλίμα,
 - η) η εκτροφή με πολυκαλλιέργεια,
 - θ) η πρόκριση της συνολικής προστασίας των καλλιεργειών αντί μεθόδων με βάση τις χημικές ουσίες·
34. ζητεί, υπό το φως των προτάσεων που διατυπώνονται στη γνωμοδότησή της για την ΚΓΠ, οι οικολογικοί μηχανισμοί της επόμενης ΚΓΠ να περιλαμβάνουν τους ποσοτικοποιημένους στόχους της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»: μείωση των απωλειών θρεπτικών ουσιών κατά τουλάχιστον 50 %, της χρήσης λιπασμάτων κατά τουλάχιστον 20 %, της χρήσης και του κινδύνου χημικών φυτοφαρμάκων κατά 50 % και των αντιμικροβιακών κατά 50 %, με 10 % των γεωργικών εκτάσεων ως περιοχές οικολογικής εστίασης και 25 % των γαιών υπό βιολογική γεωργία·
35. ζητά από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εφαρμόσουν τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας στο πλαίσιο του τριμερούς διαλόγου σχετικά με τη μελλοντική κοινή γεωργική πολιτική· προτείνει το 30 % τουλάχιστον του προϋπολογισμού του πρώτου πυλώνα να οριστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τους οικολογικούς μηχανισμούς κάθε εθνικού στρατηγικού σχεδίου·
36. επισημαίνει ότι δεν επικρατούν σε όλες τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις οι ίδιες συνθήκες όσον αφορά την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Τα αυστηρότερα περιβαλλοντικά μέτρα θα πρέπει να συνδυάζονται, μέσω των εθνικών οικολογικών μηχανισμών, με κατάλληλη χρηματοδότηση και κατάρτιση, που θα καθορίζονται από τις περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες των γεωργικών εκμεταλλεύσεων·
37. συνιστά, όπως αναφέρεται στις γνωμοδοτήσεις της για την ΚΓΠ και τη νομαδική κτηνοτροφία, να επεκταθούν σε όλες τις εκμεταλλεύσεις οι προϋποθέσεις του σεβασμού των δικαιωμάτων των εργαζομένων στη γεωργία (καθιέρωση της έννοιας της κοινωνικής αιρεσιμότητας) και του ανώτατου ορίου όσον αφορά την πυκνότητα των ζώων στην εκμετάλλευση, καθώς και να ενισχυθεί η προϋπόθεση σχετικά με τους κανόνες για την καλή διαβίωση των ζώων·
38. προτείνει τη βαθμιαία μετάβαση από τη βασική ενίσχυση ανά εκτάριο σε μια βασική ενίσχυση που θα συνδέεται με τον αριθμό των ατόμων που εργάζονται στην εκμετάλλευση, καθώς και τη διάθεση των άμεσων ενισχύσεων κατά προτεραιότητα στις μικρομεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις και στις αγροοικολογικές μεθόδους·
39. προτείνει να περιοριστούν ουσιωδώς οι άμεσες ενισχύσεις ανά εκμετάλλευση·

40. συνιστά στα κράτη μέλη, προκειμένου να προωθήσουν την αγροοικολογική μετάβαση, να θεσπίσουν σύστημα bonus-malus στο πλαίσιο των οικολογικών μηχανισμών της νέας κοινής γεωργικής πολιτικής: για παράδειγμα, πριμοδότηση (μπόνους) για μεγαλύτερη διαφοροποίηση των καλλιεργειών, χρηματοδοτούμενη από επιβάρυνση (μάλους) στα χημικά λιπάσματα και φυτοφάρμακα και στα αντιβιοτικά· πριμοδότηση (μπόνους) για εκτροφή ζώων σε βοσκότοπους, χρηματοδοτούμενη από επιβάρυνση (μάλους) επί των αερίων θερμοκηπίου ανάλογη προς τον αριθμό των εκτρεφόμενων μηρυκαστικών·
41. συνιστά στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τις περιβαλλοντικές τους προτεραιότητες για την εφαρμογή του συστήματος bonus-malus που περιγράφεται στο σημείο 40·
42. συνιστά τα μέτρα του δεύτερου πυλώνα της ΚΓΠ να δώσουν προτεραιότητα:
- α. στις αγροοικολογικές μεθόδους παραγωγής, συμπεριλαμβανομένης της αγροδασοκομίας, και στις συλλογικές προσεγγίσεις τους (συνεργασία),
 - β. στο σύστημα γεωργο-περιβαλλοντικο-κλιματικών μέτρων,
 - γ. στις βραχείες αλυσίδες,
 - δ. στην εστίαση με βιολογικά και τοπικά προϊόντα,
 - ε. στην κατάρτιση και τη συμβουλευτική σε θέματα αγροοικολογίας, αγροδασοκομίας και δασοκομοκτηνοτροφίας·
43. ζητεί τροποποίηση του άρθρου 65 (2ος πυλώνας) του κανονισμού για τα εθνικά στρατηγικά σχέδια, ώστε να υπάρξει μετάβαση από μια λογική επιφάνειας σε μια λογική αγροοικολογικής σύμβασης·
44. υπενθυμίζει την πρόταση, που διατύπωσε στη γνωμοδότησή της για την ΚΓΠ, να τεθεί ως προϋπόθεση για τη στήριξη των επενδύσεων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις η διενέργεια περιβαλλοντικού ελέγχου και να περιοριστεί το συνολικό κονδύλιο στο 10 % κατ' ανώτατο όριο των κονδυλίων του δεύτερου πυλώνα·
45. προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταρτίσει οδηγό για τη μεθοδολογική υποστήριξη των διαχειριστικών αρχών και των περιφερειακών φορέων, προκειμένου να ενθαρρυνθεί η συνεκτίμηση του αγροοικολογικού έργου κατά την ενεργοποίηση των διαφόρων εθελοντικών μέτρων της ΚΓΠ·

Αγροτικές πρακτικές

46. προτείνει η εκτροφή μηρυκαστικών να στραφεί προς τη μόνιμη βόσκηση, με εξαίρεση τη χειμερινή περίοδο·
47. ζητεί η εκβιομηχανισμένη εκτροφή χωρίς βοσκή των μονογαστρικών ζώων (χοίρων, πουλερικών), που ευθύνεται για σημαντικό εξωτερικό κόστος όσον αφορά τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον, να εξελιχθεί σταδιακά προς την εκτροφή αποκλειστικά ή μερικώς στο ύπαιθρο, με ένα ανώτατο όριο ζώων ανά εγκατάσταση και ανά εκτάριο επιφάνειας εκτροφής της εκμετάλλευσης·
48. ζητεί να μπει τέλος στην εκτροφή σε κλωβό, όπως ζητά η πρόσφατη πρωτοβουλία πολιτών και όπως είχε ζητήσει με τη γνωμοδότησή της για την ΚΓΠ·
49. προτείνει, για λόγους καλής μεταχείρισης των ζώων, την ανάπτυξη της σφαγής στο αγρόκτημα και των μικρών τοπικών σφαγείων·
50. ζητεί παράταση πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2020 του καθεστώτος παρέκκλισης που επιτρέπει στους παραγωγούς πουλερικών και κουνελιών να πραγματοποιούν τη σφαγή και τη μεταποίηση της παραγωγής τους στο αγρόκτημα, για τοπική εμπορία, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 853/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾·
51. προτείνει ενίσχυση της πρότασης της γερμανικής Προεδρίας για δημιουργία ευρωπαϊκού σήματος «καλής μεταχείρισης των ζώων»·
52. συνιστά επίσης τη σαφή και υποχρεωτική επισήμανση του τρόπου εκτροφής, η οποία θα καλύπτει τον κύκλο ζωής του ζώου, καθώς και τη μεταφορά του, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στους παραγωγούς να έχουν την αναγνώριση της βελτίωσης των πρακτικών τους και στους καταναλωτές να επιλέγουν τα προϊόντα σύμφωνα με τις επιθυμίες τους, σύμφωνα με το παράδειγμα της ευρωπαϊκής επισήμανσης για τα αυγά·

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 853/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον καθορισμό ειδικών κανόνων υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης (ΕΕ L 139 της 30.4.2004, σ. 55).

Άλλες πολιτικές

53. συνιστά η νέα νομοθεσία για τα βιώσιμα συστήματα τροφίμων, που εξαγγέλθηκε με τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», να θεσπίσει ένα νομικό πλαίσιο που θα υποχρεώνει την ΕΕ να δρομολογήσει μια πραγματική αγροοικολογική μετάβαση που θα ανακατευθύνει τη ζήτηση τροφίμων, σε ένα πλαίσιο που να ευνοεί την εξέλιξη της διατροφής, την ανάσχεση της αυξανόμενης παχυσαρκίας, τη μείωση της κατανάλωσης κρέατος, τη συντόμευση των αλυσίδων εφοδιασμού, την αύξηση της κατανάλωσης εποχιακών προϊόντων και τη δραστική μείωση της σπατάλης τροφίμων·

54. καλεί την Επιτροπή να προωθήσει την ανάπτυξη βραχείων αλυσίδων εφοδιασμού:

α. προσαρμόζοντας τους κανόνες υγιεινής και τα πρότυπα στη μεταποίηση των προϊόντων στο αγρόκτημα και, γενικότερα, εφαρμόζοντας τη νομοθεσία για τα τρόφιμα, καθώς και τις απαιτήσεις επισήμανσης, με τρόπο κατάλληλο για τους μικρούς παραγωγούς,

β. στηρίζοντας τοπικά και συλλογικά έργα σχετικά, κατά πρώτο λόγο, με τον απαραίτητο για την επιτόπια μεταποίηση εξοπλισμό (μικρό σφαγείο, κινητό σφαγείο, παρασκευαστήριο λαχανικών, δημόσια κουζίνα, υποδομές για τοπικές αγορές όπως δημόσιες κεντρικές αγορές ή καταστήματα των αγροκτημάτων κ.λπ.) και, κατά δεύτερο λόγο, με τη συγκρότηση μικρών τοπικών συνεταιριστικών ενώσεων παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας·

55. προτείνει στην ΕΕ να εφαρμόσει τις συστάσεις που διατυπώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην έκθεση ίδιας πρωτοβουλίας του 2017⁽²⁾ σχετικά με τη συγκέντρωση γεωργικής γης στην ΕΕ, ειδικότερα δε τη δημιουργία ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου της γεωργικής γης· προτείνει στην ΕΕ να θέσει σε εφαρμογή —υπό μορφή ευρωπαϊκής οδηγίας, σύμφωνα με το παράδειγμα της οδηγίας-πλασιού για τα ύδατα— τις προαιρετικές κατευθυντήριες γραμμές για την υπεύθυνη διαχείριση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος γης⁽³⁾ που ενέκρινε ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO) το 2012, προκειμένου να διασφαλιστεί καλύτερα η πρόσβαση στη γη, ώστε να τονωθεί η εγκατάσταση νεαρών γεωργών·

56. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει μια νέα ευρωπαϊκή οδηγία για τα γεωργικά εδάφη, ώστε να αποτραπεί η μείωση της περιεκτικότητάς τους σε οργανικές ουσίες, να σταματήσει η διάβρωση και να δοθεί προτεραιότητα στην αναζωογόνηση του εδάφους στις γεωργικές πρακτικές·

57. συνιστά την ενίσχυση των οδηγιών για τα ύδατα, αποκλείοντας τις παρεκκλίσεις (οδηγία για τη νιτρορύπανση)·

58. συνιστά να ενισχυθεί η εφαρμογή της κυκλικής οικονομίας στην επεξεργασία των κτηνοτροφικών αποβλήτων με σκοπό την αξιοποίησή τους από γεωπονική άποψη (λιπασματοποίηση και οργανικά λιπάσματα)·

59. ζητεί, σύμφωνα με τη γνωμοδότησή της για τους γενετικούς γεωργικούς πόρους, να θεσπιστεί νέα νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με τους σπόρους προς σπορά που θα απελευθερώνει τη χρήση και την εμπορία σπόρων αγροκτήματος, συμπεριλαμβάνοντας ιδίως τις τροποποιήσεις που προτείνονται στον νέο κανονισμό για τη βιολογική γεωργία σχετικά με την εγγραφή στον κατάλογο βιολογικών σπόρων·

60. ζητεί η νομοθεσία της ΕΕ να αποκλείει τους γενετικά τροποποιημένους σπόρους ή τους σπόρους μεταλλαξιγένεσης προκειμένου να προωθηθεί η βιοποικιλότητα·

61. ζητεί η κοινωνιακή προστιθέμενη αξία και τα εξωτερικά οφέλη που παρέχει η αγροοικολογία να μεταφραστούν οικονομικά για τους παραγωγούς, ώστε αυτοί να γίνουν οι παράγοντες αυτής της μετάβασης·

62. συνιστά, προκειμένου να διασφαλιστεί το δικαίωμα του συνόλου του πληθυσμού σε αγροοικολογικά τρόφιμα, να ληφθούν μέτρα όπως:

α. μείωση του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) στα βιολογικά, τοπικά και εποχιακά προϊόντα,

β. δελτίο «ντόπιου» γεύματος για τα εν λόγω προϊόντα,

γ. σημαντικό ποσοστό βιολογικών, τοπικών και εποχιακών προϊόντων στη μαζική εστίαση·

63. προτείνει οι προδιαγραφές προϊόντων για τις προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης (ΠΟΠ) και τις προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις (ΠΓΕ) να περιλαμβάνουν αγροοικολογικές πρακτικές·

64. ζητεί να σταματήσει η ΕΕ να εισάγει γεωργικά προϊόντα που δεν τηρούν τα ευρωπαϊκά κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα παραγωγής, μεταξύ των οποίων και τη στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο», και που ανταγωνίζονται αθέμιτα τους ευρωπαϊκούς παραγωγικούς κλάδους, καθώς επίσης και να εξάγει, σε τιμές κάτω από το ευρωπαϊκό κόστος παραγωγής, ευρωπαϊκά πλεονάσματα, που συχνά καταστρέφουν τους παραγωγούς τρίτων χωρών·

(2) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 27ης Απριλίου 2017, σχετικά με τη σημερινή κατάσταση της συγκέντρωσης γεωργικής γης στην ΕΕ: πώς μπορεί να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη γη για τους γεωργούς [2016/2141(INI)].

(3) <http://www.fao.org/docrep/016/i2801e/i2801e.pdf>.

65. συνιστά, όπως και στη γνωμοδότησή της για την ΚΓΠ, τη θέσπιση νέων πολυμερών και διμερών κανόνων για το εμπόριο γεωργικών προϊόντων, που θα είναι πιο δίκαιοι, θα διέπονται από πνεύμα αλληλεγγύης και θα ενσωματώνουν την αγροοικολογική προσέγγιση·

66. ζητεί να υποστηριχθεί περισσότερο σε ευρωπαϊκό επίπεδο η ανεξάρτητη δημόσια έρευνα στον τομέα της αγροοικολογίας/αγροδοσκομίας και η συμμετοχική έρευνα με γεωργούς-ερευνητές, μεταξύ άλλων στον τομέα των κοινωνικών επιστημών, που μελετούν τις κοινωνικοτεχνικές δυναμικές της μετάβασης· χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να προωθήσει και να συντονίσει ένα δίκτυο αγροοικολογικών πειραματισμών·

Τοπικό και περιφερειακό επίπεδο

67. συνιστά την ενεργό υποστήριξη των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην εφαρμογή της αγροοικολογίας, ιδίως όσον αφορά την τεχνική κατάρτιση των νεοεισερχομένων, την ενίσχυση της εγκατάστασης νεαρών γεωργών, την ανεξάρτητη συμβουλευτική στους γεωργούς, τη στήριξη των βραχείων αλυσίδων εφοδιασμού και της μικρής κλίμακας μεταποίησης γεωργικών προϊόντων, τους κανόνες για τη ρύθμιση των γεωργικών εκτάσεων και τον χωροταξικό σχεδιασμό, την ανάπτυξη προστατευόμενων γεωργικών περιοχών, τη δημιουργία αγροκτημάτων για επίδειξη της αγροοικολογίας, καθώς και τα εργαλεία για την παρακολούθηση της εφαρμογής της αγροοικολογικής μετάβασης·

68. προτείνει «μακροχρόνιες συμβάσεις για αγροοικολογική καινοτομία» μεταξύ ομάδων γεωργών και των δημόσιων τοπικών ή περιφερειακών αρχών, που θα εντάσσονται στα εργαλεία της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας·

69. καλεί την ΕΕ να συντονίσει και να ενθαρρύνει, όπως συνέβη και με το σύμφωνο των δημάρχων για το κλίμα και την ενέργεια, ένα δίκτυο δήμων που έχουν δεσμευτεί να λάβουν μέτρα για την επίτευξη ανθεκτικών και βιώσιμων γεωργικών και επισιτιστικών συστημάτων.

Βρυξέλλες, 5 Φεβρουαρίου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Μια Ένωση ισότητας: στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά»

(2021/C 106/06)

Γενικός εισηγητής:	Jácint HORVÁTH (HU-PES), Δημοτικός σύμβουλος Nagykanizsa
Έγγραφα αναφοράς:	Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Μια Ένωση ισότητας: στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά COM(2020) 620 final Πρόταση Σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά COM(2020) 621 final

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Γενικές παρατηρήσεις — Οι Ρομά ως ευρωπαϊκή εθνοτική μειονότητα

1. επικροτεί την ανακοίνωση της Επιτροπής, η οποία εξακολουθεί να καταδεικνύει τη δέσμευση της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την ένταξη των κοινοτήτων Ρομά⁽¹⁾ και τη βούληση τους για εξάλειψη των διακρίσεων και του αποκλεισμού των Ρομά. Εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για την τελευταία σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το θέμα αυτό και τονίζει τη σημασία της ενημέρωσης του τοπικού και του περιφερειακού επιπέδου και του καθορισμού συγκεκριμένων στόχων. Για τον σκοπό αυτό, καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο να διασφαλίσουν την κατάλληλη παρακολούθηση των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται·
2. τονίζει ότι οι Ρομά αποτελούν την κύρια εθνοτική μειονότητα της Ευρώπης. Πολλοί Ρομά εξακολουθούν να στερούνται των βασικών τους δικαιωμάτων, ζουν σε συνθήκες φτώχειας και αντιμετωπίζουν ακραίες διακρίσεις και κοινωνικό αποκλεισμό. Δεδομένου ότι πρόκειται για ευρωπαϊκό πρόβλημα και ότι οι άνθρωποι αυτοί είναι Ευρωπαίοι πολίτες, σοκάρει ακόμα περισσότερο το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών και η ΕΕ δεν έχουν κατορθώσει μέχρι στιγμής να εφαρμόσουν επιτυχείς πολιτικές ένταξης και ενσωμάτωσης, παρέχοντας στους Ρομά τη δυνατότητα να ασκούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που συνδέονται με την ιδιότητα της ΕΕ·
3. υπενθυμίζει ότι μια Ένωση ισότητας, που αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽²⁾, δεν μπορεί να επιτευχθεί στην ήπειρο χωρίς την ενεργό συμμετοχή των κοινοτήτων Ρομά, οι οποίες εκπροσωπούν, σύμφωνα με εκτιμήσεις, 10 έως 12 εκατομμύρια ανθρώπων·
4. επιβεβαιώνει ότι η πρόοδος στην ένταξη των Ρομά τα τελευταία δέκα χρόνια ήταν περιορισμένη. Έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος σε ορισμένες από τις τομεακές προτεραιότητες που επισημαίνονται στην ανακοίνωση, αλλά συνολικά οι στόχοι που έχουν τεθεί δεν έχουν επιτευχθεί. Θα πρέπει επομένως στο μέλλον να αναθεωρηθεί η κατανομή των πόρων για το θέμα αυτό και να αυξηθούν όπου χρειάζεται, να αναπτυχθεί περαιτέρω μια ολοκληρωμένη προσέγγιση και να ενθαρρυνθεί η χρήση καινοτόμων λύσεων. Ειδικότερα, θα πρέπει να τονιστεί η ανάγκη να συνεχιστεί η παροχή επαγγελματικής και οικονομικής στήριξης σε επιτυχημένα προγράμματα προκειμένου να επιτευχθούν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα·
5. σημειώνει επίσης ότι οι δεσμεύσεις για την ισότητα, την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά πρέπει να ανανεωθούν και να ενισχυθούν σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·

(1) Όπως και στην ανακοίνωση της Επιτροπής, στην παρούσα γνωμοδότηση, η αναφορά στους «Ρομά» περιλαμβάνει, ως γενικός όρος, ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών ομάδων καταγωγής Ρομανί, όπως: τους Ρομά, τους Σίντι, τους Καλέ, τους Αθίγγανους και τους Ρουντάρι. Περιλαμβάνει επίσης ομάδες όπως τους Ασκάλι, τους Αιγύπτιους, τους Γιενίς, τους Ντομ, τους Λομ, τους Ρομ και τους Αμπντάλ, καθώς και πλανόβιους πληθυσμούς, συμπεριλαμβανομένης της εθνοτικής ομάδας Travellers, ή πληθυσμούς που χαρακτηρίζονται με τον διοικητικό όρο «Gens du voyage», και τους πληθυσμούς που αυτοπροσδιορίζονται ως Τσιγγάνοι ή Γύφτοι, χωρίς να αρνούνται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων ομάδων.

(2) Μια Ένωση ισότητας: σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025, COM(2020) 565 final.

6. καλεί τα κράτη μέλη, δεδομένης της συνεχιζόμενης έλλειψης ικανοποιητικών αποτελεσμάτων όσον αφορά την αντιμετώπιση των προβλημάτων εκπαίδευσης, αγοράς εργασίας, στέγασης και υγείας που προκαλούνται από τις διακρίσεις και την κοινωνική κατάσταση, να εντείνουν τις προσπάθειες αυτές, καθιστώντας περισσότερο υπεύθυνες τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές·
7. αναγνωρίζει ότι οι κοινότητες των Ρομά είναι εξαιρετικά ευάλωτες στις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Στην περίπτωση τους, η πανδημία και οι κοινωνικοοικονομικές και υγειονομικές επιπτώσεις της επιδεινώνουν τις υπάρχουσες ανισότητες και διευρύνουν περαιτέρω το χάσμα. Επιπλέον, οι συνέπειες της πανδημίας αναιρούν ορισμένα από τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί μέχρι στιγμής. Ως εκ τούτου, οι πόροι για τους Ρομά πρέπει να αυξηθούν ως μέρος της διαδικασίας ανάκαμψης·
8. επισημαίνει ότι η πρόωθηση της ισότητας και της ένταξης των Ρομά είναι απαραίτητη όχι μόνο από την πλευράς θεμελιωδών δικαιωμάτων, αλλά και από πλευράς εμφανούς οικονομικής σημασίας. Η επιτυχής εφαρμογή της στρατηγικής θα είναι επίσης ζωτικής σημασίας για τις οικονομικές επιδόσεις των κρατών μελών με υψηλό ποσοστό Ρομά στον πληθυσμό τους (άνω του 1 %)
9. επικροτεί όλως ιδιαίτερος την έκθεση που ενέκρινε το 2020 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με θέμα «Εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών για την ένταξη των Ρομά: καταπολέμηση των αρνητικών συμπεριφορών απέναντι σε άτομα καταγωγής Ρομανί στην Ευρώπη»⁽³⁾, στην οποία διατυπώνονται πραγματικά συγκεκριμένα μέτρα και στόχοι. Η ΕτΠ συνιστά επίσης να ληφθούν υπόψη τα μακρόπνοα συμπεράσματα αυτής της έκθεσης κατά την ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά·
10. υποστηρίζει τη δήλωση των δημάρχων και των τοπικών και περιφερειακών αιρετών αντιπροσώπων των κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της αδιγανοφοβίας⁽⁴⁾. Καλεί επίσης τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να συνεργαστούν πιο στενά με το Συμβούλιο της Ευρώπης σχετικά με τη βελτίωση της κατάστασης των Ρομά, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας των Πόλεων και των Περιφερειών για την ένταξη των Ρομά και των πλανόβιων καθώς και τη στήριξη της πολύ επιτυχημένης εκστρατείας «Dosta!»·
11. χαιρετίζει και εκτιμά ιδιαίτερα το γεγονός ότι οι πρωθυπουργοί των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων με υψηλό ποσοστό των Ρομά στον πληθυσμό τους ενέκριναν, τον Ιούλιο του 2019, δήλωση σχετικά με την ένταξη των Ρομά στο πλαίσιο της διαδικασίας διεύρυνσης της ΕΕ⁽⁵⁾, στην οποία δεσμεύτηκαν να βελτιώσουν συγκεκριμένα την κατάσταση των Ρομά πριν από την ένταξή τους·

Εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά, οριζόντιοι στόχοι

12. χαιρετίζει το γεγονός ότι η ανακοίνωση λαμβάνει υπόψη τα συμπεράσματα της αξιολόγησης του προηγούμενου πλαισίου, τις ετήσιες αξιολογήσεις της εφαρμογής των εθνικών στρατηγικών και την ανάλυση των λόγων για την περιορισμένη αποτελεσματικότητα των προηγούμενων μέτρων και ότι βασιζέται σε εκτενείς διαβουλεύσεις·
13. τονίζει, ωστόσο, ότι η ανακοίνωση παραλείπει να παρουσιάσει τις θετικές και αρνητικές εμπειρίες από την εφαρμογή προηγούμενων εθνικών στρατηγικών υπέρ των Ρομά. Δεν συνάγει συμπεράσματα, δεν ασχολείται με την ορθή πρακτική και πουθενά δεν αναφέρει αποτελεσματικά μέτρα που έχουν ληφθεί από διάφορα κράτη μέλη τα οποία θα μπορούσαν να εγκριθούν ή να αναπαραχθούν αλλού·
14. επισημαίνει ότι καθοριστικής σημασίας στοιχείο για την πρόοδο σε αυτόν τον τομέα θα ήταν να επιβληθεί στα κράτη μέλη να δημιουργήσουν ένα εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για τους Ρομά· εκφράζει τη λύπη της που στον προηγούμενο κύκλο πολλά κράτη μέλη δεν ανέπτυξαν στρατηγικό πλαίσιο, επειδή ήταν προαιρετικό·
15. επιβεβαιώνει την υποστήριξη της στις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία επιθυμεί, μέσω της δημοσίευσης κατευθυντήριων γραμμών για τις στρατηγικές ένταξης, να βοηθήσει τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις υποψήφιες χώρες να αναπτύξουν αποτελεσματικές εθνικές στρατηγικές υπέρ των Ρομά· σημειώνει, ωστόσο, ότι η άντληση διδαγμάτων από πολλές αρνητικές εμπειρίες κατά την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για τους Ρομά κατά τη διάρκεια του προηγούμενου κύκλου θα είχε επιτρέψει τη συνεκτική επανεξέταση της προσέγγισης σε αυτόν τον τομέα στο πλαίσιο της ανάπτυξης της τρέχουσας στρατηγικής·
16. σημειώνει με ανησυχία ότι έρευνες που διενεργήθηκαν από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) επιβεβαιώνουν ότι οι διακρίσεις στην αγορά εργασίας αποτελούν πηγή ανησυχίας όχι μόνο κατά την αναζήτηση εργασίας, αλλά και κατά την εργασία, όπου το 22 % των ερωτηθέντων αισθάνονται ότι υφίστανται διακρίσεις λόγω του εθνοτικού τους ή του μεταναστευτικού τους υπόβαθρου. Όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες (δημόσια διοίκηση, δημόσιες συγκοινωνίες, καταστήματα, εστιατόρια κ.λπ.), οι Ρομά είναι αυτοί (28 % από αυτούς) που έχουν αντιμετωπίσει τις περισσότερες διακρίσεις·

⁽³⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0147_EL.html

⁽⁴⁾ http://a.cs.coe.int/team81/congress_form/Inscriptions/Declaration_Against_anti_gypsyism.aspx

⁽⁵⁾ <https://www.romaeducationfund.org/wp-content/uploads/2019/07/Western-Balkans-Declaration-on-Roma-Integration-and-EU-enlargement.pdf>

17. επισημαίνει επίσης ότι η ανακοίνωση δεν λαμβάνει υπόψη την πιθανή έλλειψη οργανώσεων και εμπειρογνομόνων της κοινωνίας των πολιτών, γεγονός που αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την πρόοδο σε ορισμένα κράτη μέλη, κυρίως επειδή εμποδίζει τη λειτουργία των ΜΚΟ. Τελικά, αυτό μπορεί να επηρεάσει τις πιθανότητες ένταξης των Ρομά·

18. τονίζει ότι τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά πρέπει να συμβάλλουν στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης της ΕΕ κατά του ρατσισμού αλλά και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, καθώς και στην επίτευξη του θεματολογίου του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης. Οι σύνδεσμοι με αυτά τα διάφορα έγγραφα, η συμβολή στους στόχους και το εύρος της συμβολής αυτής πρέπει να αναφέρονται συγκεκριμένα στα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά·

19. σημειώνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει, στην ανακοίνωσή της και στην πρότασή της για σύσταση του Συμβουλίου, στόχους που είναι πραγματικά φιλόδοξοι, αλλά και απαραίτητοι, διαφοροποιημένοι και ισορροπημένοι, τόσο σε οριζόντιο όσο και σε τομεακό επίπεδο. Προκειμένου να επιτευχθούν αποτελεσματικά οι στόχοι αυτοί έως το 2030, θα πρέπει όσο το δυνατόν περισσότερες τοπικές και εθνικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των Ρομά να συμμετέχουν στον σχεδιασμό, στην εφαρμογή, στον έλεγχο και στην παρακολούθηση των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά, να ενσωματώνονται οι υποβληθείσες προτάσεις και να επιτρέπεται η περιοδική επανεξέταση της στρατηγικής·

20. επισημαίνει ότι η ανακοίνωση δεν εξετάζει την περίπτωση κατά την οποία τα μέτρα που προβλέπονται στα στρατηγικά πλαίσια παραμένουν νεκρό γράμμα. Δεδομένης της εμπειρίας του προηγούμενου κύκλου, η πιθανότητα ορισμένα κράτη μέλη να μην εφαρμόσουν τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια παραμένει πολύ ανησυχητική για την ΕτΠ. Παροτρύνει, ως εκ τούτου, την Επιτροπή να παρακολουθεί στενά την πρόοδο σε επίπεδο κρατών μελών, να επιβάλλει την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ και να αξιολογήσει ταχέως την ανάγκη για περαιτέρω νομοθεσία, δεδομένου ότι η απουσία κυρώσεων ενδέχεται να καθυστερήσει ακόμη περισσότερο τη διαδικασία ένταξης και ενσωμάτωσης των Ρομά. Καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας ευρωπαϊκής συμβουλευτικής επιτροπής, η οποία θα αποτελείται, μεταξύ άλλων, από ειδικούς στις πολιτικές για τους Ρομά και θα περιλαμβάνει επίσης εκπροσώπους των τοπικών και περιφερειακών αρχών με απτή εμπειρία σε τοπικά θέματα που αφορούν τους Ρομά. Εμμένει επίσης στην ανάγκη βελτίωσης της αντιπροσωπευτικότητας των Ρομά κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά·

21. υποστηρίζει την περαιτέρω συνεργασία με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) στο πλαίσιο της περιοδικής επανεξέτασης των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά. Η διαθεσιμότητα επαρκών δεδομένων είναι υψίστης σημασίας τόσο για την αξιολόγηση της κατάστασης όσο και για τη μέτρηση της προόδου. Θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στο ζήτημα αυτό, δεδομένου ότι, σε πολλές περιπτώσεις, έχει προκύψει το πρόβλημα ότι τα κονδύλια για την ένταξη των Ρομά έχουν δαπανηθεί σε ομάδες στόχους μη Ρομά·

22. τονίζει ότι οι στόχοι και τα μέτρα που ορίζονται στα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις εδαφικές ιδιαιτερότητες των κρατών μελών και τις μειονεκτούσες μικροπεριφέρειες που απαιτούν συγκεκριμένες δράσεις·

23. υποστηρίζει την άποψη ότι οι προκλήσεις για την ισότητα, την κοινωνική ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με το μέγεθος της κοινότητας των Ρομά και το μερίδιό της στον συνολικό πληθυσμό, καθώς και από το γενικό οικονομικό πλαίσιο και την εδραίωση του αποκλεισμού και των διακρίσεων. Εξαρτώνται επίσης από την τοποθεσία και τον τρόπο ζωής των Ρομά (αγροτικές, αστικές, κινητές, απομονωμένες ζώνες) και από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, όπως η διακρατική κινητικότητα, η μετανάστευση ή θέματα που σχετίζονται με ληξιαρχικές πράξεις·

24. Τονίζει, ωστόσο, ότι το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πρέπει να αντικατοπτρίζει τις τοπικές και περιφερειακές διαφορές, να εντοπίζει περιοχές που αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα και να συμβάλλει στην ανάπτυξη εξατομικευμένων λύσεων·

25. επικροτεί την έκκληση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη με μεγάλους πληθυσμούς Ρομά να συμπεριλάβουν πιο φιλόδοξες δεσμεύσεις στο εθνικό τους στρατηγικό πλαίσιο για τους Ρομά, προκειμένου η ισότητα και η ένταξη των Ρομά να συμπεριλαμβάνεται στις πολιτικές σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·

26. υποστηρίζει το αίτημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς τα κράτη μέλη να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά κάθε δύο χρόνια, μια ενημέρωση που θα συμπληρώνεται με δεδομένα από την κοινωνία των πολιτών και τον FRA· προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταβάλει προσπάθειες για την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των τοπικών και περιφερειακών αρχών που ασχολούνται με τα ζητήματα των Ρομά·

Παρατηρήσεις σχετικά με τους τομεακούς στόχους

27. επιβεβαιώνει ότι οι τέσσερις βασικοί θεματικοί τομείς που προσδιόρισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τον καθορισμό των ομάδων στόχων της, δηλαδή η εκπαίδευση, η απασχόληση, η υγεία και η στέγαση, διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στη διαδικασία ένταξης των Ρομά, παράλληλα με το έργο των κοινωνικών υπηρεσιών, ιδίως σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο·

28. υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη δεύτερη έρευνα της ΕΕ για τις μειονότητες και τις διακρίσεις (EU-MIDIS II)⁽⁶⁾, τα παιδιά Ρομά υστερούν σε σχέση με άλλα παιδιά σε όλους τους εκπαιδευτικούς δείκτες. Μόλις ένα στα δύο περίπου παιδιά Ρομά (53 %) ηλικίας από 4 ετών έως την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης παρακολουθεί προσχολική αγωγή. Κατά μέσο όρο, το 18 % των Ρομά ηλικίας 6 έως 24 ετών έχουν χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης από αυτό που αντιστοιχεί στην ηλικία τους. Το ποσοστό των νέων Ρομά που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο είναι δυσανάλογα υψηλό σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό. Η ΕτιΠ καταδικάζει τον σχολικό διαχωρισμό, μια πρακτική η οποία, παρά τη νομική απαγόρευση και την πρόσφατη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε ορισμένα κράτη μέλη·

29. επικροτεί τη σύσταση που ενέκρινε τον Ιούλιο του 2020 το Συμβούλιο της Ευρώπης⁽⁷⁾ για την ένταξη της ιστορίας των Ρομά και/ή των Πλανόβιων στα σχολικά προγράμματα και στο εκπαιδευτικό υλικό. Είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα κράτη μέλη με μεγάλο πληθυσμό Ρομά·

30. συνιστά να συμπεριληφθεί στους στόχους του πλαισίου η γνώση της ιστορίας και του πολιτισμού των Ρομά στα σχολικά εγχειρίδια πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και η παροχή σχετικών δεικτών. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι ιδίως στις χώρες όπου οι Ρομά αντιπροσωπεύουν πάνω από το 1 % του πληθυσμού, οι μαθητές καθ' όλα τα έτη της εκπαίδευσης διδάσκονται θετικές ιστορικές, λογοτεχνικές και καλλιτεχνικές γνώσεις σχετικά με τους Ρομά· η πρόληψη του ρατσισμού κατά των Ρομά μέσω της σχολικής εκπαίδευσης θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα σε όλα τα κράτη μέλη, ανεξάρτητα από τον πληθυσμό των Ρομά·

31. σημειώνει ότι τα ψηφιακά εκπαιδευτικά μοντέλα που έχουν εισαχθεί λόγω της πανδημίας COVID-19 συμβάλλουν στην πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου από τα παιδιά Ρομά, τα περισσότερα από τα οποία δεν διαθέτουν τα απαραίτητα εργαλεία ΤΠ ούτε πρόσβαση σε διαδικτυο υψηλής ταχύτητας, ούτε είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν με ανεξάρτητο τρόπο τα μαθήματα του προγράμματος χωρίς επαρκή γονική υποστήριξη·

32. τονίζει, ως εκ τούτου, ότι, μόλις αρθούν τα περιοριστικά μέτρα που θεσπίστηκαν στην εκπαίδευση λόγω της πανδημίας COVID-19, τα εκπαιδευτικά προγράμματα κάλυψης της καθυστέρησης θα είναι υψίστης σημασίας·

33. σημειώνει ότι, σύμφωνα με τη δεύτερη έρευνα της ΕΕ για τις μειονότητες και τις διακρίσεις (EU-MIDIS II)⁽⁸⁾, μόνο το ένα τέταρτο των Ρομά ηλικίας άνω των 16 ετών είναι «μισθωτοί» ή «αυτοαπασχολούμενοι». Τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών Ρομά είναι σαφώς χαμηλότερα από αυτά των ανδρών (16 % έναντι 34 %). Συνολικά, η έρευνα δείχνει ότι το ποσοστό των Ρομά ηλικίας 20-64 στην αμεیبόμενη απασχόληση είναι 43 %, το οποίο είναι σαφώς χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ (70 % το 2015)·

34. επισημαίνει ότι, σύμφωνα με την προαναφερθείσα έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), οι διακρίσεις όσον αφορά την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ήταν υψηλότερες μεταξύ των Ρομά (8 %), ενώ το προσδόκιμο ζωής τους είναι χαμηλότερο από αυτό του γενικού πληθυσμού·

35. υποστηρίζει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην έκκλησή του προς τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν αποτελεσματικά και έγκαιρα διορθωτικά μέτρα για όλα τα άτομα που έχουν υποβληθεί σε αναγκαστική στέρωση, μεταξύ άλλων μέσω της θέσπισης αποτελεσματικών συστημάτων αποζημίωσης·

36. εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι μεγάλο μέρος των Ρομά ζουν σε νοικοκυριά χωρίς πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και τις απαραίτητες βασικές ανέσεις. Ως εκ τούτου, διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο στέρησης στέγης·

37. συμφωνεί με το αίτημα προς τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε κατάλληλη και χωρίς διαχωρισμούς στέγαση για τους Ρομά και να συμπεριλάβουν σε κάθε εθνικό στρατηγικό πλαίσιο τους στόχους της πρόληψης των αναγκαστικών εξώσεων χωρίς εναλλακτική στέγαση, όπως ορίζεται στη σύσταση του Συμβουλίου και στο παράρτημα 1 της ανακοίνωσης. Ζητεί ο στόχος αυτός να επιτευχθεί κατά προτίμηση κατά το ήμισυ της περιόδου που καλύπτεται από την εφαρμογή του πλαισίου διότι μεγάλος αριθμός Ρομά στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν χάσει τα σπίτια τους μετά από έξωση και ζουν υπό απάνθρωπες συνθήκες·

⁽⁶⁾ <https://fra.europa.eu/en/project/2015/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey>

⁽⁷⁾ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016809ee52f

⁽⁸⁾ <https://fra.europa.eu/en/project/2015/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey>

Παρατηρήσεις σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο

38. τονίζει ότι, ελλείψει μιας ολοκληρωμένης μεταρρύθμισης του τρόπου κατανομής των πόρων και της ανάπτυξης θεσμικών ικανοτήτων και ικανοτήτων απορρόφησης, δεν είναι δυνατή η ουσιαστική αλλαγή στη χρήση των πόρων. Για να είναι αποτελεσματικά τα προγράμματα κάλυψης της καθυστέρησης, είναι επίσης αναγκαίο να εξορθολογιστούν και να απλουστευθούν οι διαδικασίες και να αλλάξει η προσέγγιση των ενδιάμεσων φορέων. Είναι αναγκαίο να απλουστευθεί η πολιτική κάλυψης της καθυστέρησης, να καταστεί σαφέστερη, διαφανέστερη και να είναι πιο κοντά στους πολίτες·

39. σημειώνει ότι οι Ρομά που πλήττονται ιδιαίτερα από τον αποκλεισμό είναι αυτοί που κάνουν χρήση του δικαιώματός τους στην ελεύθερη κυκλοφορία για να ζουν και/ή να εργάζονται σε άλλα κράτη μέλη· όμως, συχνά αντιμετωπίζουν διακρίσεις και εκμετάλλευση σε αυτά. Η ΕτΠ τονίζει τη σημασία της διακρατικής συνεργασίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, προκειμένου να αποτρέπεται η εκμετάλλευση που οργανώνεται διασυνοριακά·

40. ζητεί να εξεταστεί η κατά προτεραιότητα χρήση άλλων τεχνικών στήριξης (έργα προτεραιότητας, διαδικασίες με διαπραγμάτευση, συνολικές επιχορηγήσεις, κανονιστική στήριξη) και όχι προγράμματα ανάθεσης συμβάσεων που δημιουργούν άνισους όρους ανταγωνισμού όσον αφορά τη στήριξη των προγραμμάτων ένταξης·

41. προτείνει να σταματήσει η γενική χρήση του όρου «Ρομά», καθώς δεν αναγνωρίζει την πολυμορφία του πληθυσμού των ατόμων με καταγωγή Ρομανί. Προτείνει αντ' αυτού να υιοθετηθεί η έκφραση «άτομα με ταυτότητα Ρομανί»·

42. συνιστά στα κράτη μέλη να διασφαλίσουν, εκτός από τις κατάλληλες επαγγελματικές εγγυήσεις, συνεχή και απρόσκοπτη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών υπέρ της κάλυψης της κοινωνικής υστέρησης, οι οποίες έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές, καθώς και έργων σε αυτόν τον τομέα. Αποδείχθηκε ότι αρκετά προηγούμενα επιτυχημένα έργα κατάφεραν να αποκτήσουν νέα χρηματοδότηση μόνο αφού παρουσιάστηκαν ως πρωτοφανείς καινοτομίες και εξελίξεις. Είναι επίσης σημαντικό να διασφαλιστεί η συνέχιση της χρηματοδότησης αποτελεσματικών σχεδίων που υλοποιούνται από οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών χωρίς ίδια κεφάλαια ή περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικά αποθεματικά·

43. θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό οι οργανώσεις των Ρομά που έχουν δεσμευτεί για την ένταξη να έχουν την ευκαιρία να αυξήσουν σταδιακά τις ικανότητές τους, σύμφωνα με την αρχή της σταδιακής ανάπτυξης και μεγέθυνσης. Θα πρέπει επίσης να είναι δυνατή η υλοποίηση αρχικών έργων που απαιτούν πολύ μικρά ποσά, ώστε οι πλέον μειονεκτούσες περιοχές να μπορούν επίσης να ακολουθήσουν μια πορεία προς μια συνειδητή ανάπτυξη της ένταξης των Ρομά. Αυτή η διαδικασία θα πρέπει να λειτουργεί ως καταλύτης και να υποστηρίζεται από ένα πρόγραμμα προετοιμασίας έργων και η εφαρμογή του θα πρέπει να γίνεται με την υποστήριξη συμβούλων·

44. τονίζει ότι η χρηματοδότηση των εθνικών στρατηγικών πλαισίων απαιτεί επίσης μια ολοκληρωμένη προσέγγιση των διαφόρων αναπτυξιακών ταμείων. Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανάγκη αποτελεσματικότερου συντονισμού των έργων ανάπτυξης υποδομών και ανθρώπινων ικανοτήτων, ώστε οι πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) να είναι από κοινού προσβάσιμοι μέσω ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προγραμμάτων για σύνθετα έργα που αποσκοπούν στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Ο συντονισμός αυτών των πόρων απαιτεί την ανάπτυξη κατάλληλων μέσων εφαρμογής που να στηρίζουν τη στρατηγική προσέγγιση·

45. επικροτεί ιδίως τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά του ρατσισμού 2020-2025 να δώσει το παράδειγμα ως θεσμικό όργανο, λαμβάνοντας μέτρα για τη σημαντική βελτίωση της αντιπροσωπευτικότητας του προσωπικού της μέσω στοχευμένων μέτρων πρόσληψης και επιλογής. Κατά την εφαρμογή αυτών των μέτρων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα διασφαλίζει ότι θα ισχύουν και για τους Ρομά και καλεί τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την προώθηση της πολυμορφίας και της ένταξης στον χώρο εργασίας. Η ΕτΠ υποστηρίζει αυτή την προσέγγιση και θεωρεί ότι ισχύει και για την ίδια·

Ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών

46. εφιστά την προσοχή των κυβερνήσεων των κρατών μελών στο γεγονός ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να συμμετέχουν στην εκπόνηση των εθνικών στρατηγικών πλαισίων για τους Ρομά. Οι εν λόγω αρχές είναι οι οργανισμοί που είναι πλησιέστερα στους Ρομά, βρίσκονται στην πρώτη γραμμή όσον αφορά τα προβλήματα που προκύπτουν και έχουν πραγματικά μέσα δράσης και πραγματικούς πόρους για τη βελτίωση της κατάστασης·

47. υπενθυμίζει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές αντιπροσωπεύουν το επίπεδο διακυβέρνησης που είναι το πλέον υπεύθυνο για την ένταξη των πληθυσμών Ρομά, και θα πρέπει να υποστηρίξουν την ένταξή τους σε μια μη πατερναλιστική προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή·

48. ζητεί τη δημιουργία και τη λειτουργία τοπικών και/ή περιφερειακών φόρουμ ανταλλαγών σε όλα τα κράτη μέλη, τα οποία θα παρακολουθούν την εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών πλαισίων, προκειμένου να ενισχυθεί ο διάλογος και να εξασφαλιστεί ένα ορισμένο επίπεδο συνεργασίας. Μόνο αποδεδειγμένες εργασιακές σχέσεις μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών μπορούν να οδηγήσουν σε αποτελεσματική ένταξη και η ενίσχυση της αποκεντρωμένης προσέγγισης εξασφαλίζει αποτελεσματικότερη εφαρμογή των προγραμμάτων·

49. συνιστά οι τοπικές αρχές σε περιοχές με πληθυσμούς Ρομά να υποστηρίζουν προγράμματα ανάπτυξης των τοπικών κοινοτήτων, που να παρέχουν σε ενδιαφερόμενες ομάδες και μικρές κοινότητες Ρομά τη δυνατότητα πρόσβασης σε βασικές και πρακτικές γνώσεις ζωτικής σημασίας για την καθημερινή ζωή·

50. καλεί τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να μεριμνήσουν ώστε περιεχόμενα που απαλείφουν τις προκαταλήψεις κατά των Ρομά να δημοσιεύονται στα μέσα ενημέρωσης που διαχειρίζονται·

51. εφιστά την προσοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στο γεγονός ότι η διάδοση των γνώσεων σχετικά με την ιστορία και τον πολιτισμό των Ρομά και η προώθηση της διαπολιτισμικής μάθησης μπορούν να μειώσουν αποτελεσματικά τον ρατσισμό.

Βρυξέλλες, 5 Φεβρουαρίου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ένας νέος Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας (EXE) για την έρευνα και την καινοτομία»

(2021/C 106/07)

Εισηγητής:	Christophe CLERGEAU (FR/PES), μέλος του περιφερειακού συμβουλίου Pays-de-la-Loire
Έγγραφο αναφοράς:	Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ένας νέος Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας (EXE) για την έρευνα και την καινοτομία COM(2020) 628 final

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. υπενθυμίζει τα συμπεράσματα της γνωμοδότησής της με θέμα «Ορίζων Ευρώπη»: το ένατο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία», στην οποία:

- «ζητούσε να ληφθεί πραγματικά υπόψη η κατανομημένη αριστεία σε όλα τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες της ΕΕ ώστε να βελτιωθεί το επίπεδο της επιστημονικής αριστείας για ολόκληρη την Ευρώπη, και όχι μόνο για ορισμένες μεγάλες περιφέρειες και μητροπόλεις·
- εξέφραζε βαθιά λύπη για τη συνεχιζόμενη άρνηση να αναγνωριστεί η εδαφική βάση της επιστημονικής αριστείας, η συμβολή των περιφερειακών οικοσυστημάτων και κόμβων καινοτομίας στη δυναμική της Ένωσης·
- ζητούσε δυναμικά πλήρη και ολοκληρωμένη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στον στρατηγικό σχεδιασμό [...] και ενσωμάτωση, σε αυτό το πλαίσιο, των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης·
- θεωρούσε αναγκαία την αναγνώριση των εδαφικών επιπτώσεων μεταξύ των συστατικών στοιχείων της έννοιας του αντίκτυπου για την αξιολόγηση του προγράμματος και των σχεδίων·

2. εκφράζει την ικανοποίησή της για την ευκαιρία που παρέχει η παρούσα ανακοίνωση προκειμένου να προταθεί μια συνεκτική στρατηγική για την κινητοποίηση όλων των ενδιαφερόμενων μερών με στόχο την ενίσχυση της προσπάθειας που καταβάλλει η Ευρώπη στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας· διαπιστώνει, ωστόσο, την ύπαρξη ανισορροπίας στην ανακοίνωση η οποία προβάλλει υπερβολικά τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας (EXE) ως συνέχεια του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» εις βάρος των άλλων στοιχείων που πρέπει να ληφθούν υπόψη·

3. υποστηρίζει τις φιλόδοξες πρωτοβουλίες που προβλέπονται στην ανακοίνωση, οι οποίες αποσκοπούν στον εξοπλισμό της Ευρώπης για τη δέουσα αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων που βρίσκονται ενώπιόν της και μπορούν να συμβάλουν τόσο στον μετασχηματισμό του ερευνητικού τοπίου όσο και στην ενίσχυση της Ευρώπης μέσω της ανάπτυξης των γνώσεων. Η έρευνα και η καινοτομία (Ε&Κ) πρέπει να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην υποστήριξη των οικολογικών, ψηφιακών, κοινωνικών και οικονομικών μεταβάσεων που καλείται να αντιμετωπίσει η Ευρώπη. Οι πολιτικές αυτές πρέπει επίσης να βοηθήσουν την Ευρώπη να ξεπεράσει τη δοκιμασία στην οποία την έχει υποβάλει η νόσος COVID-19, όπως καταδεικνύει το εν εξελίξει σχέδιο δράσης «ERAvsCorona»·

4. επικροτεί τη νέα έμφαση που δίνει η Επιτροπή στην επίτευξη της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα ζητήματα έρευνας και καινοτομίας· υποστηρίζει την άποψη ότι η συμμετοχή αυτή, με σεβασμό της ακαδημαϊκής ελευθερίας, πρέπει να αφορά όλα τα στάδια καθορισμού, υλοποίησης και παρακολούθησης των εν λόγω πολιτικών και να μην περιορίζεται στο να «διαφωτίζονται» ή να «ενημερώνονται» οι πολίτες που επιθυμούν, αντιθέτως, να λάβουν μέρος ενεργά· θεωρεί ότι η επίτευξη της συμμετοχής οργανώνεται κατά πρώτο λόγο σε τοπικό επίπεδο και ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες είναι καθοριστικοί παράγοντες για τη διευκόλυνση και την ανάπτυξη της, διαδραματίζοντας σημαντικό ρόλο στη διαδικασία προσαρμογής της έρευνας και της καινοτομίας στις αξίες, τις ανάγκες και τις προσδοκίες της κοινωνίας. Έτσι, η από κοινού χάραξη και η κοινή ευθύνη για τη διαδικασία και τα αποτελέσματα της έρευνας και της καινοτομίας από τους τοπικούς και περιφερειακούς παράγοντες αυξάνει τον ενστερνισμό και την αποδοχή της έρευνας και της καινοτομίας από την κοινωνία. Οι δήμοι και οι περιφέρειες προσφέρουν επίσης σημαντικούς πόρους προκειμένου να καταστεί λειτουργικό το πρόγραμμα της ανοικτής επιστήμης υπό την ευρεία έννοια, πράγμα καθοριστικό για την ανάπτυξη ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας υψηλών επιδόσεων·

5. χαιρετίζει τη δέσμευση της Επιτροπής για τη διάθεση ποσοστού 3 % του ΑΕγχΠ σε δαπάνες στον τομέα της E & A και τον καθορισμό ενός στόχου όσον αφορά την προσπάθεια του δημόσιου τομέα που αντιστοιχεί στο 1,25 % του ΑΕγχΠ (αντί του 0,81 % που ισχύει επί του παρόντος), αλλά διερωτάται πώς θα μπορέσουν να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι τη στιγμή που το σχέδιο ανάκαμψης δεν προβλέπει να καταβληθεί τεράστια προσπάθεια στον τομέα της E&K και εγκαταλείπει, παραδείγματός χάρη, το πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» που προτάθηκε από την Επιτροπή·
6. εκφράζει τη λύπη της επειδή, παρότι οι πολιτικές καινοτομίας, έρευνας, πολιτισμού, εκπαίδευσης και νεολαίας εντάσσονται σε ενιαίο χαρτοφυλάκιο Επιτρόπου, δεν στάθηκε δυνατό να προταθεί μια νέα προσέγγιση για έναν «Ευρωπαϊκό χώρο εκπαίδευσης και έρευνας»· υπενθυμίζει ότι απαιτείται διατομεακή προσέγγιση των ζητημάτων αυτών, ειδικότερα μάλιστα σε στενή συσχέτιση με τις περιφερειακές πολιτικές· ευελπιστεί ότι η ανακοίνωση σχετικά με τη συνολική προσέγγιση όσον αφορά την έρευνα, την καινοτομία, την εκπαίδευση και τη νεολαία, που ανακοινώθηκε από την Επιτροπή στο πρόγραμμα εργασίας της για το 2021, θα οδεύει προς αυτήν την κατεύθυνση·
7. τονίζει ότι η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί απλώς αφετηρία ενόψει, αφενός, της ανάληψης νέων συγκεκριμένων δράσεων και, αφετέρου, της έγκρισης ενός «Συμφώνου για την έρευνα και την καινοτομία»· ζητεί να συμμετάσχει στην προετοιμασία αυτών των νέων σταδίων και ευελπιστεί ότι το σύμφωνο αυτό θα αποτελέσει ευκαιρία για την προάσπιση των ακαδημαϊκών και πανεπιστημιακών ελευθεριών, της ελευθερίας της έκφρασης των εκπαιδευτικών, των ερευνητών, των σπουδαστών και των διανοούμενων, καθώς και της ελεύθερης κυκλοφορίας τους τόσο εντός της ΕΕ όσο και μεταξύ της ΕΕ και όλων των χωρών εταίρων· πιστεύει, εν προκειμένω, ότι η πολιτική διεθνούς συνεργασίας στο πλαίσιο του ΕΧΕ θα πρέπει να τηρεί αυτές τις ίδιες αρχές και ανησυχεί για την ταχεία υποβάθμιση των ακαδημαϊκών ελευθεριών σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο·
8. επισημαίνει ότι η κατάλληλη παρακολούθηση της καινοτομίας και της έρευνας είναι ουσιαστικής σημασίας για την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών· Υπενθυμίζει, σε αυτό το πλαίσιο, τη γνωμοδότηση με θέμα «Ο περιφερειακός πίνακας αποτελεσμάτων για την καινοτομία και ο αντίκτυπός του στις περιφερειακές πολιτικές τοπικής εμβέλειας», στην οποία επισημαίνεται ότι ο περιφερειακός πίνακας αποτελεσμάτων για την καινοτομία (RIS) αποτελεί καθοριστικής σημασίας μέσο για τη σύγκριση των επιδόσεων όσον αφορά την απόδοση των περιφερειακών πολιτικών καινοτομίας, καθώς και ότι θα πρέπει να ενισχυθεί η επιρροή του στη λήψη αποφάσεων σε περιφερειακό επίπεδο σε περιφερειακό επίπεδο για τη βελτίωση των περιφερειακών οικοσυστημάτων καινοτομίας και της έξυπνης εξειδίκευσης·
9. επικροτεί την πρόοδο που επιφέρει η παρούσα ανακοίνωση, στην οποία προτείνεται ένα πιο στρατηγικό όραμα για τη σύμπραξη μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, με τη συμμετοχή των περιφερειακών αρχών που είναι συχνά αρμόδιες για την προώθηση αυτών των πολιτικών, μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση των ζητημάτων που συνδέονται με την έρευνα και την καινοτομία, καθώς και μια καλύτερη συνεκτίμηση των στόχων προς επίτευξη από τις πολιτικές αυτές και των επιπτώσεών τους στις κοινωνίες μας· επικροτεί επίσης το γεγονός ότι στην παρούσα ανακοίνωση διερευνάται η δυνατότητα μιας πιο ανοικτής πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, προτείνεται —μέσω των «κόμβων του ΕΧΕ»— μια έννοια που βελτιώνει περαιτέρω την αναγνώριση του ρόλου των περιφερειακών οικοσυστημάτων και κόμβων καινοτομίας, ενισχύονται οι παράμετροι συντονισμού με τις πτυχές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της ψηφιακής εκπαίδευσης και των ψηφιακών δεξιοτήτων και επιδιώκεται ένας Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας χωρίς αποκλεισμούς με διευκόλυνση της πρόσβασης στην επιστήμη αριστείας και της διάδοσης των αποτελεσμάτων·
10. εξαιρεί τη σημασία της ανάπτυξης της συνεργατικής οικονομίας και της κυκλοφορίας της γνώσης· Οι έννοιες και οι πρακτικές διάδοσης των αποτελεσμάτων —ιδεών, σκέψεων, μεθοδολογιών, πρωτοτύπων, εφευρέσεων και άλλων παρόμοιων προϊόντων γνώσης— των προγραμμάτων και των έργων έρευνας και καινοτομίας θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν με στόχο να ανακαλυφθούν εκ νέου, να καταστούν προσβάσιμα και να χρησιμοποιούνται ενεργά σε ολόκληρη την Ευρώπη·
11. υποστηρίζει την πρόταση όσον αφορά την κατάρτιση σχεδίων ισότητας των φύλων χωρίς αποκλεισμούς, προκειμένου να προαχθεί, στον τομέα της E&K, η ισότητα των φύλων που διακηρύσσει η ΕΕ και ζητεί να κληθούν οι δήμοι και οι περιφέρειες να συμμετάσχουν στην κατάρτιση των εν λόγω σχεδίων· Υπενθυμίζει επ' αυτού ότι στις δράσεις του νέου ΕΧΕ περιλαμβάνεται η Δράση 12 σχετικά με την ισότητα των φύλων, η οποία αποσκοπεί στην ενίσχυση του δυναμικού E&K της Ευρώπης, και τονίζει την ανάγκη να γεφυρωθεί το χάσμα των φύλων στο πλαίσιο της ψηφιακής μετάβασης και καινοτομίας, με ενθάρρυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών σε σπουδές και θέσεις εργασίας στα πεδία της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής, των τεχνών, των μαθηματικών (STEAM) και των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)·
12. χαιρετίζει ιδιαίτερα το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών αναφέρεται ρητά ως σημαντικός παράγοντας του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, ιδίως μέσω της «Πλατφόρμας Ανταλλαγής Γνώσεων» και της πρωτοβουλίας «Η επιστήμη συναντά τις περιφέρειες»·
13. καταγγέλλει, ωστόσο, τη συνεχιζόμενη επικέντρωση της προσέγγισης διακυβέρνησης στη σχέση μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, πράγμα το οποίο καθιστά συνήθως τους δήμους και τις περιφέρειες στόχους και όχι συντελεστές της δημόσιας δράσης, και παραπέμπει στα κράτη μέλη την απόφαση αντιμετώπισης των τοπικών και των περιφερειακών προκλήσεων· Ζητεί λοιπόν και πάλι την πλήρη αναγνώριση των δήμων και των περιφερειών ως εταίρων που θα πρέπει να κινητοποιούνται για τη χάραξη, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ευρωπαϊκών πολιτικών έρευνας και καινοτομίας, σύμφωνα με την αρχή της «ενεργού επικουρικότητας»⁽¹⁾·

(1) COM(2018) 703.

Μια νέα προσέγγιση για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας

14. τονίζει τη σημασία των θέσεων που διαμορφώθηκαν από την Επιτροπή Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (ERAC) ⁽²⁾ (17.12.2019) και από το Δίκτυο Έρευνας και Καινοτομίας των Ευρωπαϊκών Περιφερειών (ERRIN) ⁽³⁾ και προκρίνει μια νέα προσέγγιση για τον EXE, με μετατόπιση:

- προς μια προσέγγιση βασισμένη στην προσέγγιση της επιστημονικής αριστείας του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», η οποία να συνδυάζει την αριστεία της έρευνας και της γνώσης με σκοπό την οικοδόμηση ιδίως ευρωπαϊκής υπεροχής όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις διαδικασίες μετάβασης σε νέα μοντέλα·
- από στρατηγικές έρευνας προς στρατηγικές γνώσης που προτείνουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της έρευνας, της καινοτομίας, της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων, με τη συμμετοχή ευρέος φάσματος ενδιαφερομένων φορέων: των πανεπιστημίων, της βιομηχανίας, των διαφόρων επιπέδων του δημόσιου τομέα, των πολιτών και της κοινωνίας των πολιτών·
- από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα-πλαίσιο και τις αυτόνομες εθνικές πολιτικές έρευνας προς ένα πραγματικά πολυεπίπεδο πλαίσιο καθοδήγησης και μια πλήρη αναγνώριση της εδαφικής εδραίωσης της E&K στους δήμους και τις περιφέρειες·

15. συνιστά να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη σχέση μεταξύ έρευνας και επιχειρήσεων, με παράλληλη αναγνώριση του καθοριστικού ρόλου των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στην ανάπτυξη περιβαλλόντων επιχειρηματικότητας και τη διευκόλυνση των συνδέσεων για τη μεταβίβαση γνώσης: χορηγία για τη βασική έρευνα εκ μέρους των επιχειρήσεων με τήρηση των απαιτήσεων διαφάνειας, προαγωγή της επιχειρηματικότητας στον τομέα των επιστημών, ιδιωτικές επενδύσεις, στήριξη των επιχειρήσεων για την ανάπτυξη της καινοτομίας τους·

16. ζητεί, στο πλαίσιο της δημιουργίας της «Πλατφόρμας ταλέντων EXE», να καταστεί σαφέστερος ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή προτίθεται: α) να διασφαλίσει τη συνέχεια με την πρωτοβουλία EURAXESS και τη στρατηγική ανθρωπίνων πόρων για ερευνητές (HSR4R), που έχουν αναπτυχθεί μέχρι στιγμής για να διευκολυνθεί η κινητικότητα των ερευνητών και η επαγγελματική τους εξέλιξη, προκειμένου να συμβάλουν στη δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς γνώσης, έρευνας και καινοτομίας και β) να ενισχύσει την αναγνώριση του ερευνητικού προσωπικού αυτών των πρωτοβουλιών και να προωθήσει μηχανισμούς στήριξης στις περιφέρειες που επιχειρούν να προσελκύσουν και να συγκρατήσουν ταλέντα, να υλοποιήσουν τη στρατηγική HSR4R και να στηρίξουν τις ανάγκες των ερευνητικών οργανισμών και του προσωπικού·

17. τονίζει την ανάγκη εργασίας σε ένα πλαίσιο καλής τοπικής/περιφερειακής διάρθρωσης και παροχής εργαλείων που να επιτρέπουν στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο, όπως ο μηχανισμός υποστήριξης πολιτικής (Policy Support Facility), οι συνέργειες μεταξύ της περιφερειακής πολιτικής και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και η «Σφραγίδα Αριστείας». Είναι ουσιαστικό να δοθεί πρόσβαση στις πληροφορίες και στα δεδομένα για να ενισχυθούν οι συνέργειες και οι συμπληρωματικότητες μεταξύ ευρωπαϊκών ταμείων έτσι ώστε να μπορούν οι διάφορες δημόσιες αρχές να εργάζονται πιο συντονισμένα.

18. επιθυμεί να αποσαφηνιστεί η έννοια της αριστείας με την πραγματοποίηση σαφούς διάκρισης μεταξύ επιστημονικής αριστείας, αριστείας της επίδρασης που συνδέεται στενά με τη διασύνδεση της επιστήμης και των οικοσυστημάτων καινοτομίας — ιδίως των τοπικών και των περιφερειακών — και αριστείας των ίδιων των οικοσυστημάτων σε συνάρτηση όχι μόνο με τα εξειδικευμένα πεδία επιστημονικής αριστείας τους, αλλά και με τη στρατηγική και τη συντονιστική τους ικανότητα ⁽⁴⁾.

19. προτείνει —επιβεβαιώνοντας στο έπακρο τη σημασία των δράσεων στήριξης προς την επιστημονική αριστεία, ιδίως στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»— να αναγνωριστεί πλήρως ως συμπληρωματικός στόχος του EXE η διαθεσιμότητα σε όλους τους δήμους και τις περιφέρειες της ΕΕ επιστήμης υψηλής ποιότητας δυνάμενης να κινητοποιηθεί για την τόνωση της καινοτομίας και την αρωγή της κοινωνίας και των επιχειρήσεων να ανταποκριθούν στις προκλήσεις των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και να αντιμετωπίσουν τις υφιστάμενες κρίσεις·

20. χαιρετίζει την εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διευκόλυνση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων προς την κατεύθυνση των προτεραιοτήτων της ΕΕ, και ιδιαίτερα τον πράσινο και τον ψηφιακό μετασχηματισμό που έχουν καταστεί απολύτως αναγκαίοι μετά την κρίση της νόσου COVID-19·

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ERAC με τίτλο «Opinion on the future of the ERA» (Γνωμοδότηση σχετικά με το μέλλον του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας — EXE) (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1201-2020-INIT/en/pdf>, στα αγγλικά).

⁽³⁾ Συστάσεις του ERRIN σχετικά με το μέλλον του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (https://errin.eu/system/files/2020-06/200608%20ERRIN_recommendations_for_the_future_of_the_European_Research_Area_approved.pdf).

⁽⁴⁾ Έτσι λοιπόν, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση Πανεπιστημίων, «Excellence is not limited to highly cited publications but needs to be based on the many and diverse contributions of the research community, notably including Open Science practices, citizen engagement, and impact on society» («Η αριστεία δεν περιορίζεται στις περισσότερο αναφερόμενες δημοσιεύσεις, αλλά πρέπει επίσης να βασίζεται στις πολυάριθμες και ποικιλόμορφες συνεισφορές της ερευνητικής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών ανοικτής επιστήμης, της συμμετοχής των πολιτών και της επίδρασης στην κοινωνία»).

21. ζητεί να αξιοποιήσει ο ΕΧΕ τόσο τους δεσμούς που χρειάζεται να αναπτυχθούν μεταξύ των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης όσο και τις δικές του προτεραιότητες και τη συνολική εφαρμογή τους· ζητεί επίσης να συμβάλει ο ΕΧΕ στη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ, αφενός, της απαραίτητης αριστείας και, αφετέρου, της ανάγκης για επείγουσα κάλυψη της διαφοράς επιδόσεων στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας μεταξύ κρατών, περιφερειών και πόλεων εντός της ΕΕ·

ΕΧΕ, έξυπνη εξειδίκευση και περιφερειακή πολιτική

22. θεωρεί ότι ένας νέος ΕΧΕ θα πρέπει να αποτελέσει ευκαιρία για την πλήρη αναγνώριση του ρόλου της έξυπνης εξειδίκευσης και της συλλογικής και επιχειρηματικής της διαδικασίας ως ενός από τους ακρογωνιαίους λίθους των σημερινών και των μελλοντικών ευρωπαϊκών επιδόσεων στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας· τονίζει ότι οι έξυπνες εξειδικεύσεις συνενώνουν τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, τα ερευνητικά ιδρύματα, τον ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία των πολιτών και βοηθούν τις περιφέρειες να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, να τονώσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας· τονίζει επίσης τον καίριο ρόλο των περιφερειών στην ευρωπαϊκή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης και την ανάγκη διατήρησης της επιστημονικής προσέγγισης των περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης, συμπεριλαμβανομένων, εφόσον υφίστανται, και των εθνικών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης· συνιστά, εν προκειμένω, τη διασταυρούμενη και δυναμική χαρτογράφηση της κατανεμημένης επιστημονικής αριστείας και της έξυπνης εξειδίκευσης στο πλαίσιο εταιρικής σχέσης μεταξύ των περιφερειών, των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης· προτείνει να ληφθεί επίσης υπόψη η αναγκαία εξέλιξη των στρατηγικών S3 προς τις στρατηγικές έξυπνης βιώσιμης εξειδίκευσης (S4) και προς τη βέλτιστη πρακτική της τετραπλής έλικας, που δίνει τη δυνατότητα να καταστεί η κοινωνία συντελεστής της στρατηγικής·

23. τονίζει τη σημασία που έχει, βάσει αυτής της χαρτογράφησης, η συμβολή στη δικτύωση της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης που στηρίζεται στην επιστημονική αριστεία, καθώς και η διευκόλυνση της διαπεριφερειακής συνεργασίας, μέσω τόσο του Interreg —και ιδίως της συνιστώσας του για τις διαπεριφερειακές επενδύσεις στην καινοτομία— όσο και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», χάρη σε συγκεκριμένα συλλογικά έργα που υλοποιούνται στο πλαίσιο ολόκληρου του προγράμματος, ιδίως του πυλώνα 2, και ειδικότερα των ενοτήτων του «αποστολές» και «ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας», καθώς και στο οριζόντιο μέρος «Ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας»· υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό να κληθούν οι δήμοι και οι περιφέρειες να συμμετάσχουν στη διαχείριση των «αποστολών» και των «συμπράξεων»·

24. υποστηρίζει τη βούληση της Επιτροπής να καθοδηγήσει την ανάπτυξη κοινών χαρτών πορείας για την τεχνολογία σε συνεργασία με τη βιομηχανία, προκειμένου να περιληφθούν προγράμματα επενδύσεων σε Ε&Κ, εκφράζει όμως την απορία της για το γεγονός ότι οι εν λόγω χάρτες πορείας συνδέονται μόνο με τα κράτη μέλη και τη βιομηχανία, βάσει ευρωπαϊκών συμπράξεων που προγραμματίζονται στο πλαίσιο του «Ορίζων 2020»· υπενθυμίζει ότι στο εγχείρημα αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη οι έξυπνες εξειδικεύσεις των περιφερειών και ο ρόλος των περιφερειακών οικοσυστημάτων και των κόμβων καινοτομίας, βάσει των οποίων διαρθρώνονται και οι βιομηχανικές αλυσίδες αξίας·

25. επαναβεβαιώνει το έργο που επιτελούν οι δήμοι και οι περιφέρειες για την ανάπτυξη και τη δικτύωση των υποδομών έρευνας και τεχνολογίας και του Ευρωπαϊκού Στρατηγικού φόρουμ Ερευνητικών Υποδομών (ESFRI) και υπενθυμίζει τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν στην υλοποίηση, τη λειτουργία και την αξιοποίηση των υποδομών αυτών⁽⁵⁾· επαναλαμβάνει, επιπλέον, ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές αποτελούν ζωτικούς συντελεστές της δημιουργίας αποτελεσματικών περιφερειακών οικοσυστημάτων και κόμβων καινοτομίας⁽⁶⁾·

26. προτείνει να σημειωθεί πρόοδος προς συμβάσεις σύμπραξης μεταξύ περιφερειών, κρατών μελών και Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να κινητοποιηθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι, με βάση τόσο κοινούς στόχους σε θέματα έρευνας, καινοτομίας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ψηφιακής εκπαίδευσης και δεξιοτήτων όσο και συνοδευτικά προγράμματα στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης που να κινητοποιούν το σύνολο των πολιτικών της ΕΕ και να μην περιορίζονται στους κανόνες κινητοποίησης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Το εγχείρημα αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει πρότυπη δράση·

27. υπενθυμίζει ότι η κινητοποίηση του ΕΤΠΑ υπέρ της έρευνας και της καινοτομίας έχει αυξηθεί σημαντικά ανά τις περιόδους προγραμματισμού, ώσπου υπερέβη τα 100 δισεκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2014-2020, καθώς επίσης και ότι, κατά την ίδια περίοδο, η οικονομική κινητοποίηση των δήμων και των περιφερειών βάσει των δικών τους προϋπολογισμών έφθασε σε επίπεδα που αντιπροσωπεύουν συνολικά σχεδόν τον διπλάσιο όγκο από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα. Τα στοιχεία αυτά αναδεικνύουν τα ζητήματα συντονισμού μεταξύ ευρωπαϊκών, εθνικών, περιφερειακών και τοπικών πολιτικών, καθώς και τα ζητήματα των συνεργειών μεταξύ μέσων παρέμβασης·

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Υποδομές έρευνας: Το μέλλον του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (ΕΧΕ) από περιφερειακή και διασυνοριακή σκοπιά» (ΕΕ C 39 της 5.2.2020, σ. 68).

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ένα ανανεωμένο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία — Η ευκαιρία της Ευρώπης να διαμορφώσει το μέλλον της» (ΕΕ C 168 της 16.5.2019, σ. 4).

28. ανησυχεί για την περιορισμένη πρόοδο που έχει επιτευχθεί στον τομέα των συνεργειών, ιδίως λόγω της βραδείας εξέλιξης των καθεστώτων πλαισίωσης των κρατικών ενισχύσεων, υπενθυμίζει την επιθυμία της «το σύνολο των αντληθέντων κεφαλαίων για τη συγχρηματοδότηση δράσης ή προγράμματος δράσης με βάση το πρόγραμμα “Ορίζων Ευρώπη” να υπόκειται στους κανόνες δικαίου που ισχύουν για το εν λόγω πρόγραμμα, μεταξύ άλλων στους κανόνες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις»⁽⁷⁾ και επαναβεβαιώνει ότι αντιλαμβάνεται τις συνέργειες ως ελεύθερες αποφασιζόμενες συνεργασίες γύρω από 5 «Σ»: συνοχή, συμπληρωματικότητα, συμβατότητα, συνυλοποίηση και συναναγνώριση των συλλογικών οργάνων των τοπικών φορέων⁽⁸⁾. τονίζει και πάλι την ανάγκη αποτελεσματικής συνυλοποίησης και πλήρους ελέγχου της δυναμικής μεταφοράς χρηματοδοτικών κονδυλίων εκ μέρους της διαχειριστικής αρχής·

29. εκτιμά ότι, βάσει αυτών των στοιχείων, η πλήρης συμμετοχή των δήμων και των περιφερειών στο φόρουμ του EΧΕ για τη μετάβαση καθίσταται απολύτως αναγκαία, υπό το πρίσμα τόσο των προκλήσεων που χρειάζεται να αντιμετωπιστούν όσον αφορά τη συνεργασία και τον συντονισμό όσο και του ρόλου των τοπικών φορέων στην υλοποίηση του θεματολογίου μετασχηματισμού που σχετίζεται με τις διάφορες κρίσεις και μεταβάσεις·

Συμβολή των περιφερειακών οικοσυστημάτων και κόμβων καινοτομίας στη δυναμική του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας

30. συνιστά την αξιολόγηση και την ανάπτυξη τοπικών ή περιφερειακών ορθών πρακτικών κατά τον καθορισμό των κριτηρίων εκπλήρωσης του αναγκαίου πρόσφορου όρου για τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, όπως ορίζεται στον κανονισμό περί κοινών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά τη διαδικασία κατάρτισης των περιφερειακών προγραμμάτων του ΕΠΠΑ, θα πρέπει να προβλέπεται η «ορθή διακυβέρνηση της εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης», στο πλαίσιο της οποίας κάθε περιφερειακή ή τοπική αρχή πρέπει να αποδεικνύει την πρόοδο που σημειώνεται ως προς την υλοποίηση των δικών της στρατηγικών S3, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, και των μέτρων για τη διεθνή συνεργασία. Εκτιμάται ότι αποτελεί εξαιρετική ευκαιρία για την ανάπτυξη και τη διάδοση ορθών πρακτικών, παραδείγματος χάρι μέσω πλατφορμών όπως «Η επιστήμη συναντά τις περιφέρειες» ή η «Πλατφόρμα Ανταλλαγής Γνώσεων» (ΠΑΓ)·

31. υποστηρίζει σθεναρά την ιδέα του «κόμβου ΕΧΕ» ως ευκαιρία θεσμικής αναγνώρισης και συγκεκριμενοποίησης της έννοιας του περιφερειακού οικοσυστήματος και κόμβου καινοτομίας, την οποία προωθεί επί σειρά ετών, καθώς και πλήρους αναγνώρισης μιας τοποκεντρικής προσέγγισης («place-based approach») της επιστήμης και της καινοτομίας· ζητεί την ταχεία εφαρμογή της παρούσας πρότασης και προτείνει να χρησιμοποιηθεί η «Πλατφόρμα Ανταλλαγής Γνώσεων» (Knowledge Exchange Platform/KEP) για την αποσαφήνιση των προδιαγραφών και τη διευκόλυνση της ανάπτυξης πιλοτικών σχεδίων. Επιπλέον, χαρτίζει την πρόθεση της Επιτροπής να αναγάγει την πρωτοβουλία αυτή, σε συνεργασία με την ΕπΠ, σε στρατηγικό επίπεδο, προωθώντας συνέργειες μεταξύ των μέσων της Ε&Κ, της εκπαίδευσης, της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, της επανειδίκευσης και της κατάρτισης και κινητοποιώντας πόρους που προορίζονται για τη συνοχή· απευθύνει έκκληση να μην περιοριστεί αυτή η πρωτοβουλία αποκλειστικά στον στόχο της διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αριστεία·

32. εφιστά την προσοχή σε διάφορες παγίδες προς αποφυγή: ο απαιτούμενος προβληματισμός πρέπει να πραγματοποιηθεί με συνεκτίμηση της εμπειρίας των ψηφιακών κόμβων ή του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας (ΕΙΤ), αλλά οι «κόμβοι ΕΧΕ» δεν πρέπει να περιοριστούν σε αυτές τις αναφορές ή στην απλή οργάνωση ενός «χώρου διασυνδεδεμένων γνώσεων» επικεντρωμένου στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών και στην κυκλοφορία των γνώσεων, εξάλλου η Ευρώπη δεν χρειάζεται έναν «κόμβο των κόμβων»· οι «κόμβοι ΕΧΕ» δεν πρέπει ούτε να αποτελέσουν απλώς ένα εργαλείο εστιασμένο αποκλειστικά στην άμβλυση του χάσματος καινοτομίας ούτε και να ξαναχρησιμοποιηθούν μόνο για την προβολή πανεπιστημιακών χώρων παγκόσμιας ακτινοβολίας που υποστηρίζονται ήδη ευρέως από τα κράτη μέλη και το πρόγραμμα-πλαίσιο·

33. προτείνει, αντίθετα, να αναγνωριστούν στο πλαίσιο των «κόμβων ΕΧΕ» τα συλλογικά όργανα των ενδιαφερομένων φορέων, τα περιφερειακά (ή διαπεριφερειακά) οικοσυστήματα και οι κόμβοι καινοτομίας που θα πληρούν τα ακόλουθα σωρευτικά κριτήρια:

- ύπαρξη μιας στρατηγικής στον τομέα της γνώσης που να περιλαμβάνει ολοκληρωμένη προσέγγιση για την τριτοβάθμια και την ψηφιακή εκπαίδευση, τη διά βίου μάθηση με αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανειδίκευση, την έρευνα και την καινοτομία·
- συμμετοχή του συνόλου των ενδιαφερομένων μερών σύμφωνα με το μοντέλο της τετραπλής έλικας που δίνει έμφαση στη συμμετοχή των πολιτών και των τοπικών δημόσιων φορέων στο πλαίσιο ενός δημοκρατικού συστήματος·
- ικανότητα συλλογικού συντονισμού, χάραξης στρατηγικής και λήψης αποφάσεων από κοινού σχετικά με την έγκριση των προτεραιοτήτων και τη διάθεση των πόρων·

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «“Ορίζων Ευρώπη”: το ένατο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία» (ΕΕ C 461 της 21.12.2018, σ. 79).

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η τοπική και περιφερειακή διάσταση του προγράμματος “Ορίζοντας 2020” και το νέο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία» (ΕΕ C 342 της 12.10.2017, σ. 1).

- οικονομικές και κοινωνικές επιδόσεις όσον αφορά τον εδαφικό αντίκτυπο σε όλους τους τομείς: κατάρτιση, καινοτομία, δημιουργία θέσεων εργασίας και επιχειρήσεων, παροχή υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, τις δημόσιες υπηρεσίες και τον τριτογενή τομέα, η συμβολή στις μεταβάσεις, κοινωνική και πολιτιστική καινοτομία, κοινωνική συνοχή, ενεργός συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και πολιτιστική δημιουργικότητα (ιδίως με τη χρήση του «πίνακα αποτελεσμάτων για την καινοτομία»⁽⁹⁾).
- συμπερίληψη, στο πλαίσιο της έξυπνης εξειδίκευσης στο οποίο εμπίπτουν οι «κόμβοι EXE», πεδίων επιστημονικής αριστείας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο ή συνιστώσων μιας πορείας που οδηγεί στην ταχεία και αξιόπιστη επίτευξη αυτού του επιπέδου.
- συμμετοχή σε θεματικά διαπεριφερειακά ή ευρωπαϊκά δίκτυα και συμπράξεις στον τομέα της έξυπνης εξειδίκευσης.
- ιστορικό συμμετοχής σε ευρωπαϊκά προγράμματα έρευνας, κατάρτισης και κινητικότητας για ερευνητές και σπουδαστές.

34. θεωρεί ότι αυτοί οι «κόμβοι EXE» θα πρέπει να υποστηριχθούν απευθείας από την ΕΕ, μεταξύ άλλων και οικονομικά, μέσω εταιρικής σχέσης βασισμένης σε τρεις πυλώνες:

- αναγνώριση αυτών των «κόμβων EXE» από την ΕΕ ως σημαντικών στοιχείων υποστήριξης της επίτευξης των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της υλοποίησης των σχετικών πολιτικών, πράγμα που προϋποθέτει ότι οι «κόμβοι EXE» θα λαμβάνονται υπόψη τόσο στη δράση του «φόρουμ του EXE για τη μετάβαση» όσο και στον στρατηγικό προγραμματισμό του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».
- ευρωπαϊκή στήριξη για την ενίσχυση των βασικών λειτουργιών υποστήριξης (στρατηγική, συντονισμός, εξευρωπαϊσμός, διεθνοποίηση, κατάρτιση, προσέλκυση ταλέντων, καινοτομία και μεταφορά) και διευκόλυνση της πρόσβασης στα διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένου του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη».
- δέσμευση των ενδιαφερομένων μερών των «κόμβων EXE» για την ενίσχυση της στρατηγικής τους ικανότητας και την ποιοτική βελτίωση της έξυπνης εξειδίκευσης, την αύξηση της συμμετοχής τους στα κοινοτικά δίκτυα και προγράμματα και την ανάπτυξη συνεργασιών στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού δικτύου «κόμβων EXE».

35. ελπίζει να αναγνωριστούν ως «κόμβοι EXE» τουλάχιστον 50 έως 100 σημεία στην Ευρώπη και να είναι το εν λόγω δίκτυο ευρέως ανοικτό στα αναδυόμενα οικοσυστήματα της ΕΕ-13 και των πλέον μειονεκτούσων περιφερειών.

36. υπογραμμίζει τον καθοριστικό ρόλο των δήμων και των περιφερειών ως εμπνευστών και ενορχηστρωτών εκτεταμένων έργων συνεργασίας σχετικά με κοινωνικές καινοτομίες που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων. Οι «κόμβοι EXE» θα πρέπει να λειτουργούν ως μέσα για την ανάπτυξη των ικανοτήτων και των πρακτικών που είναι αναγκαίες για την επιτάχυνση αυτής της προόδου.

37. τονίζει ότι το δίκτυο «κόμβων EXE» θα μπορούσε να αποτελέσει εξαιρετικό πλαίσιο για την ανάδειξη συλλογικών έργων έρευνας και καινοτομίας που συνενώνουν διάφορα περιφερειακά οικοσυστήματα και κόμβους καινοτομίας σε μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή. Αυτές οι κοινοπραξίες θα μπορούσαν να κινητοποιήσουν επωφελώς το νομικό εργαλείο των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων «Cofund actions» στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσης στον πυλώνα 2 και είναι τέλεια προσαρμοσμένο για την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ του προγράμματος-πλαisiού, της περιφερειακής πολιτικής και των προϋπολογισμών των δήμων και των περιφερειών.

Κρίση COVID-19, χάσμα καινοτομίας, διάδοση της αριστείας: η συνοχή στον πυρήνα του EXE

38. προειδοποιεί για τις συνέπειες της τρέχουσας κρίσης στις πλέον ευάλωτες και πληγείσες περιοχές και υπενθυμίζει ότι η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 προκάλεσε καθίζηση των επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία σε ορισμένες περιφέρειες, ιδίως στις χώρες του Νότου. Ως εκ τούτου, η ΕΠ εμμένει στο γεγονός ότι το σχέδιο ανάκαμψης «Next Generation EU» και το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο πρέπει να στηρίζουν πολύ περισσότερο την τριτοβάθμια και την ψηφιακή εκπαίδευση, τη διά βίου μάθηση με αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανειδίκευση, την έρευνα και την καινοτομία για την υποστήριξη των στόχων του EXE και ότι, σε αυτό το πλαίσιο, το πρόγραμμα «React EU» και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης χρειάζεται να κινητοποιηθούν επίσης σύμφωνα με τα επιχειρησιακά προγράμματα που έχουν εγκριθεί από τις περιφέρειες και τις στρατηγικές έξυπνης ειδίκευσής τους. Αυτό είναι απαραίτητο διότι οι περιφέρειες χρειάζονται πιο εντατική στήριξη για την ανάκαμψη προτού μπορέσουν να επιδείξουν ανθεκτικότητα.

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Περιφερειακός πίνακας αποτελεσμάτων για την καινοτομία και ο αντίκτυπος του στις περιφερειακές πολιτικές τοπικής εμβέλειας» (ΕΕ C 440 της 18.12.2020, σ. 87).

39. Ζητεί από την Επιτροπή να εξηγήσει πώς θα μπορέσουν, υπό τις παρούσες συνθήκες και χωρίς ενισχυμένη στήριξη, τα κράτη μέλη των οποίων το επίπεδο επένδυσης στην Ε&Κ είναι κατώτερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο να επιτύχουν τον στόχο αύξησης κατά 50 % των εν λόγω επενδύσεων εντός των πέντε προσεχών ετών, έναν στόχο τον οποίο, κατά τα άλλα, η ΕΤΠ υποστηρίζει·

40. Διαπιστώνει ότι ο ΕΧΕ είναι κατακερματισμένος: τα κονδύλια της ΕΕ δεν επαρκούν για τη χρηματοδότηση της συνεργασίας μεταξύ των περιφερειακών οικοσυστημάτων καινοτομίας και τα αποτελέσματα της έρευνας σπανίως κοινοποιούνται στο ευρύ κοινό και στις υπόλοιπες περιφέρειες, ακόμη και εντός του ίδιου κράτους μέλους· εκφράζει, ταυτόχρονα, τη λύπη της για το γεγονός ότι τα υπερεθνικά προγράμματα Ε&Κ ωφελούν κατά κανόνα ελάχιστα και σχετικά «κλειστά» δίκτυα προηγμένων πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων, μεγάλων βιομηχανιών και περιφερειών που περιβάλλουν πρωτεύουσες, τα οποία έχουν, σε πολλές περιπτώσεις, ήδη συμμετάσχει σε προηγούμενες εκδόσεις του προγράμματος-πλαίσου ή διαθέτουν ισχυρή παρουσία στις Βρυξέλλες·

41. Συμφωνεί με τη διαπίστωση ότι η πρόοδος που σημειώθηκε για την υλοποίηση του ΕΧΕ έχει επιβραδυνθεί και ότι εξακολουθούν ακόμη να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ χωρών και περιφερειών, όπως επισημαίνεται στην έκθεση προόδου του ΕΧΕ για το 2018. Η σύγκλιση των ευρωπαϊκών, εθνικών και περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας είναι ανεπαρκής, πράγμα το οποίο έχει ως αποτέλεσμα μια επιζήμια συγκέντρωση των πόλων αριστείας στον τομέα της Ε&Κ σε ολόκληρη την Ευρώπη, αφήνοντας ολόκληρες περιφέρειες στο περιθώριο. Επιπλέον, αυτό οδηγεί σε ανισορροπία στο περιβάλλον της κινητικότητας και της κυκλοφορίας των γνώσεων, σε αντίθεση προς τους πολιτικούς στόχους του ΕΧΕ·

42. Θεωρεί ότι οι εν λόγω διαπιστώσεις χαίρουν ευρείας αποδοχής και επαναλαμβάνονται τακτικά, χωρίς ωστόσο να αντλείται το παραμικρό πολιτικό δίδαγμα από αυτές, και ότι οι τρέχουσες δημοσιονομικές επιλογές, εάν διατηρηθούν, δεν θα καταστήσουν δυνατή την κάλυψη αυτών των ελλείψεων, αλλά θα μετατρέψουν τη συζήτηση σχετικά με τη γεφύρωση του χάσματος καινοτομίας σε ευσεβή πόθο και τους μηχανισμούς για τη διάδοση της αριστείας και τη διεύρυνση της συμμετοχής σε εργαλεία ανεπαρκή και ανίκανα να επιτύχουν τους επιδιωκόμενους στόχους πολιτικής.

Βρυξέλλες, 5 Φεβρουαρίου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών

Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Επανεκκίνηση των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργίας»

(2021/C 106/08)

Εισηγητής: ο κ. Giuseppe VARACALLI (IT/Renew E.), μέλος του δημοτικού συμβουλίου Gerace (RC)

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

1. επισημαίνει ότι η πανδημία COVID-19 έφερε δραματικά στο φως, αφενός, την ιδέα που υποστηρίζουμε όλοι, δηλαδή ότι ο πολιτισμός μπορεί να αποτελέσει «άσσο στο μανίκι» για την κοινωνική, οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρώπης, και, αφετέρου, την πραγματικότητα που βιώνουν οι τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο όρος «τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας» είναι ασαφής, ότι οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των δημόσια χρηματοδοτούμενων ή επιδοτούμενων καλλιτεχνικών και πολιτιστικών δράσεων και των ανεξάρτητων δημιουργών και καλλιτεχνών είναι εξίσου θολές με τα όρια του εν λόγω κλάδου, στην παρούσα γνωμοδότηση η προσοχή εφιστάται ιδιαίτερα στους φορείς οι οποίοι, καταρχήν, λαμβάνουν ελάχιστη ή καθόλου στήριξη από τον δημόσιο τομέα. Ο τομέας αυτός ο οποίος, σε όλες σχεδόν τις χώρες, αποτελείται ως επί το πλείστον από μικρές επιχειρήσεις, ανεξάρτητους καλλιτέχνες και άλλους ελεύθερους επαγγελματίες του δημιουργικού χώρου, είναι ευάλωτος και συχνά επισφαλής, καθώς επίσης και ένας από τους πλέον πληγέντες από την πανδημία, όπως τονίστηκε από την ΕτΠ στο ψήφισμά της σχετικά με τις προτεραιότητες για την περίοδο 2020-2025·

2. υπενθυμίζει ότι μία από τις κοινές προϋποθέσεις των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργίας (ΤΠΔ) είναι η επίτευξη «συγκέντρωσης», δηλαδή η συλλογική χρήση τους —πράγμα που τους έχει καταστήσει αντικείμενο περιοριστικών μέτρων που δεν έχουν ακόμη αρθεί για ορισμένες ομάδες και τους προμηθευτές τους και οδηγεί σε σοβαρές οικονομικές ζημιές και απώλειες θέσεων εργασίας—, η οποία όμως αποτελεί επίσης προϋπόθεση για την πρόοδο, την έρευνα και την ανάπτυξη, καθώς και για την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά. Εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι οι εργαζόμενοι στον κλάδο των παραστατικών τεχνών συγκαταλέγονται στις κατηγορίες που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση που προκάλεσε η πανδημία COVID-19. Πρόκειται για άτομα και οικογένειες που κινδυνεύουν να μείνουν πλέον χωρίς εισόδημα και να μην μπορούν να επιβιώσουν. Καλεί τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τις εθνικές κυβερνήσεις, αφενός, να στηρίξουν τους εργαζομένους του εν λόγω κλάδου, διασφαλίζοντας ότι τα κονδύλια του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» θα καλύπτουν όλες τις μορφές του κλάδου του πολιτισμού και της δημιουργίας και όλους αυτούς που συμμετέχουν στη δημιουργία του, ανεξάρτητα από το είδος απασχόλησής τους, και, αφετέρου, ότι θα βρουν τρόπο, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, να λάβουν τα κονδύλια αυτά τη μορφή ελάχιστου εισοδήματος·

3. τονίζει ότι στα άρθρα 6 και 167 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζεται ότι αρμοδιότητα της ΕΕ στον τομέα του πολιτισμού είναι να υποστηρίζει, να συντονίζει ή να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η ΕτΠ υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες της ΕΕ σε αυτό το πεδίο αρμοδιότητας επειδή αναδεικνύουν τη σημαντική διακρατική και ευρωπαϊκή διάσταση αυτού του κλάδου. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές έχουν σημαντικές αρμοδιότητες όσον αφορά την προώθηση του πολιτιστικού και διαπολιτισμικού διαλόγου και θα πρέπει, εν μέσω της πανδημικής κρίσης, να συντονίσουν επίσης τα πολυδιάστατα τοπικά και περιφερειακά δίκτυα στον τομέα του πολιτισμού με τη συμμετοχή όλων των βασικών παραγόντων. Η παρούσα γνωμοδότηση εκπονείται βάσει των στοιχείων που περιλαμβάνονται στο ετήσιο περιφερειακό και τοπικό βαρόμετρο της ΕΕ·

4. τονίζει τη σημασία της ελευθερίας και της ανεξαρτησίας των τεχνών και του πολιτισμού και υπογραμμίζει ιδιαίτερα την εγγενή αξία της πολιτιστικής και της καλλιτεχνικής παραγωγής· επισημαίνει παράλληλα ότι πρέπει να λαμβάνουν στήριξη ως βασικοί μοχλοί για την ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής ταυτότητας και την ενίσχυση της κοινωνικής της λειτουργίας και ζητεί ο πολιτισμός και η τέχνη να διαδραματίσουν σημαντικότερο ρόλο στη συζήτηση για το μέλλον της ΕΕ, διασφαλίζοντας ότι οι ΤΠΔ θεωρούνται προτεραιότητα σε εθνικό επίπεδο, μέσω τόσο συνεργειών με άλλες πολιτικές όσο και διαρθρωτικής χρηματοδότησης κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού·

5. προτείνει έναν συνεχή διάλογο με τις οργανώσεις των ΤΠΔ, ώστε να μπορούν να αναπτυχθούν εύχρηστα συστήματα υποστήριξης, με αποτέλεσμα μια κινητοποίηση που να προωθεί την καινοτομία και την εκπαίδευση, μέσα σε ένα δυναμικό εδαφικό οικοσύστημα: πρόβλεψη ειδικών κονδυλίων για τη δημιουργία δικτύων, νομική ρύθμιση της κινητικότητας των εργαζομένων στον πολιτισμό, ενίσχυση ειδικών διαύλων και πλατφορμών πληροφορικής για να αναλάβουν ενημερωτικά δελτία καλλιτεχνών, συλλόγων, πολιτιστικών φορέων κ.λπ. προκειμένου να ενθαρρύνουν τη διεθνοποίησή τους (όπως συμβαίνει με το Europass), δημοσίευση όλων των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, των μέτρων και των σχετικών προσαρμοσμένων δράσεων που εξασφαλίζουν σε μεμονωμένους καλλιτέχνες και φορείς του κλάδου εύκολη χρήση και ευχερή πρόσβαση, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ΤΠΔ απασχολούν συχνά αυτοαπασχολούμενους και επισφαλείς εργαζομένους και περιλαμβάνουν κυρίως μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), με ή χωρίς κερδοσκοπικό σκοπό·

6. επισημαίνει την ανάγκη να διασφαλιστεί η ακόμη καλύτερη ενημέρωση των τοπικών και των περιφερειακών αρχών σχετικά με τα μέτρα και τις πρωτοβουλίες που αφορούν τους ΤΠΔ στην ΕΕ, με την ενίσχυση, κατά την περίοδο αυτή, της παρακολούθησης των ΤΠΔ σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και την αναγνώριση των αρμοδιοτήτων των εν λόγω αρχών στις πολιτικές του πολιτισμού όσον αφορά τη δίκαιη κατανομή των κονδυλίων που διατίθενται στον κλάδο, καθώς οι τοπικοί θεσμοί γνωρίζουν καλύτερα τις βασικές δομές. Σημείο εκκίνησης θα μπορούσε να είναι η υφιστάμενη πλατφόρμα <https://creativesunite.eu>, καθώς και η πλήρης αξιοποίηση του δυναμικού των εθνικών γραφείων της «Δημιουργικής Ευρώπης»·

7. επαναλαμβάνει «τη σημασία της αξιοποίησης και της προαγωγής των ψηφιακών ευκαιριών για την προώθηση του πολιτισμού με διαδραστικό τρόπο και της δυνατότητας όλων των κοινωνικών ομάδων να έχουν πρόσβαση σε αυτόν, ιδίως των νέων, ως μελλοντικών θεματοφυλάκων και υποστηρικτών της πολιτιστικής κληρονομιάς»⁽¹⁾ και υπογραμμίζει την ανάγκη αύξησης της χρηματοδότησης της ΕΕ για τη συγχρηματοδότηση αυτών των δραστηριοτήτων ψηφιοποίησης που καθίστανται ακόμη επιτακτικότερες γενικά στον τομέα του πολιτισμού εν μέσω της τρέχουσας πανδημίας, κατά την οποία έγινε εμφανές το υφιστάμενο ψηφιακό χάσμα για γεωγραφικούς, οικονομικούς και γενεαλογικούς λόγους·

8. επιβεβαιώνει εκ νέου ότι «ο πολιτισμός πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο των διεθνών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης» και ότι «έχουν αναδυθεί εναλλακτικές μορφές και προσεγγίσεις στη διεθνή διπλωματία, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής διπλωματίας»⁽²⁾. Υποστηρίζει περαιτέρω ότι η ευρωπαϊκή πολιτιστική διπλωματία θα πρέπει να επικεντρωθεί στην προώθηση της Ευρώπης και των κρατών μελών της, καθώς και των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, μεταξύ άλλων μέσω εκπαιδευτικών και πολιτιστικών ανταλλαγών, απευθυνόμενη στην κοινή γνώμη και σε τρίτες χώρες και συμβάλλοντας έτσι στην προώθηση μιας θετικής εικόνας της Ευρώπης και των κρατών μελών της, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειών τους, ως στοιχείο ταυτότητας που ενισχύει την κοινωνική συνοχή και τον διάλογο. Προκειμένου να διατηρηθεί η υπεροχή των διαφόρων μορφών έκφρασης του ευρωπαϊκού πολιτισμού στη μετά COVID-19 εποχή, είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί μια αλλαγή προτύπου με περαιτέρω επίγνωση του τι διαθέτουμε και του πώς μπορούμε να το προωθήσουμε με εναλλακτικές και εικονικές μορφές, αλλά κυρίως του δυναμικού της δημιουργίας και της δυνατότητας αμοιβαίας επίδρασης (εν είδει γόνιμης αλληλεπίδρασης) με άλλους τομείς στο πλαίσιο όλων των τεχνών και του πολιτισμού. Η πανδημία COVID-19 μάς βοήθησε να κατανοήσουμε τη σημασία της ενίσχυσης και της ανάπτυξης της πολιτιστικής διπλωματίας της ΕΕ και της ικανότητάς μας να ανταγωνιστούμε με μεγαλύτερη προσφορά και καινοτομία στην παγκόσμια σκηνή, στην οποία νέες αναδυόμενες δυνάμεις εμφανίζονται επίσης στο πολιτιστικό επίπεδο. Η οικονομική κατάσταση που προκλήθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19 αναδεικνύει τη σημασία της δικτύωσης και της προαγωγής περιοδεών για τις παραστάσεις τσίρκου και τις παραστατικές τέχνες, συμπεριλαμβανομένων των περιοδουσών εκθέσεων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανταλλαγή έργων που υπερβαίνουν το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο. Είναι επομένως αναγκαίο να σχεδιαστεί ένα δίκτυο σε κάθε καλλιτεχνικό υποτομέα, έτσι ώστε να μπορέσουν να ξεκινήσουν περιοδείες εντός του 2022·

9. ταυτόχρονα, υπογραμμίζει τη σημασία που εξακολουθεί να έχει η προώθηση της παραδοσιακής πρόσβασης στην αυθεντική πολιτιστική κληρονομιά, προκειμένου να προαχθεί και να διατηρηθεί η κοινή καλλιτεχνική, ιστορική και ιουδαιοχριστιανική κληρονομιά της Ευρώπης·

10. ζητεί την προώθηση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων της ΕΕ για τη μεγαλύτερη υποστήριξη έργων που προωθούν τον κοινωνικό ρόλο του πολιτισμού, καθώς και τον πειραματισμό και την καινοτομία στις σύγχρονες εικαστικές τέχνες, με στόχο την ανάπλαση περιφερειακών, αγροτικών ή υποβαθμισμένων αστικών περιοχών, σχολείων, νοσοκομείων, ξενώνων φιλοξενίας, φυλακών κ.ά. με την επιβράβευση καλλιτεχνών και δημιουργών για την υλοποίηση ενός μεγάλου ευρωπαϊκού πολιτιστικού έργου, το οποίο, αφενός, ενσωματώνει τη σύγχρονη τέχνη και την καινοτομία και, αφετέρου, παράγει προϊόντα ικανά να αλληλεπιδρούν με πρωτότυπο, καινοτόμο και ευαίσθητο τρόπο με τους αποδέκτες, εντός της εκάστοτε κοινότητας, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη νέων μοντέλων για την ποιότητα ζωής·

11. ζητεί να διεξαχθούν συζητήσεις με τα επίμερους κράτη μέλη προκειμένου να διασφαλιστεί ότι θα τεθούν σε εφαρμογή εργαλεία που θα αποτυπώνουν, στο πλαίσιο της πολυπλοκότητας των ΤΠΔ, την ποικιλομορφία όλων αυτών των κατηγοριών, στις οποίες δεν προστατεύονται όλοι οι εργαζόμενοι. Ζητεί ένα τυποποιημένο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, το οποίο να επιτρέπει την πρόσβαση σε ενισχύσεις και επιδοτήσεις σε περίπτωση ιδιαίτερων συμβάντων, προσαρμόζοντας το υφιστάμενο σύστημα ώστε να καταστεί λιγότερο άκαμπτο και απαρχαιωμένο, παρέχοντας νέα ρυθμιστικά πλαίσια προσαρμοσμένα στους νέους μηχανισμούς δημιουργίας, παραγωγής και διανομής του κλάδου και εστιάζοντας στη δημιουργικότητα, προκειμένου να αναγνωριστεί ο επαγγελματισμός των φορέων· Εν προκειμένω, λοιπόν, πρέπει να ταχθούμε υπέρ της ανάγκης ενσωμάτωσης στο Δημόσιο των πτυχιούχων υποκριτικής και των κατόχων άλλων πτυχίων συναφών με τη δημιουργία που δεν είναι ακόμη μέρος του Δημοσίου, με σκοπό την υποβοήθηση της ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων ως προς την υποκριτική, τα οπτικοακουστικά μέσα, το θέατρο και, προπαντός, τη δημιουργική βιομηχανία·

12. υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη να διασφαλιστεί ένα σαφές νομοθετικό πλαίσιο που θα ρυθμίζει ρητά την υγεία και την ασφάλεια όλων των καλλιτεχνών και των εργαζομένων στον τομέα του πολιτισμού στο εργασιακό τους περιβάλλον, καθώς και να ληφθούν πλήρως υπόψη οι επισφαλείς συνθήκες εργασίας στους ΤΠΔ τόσο κατά την περίοδο αυτής της πανδημίας όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της ανάκαμψης και των συνεπειών της·

(1) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ο πολιτισμός σε μια πιο φιλόδοξη Ένωση: ο ρόλος των δήμων και των περιφερειών» (ΕΕ C 141 της 29.4.2020, σ. 39).

(2) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς μια στρατηγική της ΕΕ για διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις» (ΕΕ C 207 της 30.6.2017, σ. 95).

Σχέση με τις πολιτικές προτεραιότητες

13. ανησυχεί για την τύχη των ΤΠΔ, παρά τα οριζόντια και τα τομεακά μέτρα που εφαρμόστηκαν από την αρχή της πανδημίας COVID-19·

14. χαιρετίζει τη συμφωνία για το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», η οποία επετεύχθη μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στα τέλη Δεκεμβρίου 2020, και ιδίως τη στήριξη ύψους 2,2 δισεκατ. ευρώ που εξασφαλίστηκε για τους καλλιτέχνες. Μια τέτοια συμφωνία αναγνωρίζει τη σημασία των κλάδων του πολιτισμού και της δημιουργίας και παρέχει σημαντική αξία σε έναν τομέα που θα χρειαστεί ισχυρή στήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της φάσης ανάκαμψης·

15. υπογραμμίζει την ανάγκη έμφασης σε βιώσιμες πολιτιστικές δραστηριότητες, ευνοώντας τις επενδύσεις χωρίς όριο ηλικίας στους καλλιτέχνες και τους άλλους εργαζόμενους στον τομέα του πολιτισμού που εκφράζουν αξίες, όπως η δημοκρατία, το άνοιγμα στον κόσμο, η κοινωνική ένταξη, η ενσωμάτωση και η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, καθώς και στην τέρψη του κοινού από την τέχνη, προωθώντας την εκκίνηση και την επανεκκίνηση τους μέσω ενωσιακών προγραμμάτων και διευκολύνοντας την πρόσβαση σε μια σειρά βιώσιμων μέσων χρηματοοικονομικής στήριξης, όπως δημόσιες επιχορηγήσεις, επιχειρηματικά κεφάλαια και πρόσβαση σε πιστώσεις με ευνοϊκούς μακροπρόθεσμους όρους αποπληρωμής·

16. επικροτεί την απόφαση να διευκολυνθεί η συμμετοχή πολιτιστικών έργων μικρής κλίμακας στο Πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», επιτυγχάνοντας ουσιαστική απλούστευση των γραφειοκρατικών διαδικασιών, κυρίως στο στάδιο της αίτησης· συνιστά επίσης να ενσωματωθούν οι επενδύσεις στο πνεύμα των διαφόρων ταμείων της ΕΕ, να απλοποιηθούν οι διαδικασίες τους και, όπου προβλέπεται, να επεκταθεί η δυνατότητα συγχρηματοδότησης σε ποσοστό έως και 80 % για έργα μικρών φορέων με δυνατότητα παρέμβασης για τα υπόλοιπα ιδρύματα, τράπεζες και θεσμούς· Συμμερίζεται τόσο την έκκληση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για «σημαντική στήριξη που θα βασίζεται πρωτίτως σε επιχορηγήσεις, για τους τομείς και τους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργίας προκειμένου να διασφαλιστούν τα μέσα διαβίωσης των τοπικών κοινοτήτων» όσο και την ανάγκη να δεσμευθούν «για τους τομείς και τους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργίας, ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες τους, τουλάχιστον το 2 % του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που προορίζεται για την ανάκαμψη»⁽³⁾. Ζητεί τη συμπερίληψη των ΤΠΔ στο REACT-EU, επιμένοντας στην ανάγκη ενσωμάτωσης του πολιτισμού στις εθνικές πολιτικές για την εφαρμογή του REACT-EU, και το μέσο προσωρινής στήριξης της ΕΕ για τον μετριασμό των κινδύνων ανεργίας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης (SURE), αποφεύγοντας την επιβάρυνση του κόστους του πολιτισμού στους προϋπολογισμούς των δήμων και των περιφερειών, που πλήττονται ήδη από την πανδημία COVID-19, και ζητεί τη χρήση των αλυσιδωτών χρηματοδοτήσεων («Cascade Funding»), μηχανισμού που έχει ήδη προβλεφθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την ονομασία «Χρηματοδοτική στήριξη σε τρίτα μέρη» («Financial Support for Third Parties»)·

17. συμφωνεί με την ανάγκη δημιουργίας μιας ενιαίας πύλης της ΕΕ, η οποία θα συνδυάζει πληροφορίες από όλα τα προγράμματα της ΕΕ που χρηματοδοτούν την πολιτιστική κληρονομιά⁽⁴⁾·

18. επικροτεί το αυξανόμενο ενδιαφέρον και τη δέσμευση των τοπικών και περιφερειακών αρχών σε όλη την Ευρώπη όσον αφορά την προώθηση κοινών οραμάτων και δράσεων στα κράτη μέλη. Ελπίζει να αναπαραχθούν και σε άλλες χώρες πρωτοβουλίες παρόμοιες με εκείνες που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Χάρτη του Agrigento⁽⁵⁾, ο οποίος υπογράφηκε από εκατοντάδες Ιταλούς δημάρχους και περιφερειάρχες και υποστηρίζεται από ιδιαίτερα αντιπροσωπευτικές ενώσεις και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών⁽⁶⁾·

19. εύχεται ο τομέας της πολιτιστικής κληρονομιάς να μπορεί πάντα να διασφαλίζει τη συμμετοχή, παρά τους περιορισμούς που θέτει η πανδημία COVID-19, τη βιωσιμότητα, την προστασία και την καινοτομία, τους τέσσερις πυλώνες σύμφωνα με τους οποίους έχουν σχεδιαστεί οι πρωτοβουλίες του ευρωπαϊκού έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς και, δεδομένης της κρίσης COVID-19, να καταστούν διαρθρωτικές οι αυξήσεις των κονδυλίων για το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» και να τις διαχειρίζονται απευθείας οι περιφερειακές αρχές·

20. οι επαγγελματίες του κλάδου της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι οι πλέον κατάλληλοι για να κοινοποιούν σε ολόκληρη την κοινότητα τα ζωτικά οφέλη της πολιτιστικής κληρονομιάς για την οικονομία, τον πολιτισμό, το περιβάλλον και την κοινωνία·

⁽³⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, σχετικά με την πολιτιστική ανάκαμψη της Ευρώπης [2020/2708 (RSP)].

⁽⁴⁾ Σχέδιο έκθεσης της επιτροπής CULT του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 2019/2194 (INI).

⁽⁵⁾ Ο Χάρτης του Agrigento, ο οποίος υπογράφηκε στη Ρώμη στις 30 Οκτωβρίου 2019, αποσκοπεί στην προώθηση αποτελεσματικών πολιτικών για την καλύτερη αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της ΕΕ (<http://www.anci.it/wp-content/uploads/Carta-di-Agrigento-per-una-nuova-Agenda-europea-della-Cultura.pdf>)

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ο πολιτισμός σε μια πιο φιλόδοξη Ένωση: ο ρόλος των δήμων και των περιφερειών» σημείο 20 (ΕΕ C 141 της 29.4.2020, σ. 39).

21. υποστηρίζει την ενίσχυση του ρόλου των δημιουργών, των καλλιτεχνών, των τεχνικών και άλλων φορέων του κλάδου του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς, ώστε να μην θεωρούνται απλώς «μέσα» για την ενίσχυση της οικονομίας και της ανταγωνιστικότητας. Πράγματι, η πανδημία COVID-19 ανέδειξε ακόμη περισσότερο την ανάγκη να ενσωματωθεί ο πολιτισμός στο εκπαιδευτικό σύστημα με διαθεματικό τρόπο σε όλο το φάσμα του προγράμματος σπουδών. Υπό αυτό το πρίσμα, είναι υψίστης σημασίας η συμπερίληψη των παραστατικών τεχνών στη διδακτέα ύλη·

22. ανησυχεί ιδιαίτερα για την αυξανόμενη έλλειψη ειδικευμένων τεχνιτών, επαγγελματιών αποκατάστασης και εμπειρογνομόνων πολιτιστικής κληρονομιάς. Καλεί τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να συμπεριλάβουν τη διατήρηση πολύτιμων πρακτικών και γνώσεων σε μελλοντικές πρωτοβουλίες διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς·

Ειδική τοπική ή περιφερειακή διάσταση

23. ζητεί, διασφαλίζοντας παράλληλα τη συμμόρφωση με τη συμπληρωματικότητα και την επικουρικότητα —την κατευθυντήρια αρχή της ΕΕ στον τομέα των πολιτιστικών σχέσεων—, την ανάληψη μεγαλύτερης δράσης από τα κράτη μέλη, με ενέργειες υποστήριξης ή συντονισμού προκειμένου να καθοριστεί μια στρατηγική ευρωπαϊκή προσέγγιση για την αναζωογόνηση των ΤΠΔ·

24. αναγνωρίζει τον ρόλο των τοπικών και των περιφερειακών αρχών ως καθοριστικών παραγόντων για την προώθηση, την ενθάρρυνση και τη στήριξη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη μουσική, τις εικαστικές τέχνες, τη λαϊκή παράδοση, τις τέχνες του θεάματος, τις οπτικοακουστικές τέχνες, τις δημοσιεύσεις, την πολιτιστική κληρονομιά κ.λπ., μέσω επιχορηγήσεων που συμβάλλουν στη βελτίωση της κατάστασης των δικαιούχων κατά τους μήνες της διακοπής των δραστηριοτήτων ή του περιορισμού της συρροής σε δημόσιους χώρους λόγω των υγειονομικών μέτρων εξαιτίας της νόσου COVID-19, αλλά και μέσω άλλων μέτρων στήριξης, όπως η δωρεάν παροχή χώρων για πολιτιστικές δραστηριότητες ή η διευκόλυνση της χρήσης δημόσιων χώρων·

25. υπενθυμίζει ότι, όταν αναφερόμαστε στον πολιτισμό και στη δημιουργικότητα, δεν πρέπει να ασχολούμαστε πάντα με υλικά αγαθά· πράγματι, ενίοτε, ο πολιτισμός και η δημιουργικότητα ακτινοβολούν στα άυλα αγαθά, μετατρέποντας τους ίδιους τους καλλιτέχνες σε έργο τέχνης, πράγμα που συμβαίνει με τον τραγουδιστή και τον χορευτή, με τον ταχυδακτυλουργό ή τον ακροβάτη, με τον μουσικό και τον μίμο, με τον ηθοποιό και τον ισορροπιστή. Καθένας από αυτούς συμβάλλει στη μετάδοση παραδόσεων, ηθών και εθίμων, στη δημιουργία συγκινήσεων, στην καλλιέργεια συναισθημάτων, στην προβολή της εκάστοτε περιοχής, στην προσέλκυση τουριστών, στην υπέρβαση κάθε είδους ψυχολογικών φραγμών, αλλά μερικές φορές δεν καταφέρνει να ξεπεράσει τους διαρθρωτικούς φραγμούς που σήμερα έχουν οξυνθεί λόγω της πανδημίας. Η πείρα των επαγγελματιών του κλάδου της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί μοναδικό δημόσιο αγαθό που είναι απαραίτητο για την εμπέδωση της ποιότητας, των αξιών και της βιωσιμότητας όσον αφορά την προστασία και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Γι' αυτό το λόγο απαιτείται στρατηγική δράση εκ μέρους των αρχών με στόχο την προστασία των διαφόρων πολιτιστικών οικοσυστημάτων·

26. επισημαίνει και ευελπιστεί ότι θα αναληφθεί δράση σε ενωσιακό επίπεδο για την ενεργοποίηση της κατάλληλης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, με στόχο την υποστήριξη, την προώθηση και την αναζωογόνηση της πληθώρας κατηγοριών που σχετίζονται με τους ΤΠΔ, τη λειτουργία των οποίων έχει ανακόψει η πανδημία COVID-19. Καθεμία από αυτές τις κατηγορίες έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά και χρειάζεται διαφορετικούς χώρους και διαφορετικούς χειρισμούς, αλλά όλες συμβάλλουν στη δημιουργία ευκαιριών στις περιφέρειες για τον τουρισμό και την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη των περιφερειών. Απτά παραδείγματα αποτελούν: τόσο η υλική πολιτιστική κληρονομιά —με την εξαιρετικά περίπλοκη διαχείριση των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων (συμπεριλαμβανομένων των υποβρυχίων), των μουσείων, των αρχείων και των βιβλιοθηκών— όσο και η άυλη —με τις τοπικές και περιφερειακές εορταστικές εκδηλώσεις, τη γαστρονομία και τη χειροτεχνία· οι δραστηριότητες διάδοσης της πολιτιστικής κληρονομιάς (από συνέδρια έως θεσμούς όπως αυτοί της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης)· οι παραστατικές τέχνες και τα θεάματα, η μουσική και ο χορός (από τα λυρικά θέατρα και το τσίρκο έως τους καλλιτέχνες του δρόμου)· η δημιουργική βιομηχανία στην οποία περιλαμβάνονται οι κινηματογράφοι, οι εκδόσεις, ο σχεδιασμός, η διαφήμιση, αλλά και το ραδιόφωνο και η τηλεόραση· η γραφιστική, η γλυπτική, η ζωγραφική, η αρχιτεκτονική και τα πολιτιστικά ιδρύματα και καταπιστεύματα·

27. καλεί τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να χρησιμοποιήσουν τα κονδύλια της ΕΕ και τα διάφορα προγράμματα και μέτρα για την προώθηση μεμονωμένων καλλιτεχνών, ιδίως εκείνων που είναι λιγότερο γνωστοί αλλά δραστηριοποιούνται ήδη στον κλάδο, παρέχοντας ευκαιρίες για εκδηλώσεις και ανταλλαγές —σήμερα ακόμη και εικονικές—, οι οποίες μπορούν να αναδείξουν την πληθώρα των δημιουργικών δυνατοτήτων που κρύβονται στις περιφέρειες, συμβάλλοντας έτσι ώστε να καταστούν οι καλλιτέχνες αυτοί, όπως και τόσες άλλες φορές στο παρελθόν, πρέσβεις και αναμεταδότες των πολιτισμών τους. Καταφέρνουν δε, συνεργαζόμενοι, να διαμορφώσουν μια ενιαία ευρωπαϊκή χροιά, διατηρώντας ενίοτε τις ιδιαίτερότητες που επικρατούν σε κάθε χώρα και περιφέρεια. Ζητεί να ενθαρρυνθεί η στενή συνεργασία με τα εθνικά γραφεία του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» για τη βελτίωση των γνώσεων και της ενημέρωσης σχετικά με τις εδαφικές περιοχές, καθώς και να διευκολυνθεί η συνεργασία μεταξύ των περιφερειών στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος·

28. υποστηρίζει σθεναρά την απόφαση του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να θέσει τη διασυνοριακή συνεργασία ως προτεραιότητα στον πολιτιστικό κλάδο, να ενισχύσει τη διακρατική συνεργασία και τη διασυνοριακή διάσταση της δημιουργίας, της κυκλοφορίας και της προβολής των ευρωπαϊκών έργων, καθώς και την κινητικότητα των πολιτιστικών και δημιουργικών φορέων. Είναι πρόθυμη να συμβάλει στην εκπόνηση ενός «καθεστώτος Ευρωπαϊού καλλιτέχνη», σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και ζητεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους καλλιτέχνες που ζουν στις πλέον απόκεντρες περιοχές της ΕΕ. συμφωνεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως προς την ανάγκη «να προστατευθεί η απασχόληση στον τομέα της πολιτιστικής

κληρονομιάς, να υποστηριχθούν οι επαγγελματίες συντήρησης και οι ειδικοί πολιτιστικής κληρονομιάς, και να τους παρασχεθούν τα αναγκαία εργαλεία για την προστασία των χώρων ευρωπαϊκής κληρονομιάς»⁽⁷⁾. Υπενθυμίζει επίσης ότι δεν πρέπει να παραμεληθούν οι επαγγελματίες του κλάδου της πολιτιστικής κληρονομιάς, οι οποίοι εργάζονται σε διεπιστημονικά και διατομεακά περιβάλλοντα και συνδυάζουν παραδοσιακές, δημιουργικές και καινοτόμες λύσεις για τη διαφύλαξη της αναντικατάστατης κληρονομιάς της Ευρώπης προς όφελος των μελλοντικών γενεών. Ζητεί, ως εκ τούτου, την περαιτέρω ενίσχυση της κινητικότητας, έτσι ώστε οι επαγγελματίες του κλάδου της πολιτιστικής κληρονομιάς να μπορούν να επιτυγχάνουν πλήρως την πιστοποίηση των τυπικών και άτυπων γνώσεων και προσόντων τους·

29. επαναλαμβάνει αυτό που ήταν πάντα σαφές για τους πολιτιστικούς φορείς: οι πόλεις και οι περιφέρειες που γνωρίζουν πώς να αξιοποιήσουν την ιστορία τους, να αφηγηθούν, να ανανεώσουν και να επανεξετάσουν, αφήνοντας χώρο σε φωτεινές, δημιουργικές και βιώσιμες οικονομίες, καθίστανται ελκυστικές όχι μόνο για τους τουρίστες και την οικονομική τους δραστηριότητα, αλλά και για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε αυτές, για την αξία των ακινήτων, την ισορροπία των γενεών και τη διαπολιτισμική ισορροπία, σε εφεξής δομικά πολυφυλετικές και πολυθρησκευτικές κοινωνίες·

30. ζητεί τη στήριξη των περιφερειών στις προσπάθειές τους για την επανεκκίνηση των τεχνών προωθώντας τον πειραματισμό και προσβλέποντας σε νέα έργα και καινούριες ιδέες που αναπτύσσονται περισσότερο αυτή τη στιγμή, σε μια εποχή κατά την οποία απαιτείται αλλαγή προτύπου για την αναζωογόνηση των ΤΠΔ. Η αναγέννηση των αστικών περιοχών και της εδαφικής επικράτειας πρέπει να περιλαμβάνει απλά έργα που διευκολύνουν την απόκτηση γνώσεων από όλους, ακόμη και σε απομακρυσμένες, σε λιγότερο αναπτυγμένες και σε εξόχως απόκεντρες περιοχές, μέσω υφιστάμενων ή σχεδιαζόμενων πολιτιστικών υποδομών και της ενσωμάτωσής τους στην εκάστοτε περιοχή, καθώς και μέσω της εφαρμογής σχεδίων για την προστασία και τη διατήρηση της ιστορικής κληρονομιάς των περιοχών αυτών·

31. θεωρεί αναγκαίο τον σχεδιασμό δημιουργικών λύσεων για την ανάκτηση, την επαναλειτουργία, την εκ νέου ερμηνεία και τη διαχείριση των ιδίων των περιοχών, οι οποίες μπορούν να κυμαίνονται από εικονικές και άυλες δραστηριότητες σε σχέση με το περιβάλλον έως φυσικές επιτόπιες παρεμβάσεις, χρησιμοποιώντας, για παράδειγμα, τις εικαστικές τέχνες και τις τέχνες του θεάματος, τις διαπροσωπικές και τις εφαρμοσμένες τέχνες, την επικοινωνία, την ψηφιακή παραγωγή και την εικονική πραγματικότητα, με τη συμμετοχή των κοινοτήτων μέσω δραστηριοτήτων που προωθούν την κοινωνική συνοχή και την ανάπτυξη διαπροσωπικών δικτύων, με χαρακτηριστικά εφαρμοσιμότητας και βιωσιμότητας. Αναφέρεται, ως παράδειγμα, η καλλιτεχνική διαδρομή «Fiunara d'Arte»: μια διεπαρχιακή διαδρομή διάσπαρτη με έργα καλλιτεχνών παγκοσμίου φήμης, οι οποίοι, μέσω συγκεκριμένων εκδηλώσεων, γίνονται καταλύτες για νέα talέντα που αποκτούν έτσι την ευκαιρία να γίνουν γνωστά. Κατ' αυτόν τον τρόπο αναπτύσσεται ο τοπικός πολιτισμός, ενισχύεται η ταυτότητα και η ιδιαιτερότητά του, με τη δημιουργία μιας μοναδικής μη μεταβιβάσιμης αξίας, βασισμένης στον εκάστοτε τόπο, όπου οι πολιτιστικοί παράγοντες είναι επίσης σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο·

32. υπενθυμίζει τις θέσεις που έχουν ήδη διατυπωθεί σχετικά με την πρωτοβουλία «Πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης», η οποία έχει συμβάλει στην ανάδειξη του πλούτου, της ποικιλομορφίας και των κοινών πτυχών των ευρωπαϊκών πολιτισμών. Κρίνεται αναγκαία η συνέχιση τόσο αυτής όσο και άλλων πρωτοβουλιών, όπως το «Σήμα Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς», οι οποίες θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν περαιτέρω. Είναι πράγματι σημαντικό να αναπτυχθούν οι πολιτιστικές και οι δημιουργικές γνώσεις, ιδίως στις νεότερες γενιές, χωρίς να υποτιμάται ο τουρισμός και ο σχολικός τουρισμός, οι οποίοι δεν πλήττονται λιγότερο από τους ΤΠΔ και δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν εικονικά.

33. υπογραμμίζει τη σημασία της εθελοντικής εργασίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και ως εκ τούτου χαιρετίζει τη στοχοθετημένη έκκληση για πολιτιστική κληρονομιά στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης·

Γενικές παρατηρήσεις

34. θεωρεί απαραίτητο να προαχθεί η διάδοση της καλλιτεχνικής δημιουργίας και του πολιτισμού στην Ευρώπη και η διεθνής προώθηση καλλιτεχνών, επιμελητών, κριτικών και δημιουργών που συνδέονται με άλλα θεματικά πεδία, μέσω προσκλήσεων υποβολής προτάσεων που επιμένουν στον κοινωνικό ρόλο της τέχνης και του πολιτισμού με τη συμμετοχή των τοπικών διοικήσεων, των περιφερειών, των καθαρά πολιτιστικών ιδρυμάτων, των σχολείων, των νοσοκομείων, των κέντρων φιλοξενίας και των φυλακών, που πρωτοστατούν σε έργα εστιασμένα στην ανάπλαση περιφερειακών ή υποβαθμισμένων αστικών περιοχών και κτιρίων. Τα έργα θα πρέπει να προβλέπουν την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών οντοτήτων διαφόρων εθνικοτήτων και μια φάση προώθησης σε πολλές χώρες της ΕΕ, με την παραγωγή έργων ικανών να διασυνδεθούν με πρωτότυπο, καινοτόμο και εντατικό προς την κοινότητα τρόπο, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη νέων προτύπων ποιότητας ζωής και σηματοδοτώντας μια ενδεδειγμένη αλλαγή πορείας με στόχο τον πραγματικό εκδημοκρατισμό του πολιτισμού και τη μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών σε αυτήν. Ομοίως, θα πρέπει να προκριθούν νέες και καινοτόμες μορφές πολιτιστικής διαχείρισης με την ενίσχυση εκκολαπτηρίων έργων και πρωτοβουλιών πολιτιστικού χαρακτήρα·

(7) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, σχετικά με την πολιτιστική ανάκαμψη της Ευρώπης [2020/2708 (RSP)].

35. τονίζει την ανάγκη παραγωγής νέων έργων, αλλά πρωτίστως την υποστήριξη μέσω της τέχνης και του πολιτισμού πιο ολοκληρωμένων, δομημένων και αποτελεσματικών κοινωνικών στόχων, ακόμη και ενόψει των κρίσεων στην αγορά λόγω της πανδημίας COVID-19 και άλλων συστημικών κρίσεων. Συγκεκριμένα, αντλώντας ελεύθερη έμπνευση από το σχέδιο «Art Bonus», το οποίο διαμορφώθηκε από την ιταλική κυβέρνηση και οδήγησε σε ορθές πρακτικές χορηγίας, θα μπορούσαν να προκηρυχθούν προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και διαγωνισμών για την προώθηση της ανάθεσης έργων σε σύγχρονους Ευρωπαίους καλλιτέχνες και δημιουργούς από ιδιώτες και εταιρείες, έργων τα οποία ο αγοραστής θα δεσμεύεται να θέσει στη διάθεση του κοινού για καθορισμένο χρονικό διάστημα σε μουσεία ή ακόμη και στο πλαίσιο περιοδικών εκθέσεων·

36. επισημαίνει, όσον αφορά τους «πολιτιστικούς συνεργατικούς σχηματισμούς» ή τις «δημιουργικές περιοχές», ότι η κρίση της νόσου COVID-19 κατέστησε αναγκαία την τοποθέτηση των πόλεων και των περιφερειών στο επίκεντρο των δικτύων γνώσης, ώστε να επωφεληθούν πλήρως από την ελεύθερη κυκλοφορία ιδεών, κεφαλαίων και προσώπων στην παγκόσμια δικτυακή οικονομία. Η στήριξη από τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές έχει ζωτική σημασία για την ανάπτυξη αυτών των συνεργατικών σχηματισμών, οι οποίοι όμως θα πρέπει να είναι συνδεδεμένοι με τα διασυνδεδεμένα, επεκτάσιμα, ευρωπαϊκά και παγκόσμια δίκτυα γνώσης προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητά τους. Ως εκ τούτου, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ θα πρέπει να στηρίζουν οικονομικά τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, καθώς και τους τοπικούς φορείς για την υλοποίηση τέτοιων έργων·

37. ζητεί οι ΤΠΔ να αντιμετωπίζονται ως βιομηχανία πρωτογενών αγαθών, ούτως ώστε, σε περίπτωση νέων έκτακτων συμβάντων, όπως η πανδημία COVID-19, να μην υφίστανται κυρώσεις λόγω περιοριστικών μέτρων. Επομένως, θα πρέπει να επιδειχθεί προνοητικότητα και να καταρτιστούν κοινές κατευθυντήριες γραμμές για να μπορέσουν να συνεχίσουν να λειτουργούν, αν και με περιορισμούς όσον αφορά τη χρηστικότητά τους·

38. επικροτεί τη νέα πρωτοβουλία «European Bauhaus» που ανακοίνωσε η πρόεδρος κ. von der Leyen, ως τμήμα της στρατηγικής για το «κύμα ανακαίνσεων», θεωρώντας αναγκαία την καλλιέργεια μιας νέας ευρωπαϊκής αισθητικής βασισμένης στην κοινωνική ανάγκη του κάλλους, στις διασυνδέσεις μεταξύ της υφιστάμενης πραγματικότητας, της αναγέννησης και του περιβάλλοντος, καθώς και στην ανάπτυξη και στη χρησιμοποίηση περιβαλλοντικά βιώσιμων υλικών, όπως για παράδειγμα το έργο της εταιρείας «Superstudio Group» του Μιλάνου·

39. επαναλαμβάνει το παλαιότερο αίτημά της να αυξηθούν οι επενδύσεις στον πολιτιστικό τομέα και στα σχέδια συμμετοχικής και βιώσιμης χρησιμοποίησης, διαχείρισης, διατήρησης και διάδοσης της πολιτιστικής κληρονομιάς —συμπεριλαμβανομένης αυτής που έχει παραμεληθεί ή εγκαταλειφθεί— στο πλαίσιο του νέου αστικού θεματολογίου 2030, «αξιοποιώντας τις καινοτόμες πρωτοβουλίες που προωθούν οι δήμοι, καθώς και τις διαδικασίες συνεργασίας που προωθούν οι τοπικοί φορείς»⁽⁸⁾.

Βρυξέλλες, 5 Φεβρουαρίου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ο πολιτισμός σε μια πιο φιλόδοξη Ένωση: ο ρόλος των δήμων και των περιφερειών» (ΕΕ C 141 της 29.4.2020, σ. 39).

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

INTERACTIO — ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ — 142Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΤΠ, 3.2.2021-5.2.2021

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «8ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον»

(2021/C 106/09)

Γενικός εισηγητής: Δημήτριος ΚΑΡΝΑΒΟΣ (EL/EPP), δήμαρχος Καλλιθέας

Έγγραφο αναφοράς: Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2030, Βρυξέλλες, 14.10.2020

COM(2020) 652 final, 2020/0300 (COD)

I. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΕΣ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΕΣ

Τροπολογία 1

Αιτιολογική σκέψη 9

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>Το 8ο ΠΔΠ θα πρέπει να επιταχύνει τη μετάβαση σε μια ανατροφοδοτική οικονομία που επιστρέφει στον πλανήτη περισσότερο από όσα του αφαιρεί. Ένα μοντέλο ανατροφοδοτικής ανάπτυξης αναγνωρίζει ότι η ευημερία και η ευμάρεια των κοινωνιών μας εξαρτώνται από ένα σταθερό κλίμα, ένα υγιές περιβάλλον και ακμάζοντα οικοσυστήματα, τα οποία παρέχουν ασφαλή χώρο λειτουργίας για τις οικονομίες μας. Καθώς ο παγκόσμιος πληθυσμός και η ζήτηση για φυσικούς πόρους εξακολουθούν να αυξάνονται, η οικονομική δραστηριότητα θα πρέπει να αναπτυχθεί κατά τρόπο που να μη βλάπτει αλλά, αντιθέτως, να αντιστρέφει την κλιματική αλλαγή και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, να ελαχιστοποιεί τη ρύπανση και να έχει ως αποτέλεσμα τη διατήρηση και τον εμπλουτισμό του φυσικού κεφαλαίου, εξασφαλίζοντας έτσι την αφθονία ανανεώσιμων και μη ανανεώσιμων πόρων. Μέσω της συνεχούς καινοτομίας, της προσαρμογής σε νέες προκλήσεις και της συνδημιουργίας, η ανατροφοδοτική οικονομία ενισχύει την ανθεκτικότητα και προστατεύει την ευημερία της σημερινής και των μελλοντικών γενεών.</p>	<p>Το 8ο ΠΔΠ θα πρέπει να επιταχύνει τη μετάβαση σε μια οικονομία που επιστρέφει στον πλανήτη περισσότερο από όσα του αφαιρεί. Ένα μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης αναγνωρίζει ότι η ευημερία και η ευμάρεια των κοινωνιών μας εξαρτώνται από ένα σταθερό κλίμα, ένα υγιές περιβάλλον και ακμάζοντα οικοσυστήματα, τα οποία παρέχουν ασφαλή χώρο λειτουργίας για τις οικονομίες μας. Καθώς ο παγκόσμιος πληθυσμός και η ζήτηση για φυσικούς πόρους εξακολουθούν να αυξάνονται, η οικονομική δραστηριότητα θα πρέπει να αναπτυχθεί κατά βιώσιμο τρόπο που να μη βλάπτει αλλά, αντιθέτως, να αντιστρέφει την κλιματική αλλαγή και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, με μέτρα μετριασμού ή αντιστάθμισης και ανταποδοτικά οφέλη για το τοπικό περιβάλλον και τις τοπικές κοινότητες, να παρακολουθεί τις επιπτώσεις στο περιβάλλον σε μόνιμη βάση, να ελαχιστοποιεί τη ρύπανση και να έχει ως αποτέλεσμα τη διατήρηση και τον εμπλουτισμό του φυσικού κεφαλαίου, εξασφαλίζοντας έτσι την αφθονία ανανεώσιμων και μη ανανεώσιμων πόρων. Μέσω της συνεχούς καινοτομίας, της προσαρμογής σε νέες προκλήσεις και της συνδημιουργίας, η βιώσιμη οικονομία ενισχύει την ανθεκτικότητα και προστατεύει την ευημερία της σημερινής και των μελλοντικών γενεών.</p>

Αιτιολογία

- i) Οι οικονομικές δραστηριότητες θα πρέπει να είναι βιώσιμες και να συνεχίσουν να αναπτύσσονται διασφαλίζοντας την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη ανάπτυξη του τοπικού περιβάλλοντος και των τοπικών κοινοτήτων, με ειδικά μέτρα και έναν μηχανισμό παρακολούθησης ή εργαλεία, όπως σχέδια περιβαλλοντικής και κοινωνικής διαχείρισης (ESMP) κ.λπ. ii) Η έννοια της «αναρροδοτικής οικονομίας» αφήνει να εννοηθεί ότι η φύση και το περιβάλλον μας μπορούν ευκολα να αναγεννηθούν. Εναλλακτικά, προτείνεται ο όρος «μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης».

Τροπολογία 2

Άρθρο 2 παράγραφος 1

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>Μακροπρόθεσμος στόχος προτεραιότητας του 8ου ΠΔΠ για το 2050 είναι η ευημερία των πολιτών, εντός των ορίων του πλανήτη μας, σε μια ανατροφοδοτική οικονομία όπου τίποτα δεν σπαταλάται, δεν παράγονται καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και η οικονομική ανάπτυξη είναι αποσυνδεδεμένη από τη χρήση των πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Ένα υγιές περιβάλλον στηρίζει την ευημερία των πολιτών, η βιοποικιλότητα αυξάνεται σημαντικά και το φυσικό κεφάλαιο προστατεύεται, αποκαθίσταται και αποτιμάται με τρόπους που ενισχύουν την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και σε άλλους περιβαλλοντικούς κινδύνους. Η Ένωση καθορίζει τον ρυθμό για τη διασφάλιση της ευημερίας της σημερινής και των μελλοντικών γενεών παγκοσμίως.</p>	<p>Μακροπρόθεσμος στόχος προτεραιότητας του 8ου ΠΔΠ για το 2050 είναι η ευημερία των πολιτών και των τοπικών τους κοινοτήτων, εντός των ορίων του πλανήτη μας, σε μια βιώσιμη οικονομία όπου τίποτα δεν σπαταλάται, δεν παράγονται καθαρές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και η οικονομική ανάπτυξη είναι αποσυνδεδεμένη από τη χρήση των πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Ένα υγιές περιβάλλον στηρίζει την ευημερία και την υγεία των πολιτών, αναβαθμίζει τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων, η βιοποικιλότητα αυξάνεται σημαντικά και το φυσικό κεφάλαιο προστατεύεται, αποκαθίσταται και αποτιμάται με τρόπους που ενισχύουν την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και σε άλλους περιβαλλοντικούς κινδύνους. Το 8ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον (ΠΔΠ) αποσκοπεί στην ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ της περιβαλλοντικής πολιτικής και της υγείας. Η προσέγγιση της υγιούς διαβίωσης πρέπει να αποτελέσει τη βάση όλων των πολιτικών της ΕΕ για την προώθηση της ανθρώπινης υγείας, ενός υγιούς πλανήτη, μιας υγιούς οικονομίας και μιας υγιούς κοινωνίας με ευκαιρίες για όλους. Η Ένωση καθορίζει τον ρυθμό για τη διασφάλιση της ευημερίας της σημερινής και των μελλοντικών γενεών παγκοσμίως.</p>

Αιτιολογία

- i) Πολλές περιβαλλοντικές πολιτικές δεν αντιμετωπίζονται μόνο από μεμονωμένους πολίτες αλλά και από τοπικές κοινότητες. ii) Λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση που δημιουργήθηκε λόγω της πανδημίας COVID-19, θα πρέπει να αναδειχθεί περαιτέρω η πτυχή της υγείας. Θα πρέπει επίσης να τονιστεί η σχέση μεταξύ υγείας και περιβάλλοντος, λόγω της θεμελιώδους σημασίας της. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να διαπιστώσουν στις κοινότητές τους τις επιπτώσεις των περιβαλλοντικών πολιτικών στην υγεία και την ευημερία. iii) Η έννοια των υπηρεσιών οικοσυστημάτων συνδέεται επίσης με το υγιές περιβάλλον.

Τροπολογία 3

Άρθρο 2 παράγραφος 2

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>Το 8ο ΠΔΠ έχει τους ακόλουθους έξι θεματικούς στόχους προτεραιότητας:</p> <p>a) μη αναστρέψιμη και σταδιακή μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ενίσχυση των απορροφήσεων από φυσικές και άλλες καταβόθρες στην Ένωση για την εκπλήρωση του στόχου μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ).../...</p>	<p>Το 8ο ΠΔΠ έχει τους ακόλουθους έξι θεματικούς στόχους προτεραιότητας:</p> <p>a) συνεχή και σταδιακή μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και ενίσχυση των απορροφήσεων από φυσικές και άλλες καταβόθρες ή πράσινες επενδύσεις που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε ενωσιακό, σε εθνικό, σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο για την εκπλήρωση του στόχου μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 και την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ).../...</p>

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>β) συνεχής πρόοδος όσον αφορά τη βελτίωση της ικανότητας προσαρμογής, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και τη μείωση της ευπάθειας στην κλιματική αλλαγή·</p> <p>γ) προώθηση ενός μοντέλου ανατροφοδοτικής ανάπτυξης που επιστρέφει στον πλανήτη περισσότερα από όσα του αφαιρεί, αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση των πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, και επιτάχυνση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία·</p> <p>δ) επιδίωξη μιας φιλοδοξίας μηδενικής ρύπανσης για ένα περιβάλλον χωρίς τοξικές ουσίες, μεταξύ άλλων για τον αέρα, τα ύδατα και το έδαφος, και προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών από κινδύνους και επιπτώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον·</p> <p>ε) προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου, ιδίως του αέρα, των υδάτων, του εδάφους και των δασών, των γλυκών υδάτων, των υγροτόπων και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων·</p> <p>ζ) προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και μείωση των κύριων περιβαλλοντικών και κλιματικών πιέσεων που συνδέονται με την παραγωγή και την κατανάλωση, ιδίως στους τομείς της ενέργειας, της βιομηχανικής ανάπτυξης, των κτιρίων και των υποδομών, της κινητικότητας και του συστήματος τροφίμων.</p>	<p>β) διαρκής ανάγκη για πρόοδο, ιδίως σε ευάλωτες περιφέρειες και σε συγκεκριμένες περιοχές, όσον αφορά τη βελτίωση της ικανότητας προσαρμογής, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και τη μείωση της ευπάθειας στην κλιματική αλλαγή·</p> <p>γ) προώθηση ενός μοντέλου βιώσιμης ανάπτυξης που επιστρέφει στον πλανήτη περισσότερα από όσα του αφαιρεί, αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τη χρήση των πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, και επιτάχυνση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία·</p> <p>δ) επιδίωξη μιας φιλοδοξίας μηδενικής ρύπανσης για ένα περιβάλλον χωρίς τοξικές ουσίες, μεταξύ άλλων για τον αέρα, τα ύδατα και το έδαφος, και προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών από κινδύνους και επιπτώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον·</p> <p>ε) προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών οικοσυστημάτων εντός και εκτός των προστατευόμενων περιοχών, ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου, ιδίως του αέρα, των υδάτων, του εδάφους και των δασών, των γλυκών υδάτων, των υγροτόπων και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων·</p> <p>στ) προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και μείωση των κύριων περιβαλλοντικών και κλιματικών πιέσεων που συνδέονται με την παραγωγή και την κατανάλωση, χρησιμοποιώντας εργαλεία όπως π.χ. εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων και δέουσες αξιολογήσεις και αναπτύσσοντας μεθόδους και μέσα για την οριζόντια και συνεχή παρακολούθηση των επιπτώσεων και τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων, ιδίως στους τομείς της ενέργειας, της βιομηχανικής ανάπτυξης, των κτιρίων και των υποδομών, της κινητικότητας και του επισιτιστικού συστήματος.</p>

Αιτιολογία

i) Η μείωση των ατμοσφαιρικών εκπομπών θα μπορούσε να επιτευχθεί όχι μόνο με φυσικές και άλλες καταβόθρες, αλλά και με πράσινες και βιώσιμες επενδύσεις. ii) Η ενίσχυση της προσαρμοστικής ικανότητας και της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή αφορά πιο ευάλωτες περιοχές, όπως παράκτιες περιοχές κ.λπ. Επομένως, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι πρόκειται κυρίως για περιφερειακό και τοπικό ζήτημα. iii) Οι περισσότεροι από τους τομείς (π.χ. ενέργεια, βιομηχανία, υποδομές κ.λπ.) που αναφέρονται στο στοιχείο στ) απαιτούν την τήρηση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η διαδικασία αυτή μπορεί σε κάποιο βαθμό να διασφαλίσει την ανάπτυξη και τη λειτουργία τους με βιώσιμο τρόπο. Είναι, ως εκ τούτου, ζωτικής σημασίας να υπάρχει ένας μηχανισμός για τη διαρκή παρακολούθηση και τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεών τους.

Τροπολογία 4

Άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β)

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>1. Για την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας του 8ου ΠΔΠ θα απαιτηθούν τα εξής:</p> <p>α)</p> <p>β) ενίσχυση της ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών, ιδίως μέσω των εξής:</p> <p>— ενσωμάτωση των στόχων προτεραιότητας που καθορίζονται στο άρθρο 2 σε όλες τις σχετικές στρατηγικές, νομοθετικές και μη νομοθετικές πρωτοβουλίες, προγράμματα, επενδύσεις και έργα σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ώστε να μη θίγουν, ούτε τα ίδια ούτε η υλοποίησή τους, κανέναν από τους στόχους προτεραιότητας που καθορίζονται στο άρθρο 2·</p> <p>— μεγιστοποίηση των οφελών από την εφαρμογή των οδηγιών 2014/52/ΕΕ και 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου·</p>	<p>1. Για την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας του 8ου ΠΔΠ θα απαιτηθούν τα εξής:</p> <p>α)</p> <p>β) ενίσχυση της ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών, ιδίως μέσω των εξής:</p> <p>— ενσωμάτωση των στόχων προτεραιότητας που καθορίζονται στο άρθρο 2 σε όλες τις σχετικές στρατηγικές, νομοθετικές και μη νομοθετικές πρωτοβουλίες, προγράμματα, επενδύσεις και έργα σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ώστε να μη θίγουν, ούτε τα ίδια ούτε η υλοποίησή τους, κανέναν από τους στόχους προτεραιότητας που καθορίζονται στο άρθρο 2·</p> <p>— ανάπτυξη πρακτικών και δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές στην επίτευξη των στόχων τους·</p> <p>— ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Επιτροπής των Περιφερειών, στο πλαίσιο της Τεχνικής Πλατφόρμας Συνεργασίας για το Περιβάλλον και διερεύνηση τρόπων βελτίωσης του διαλόγου και ανταλλαγής πληροφοριών·</p> <p>— μεγιστοποίηση των οφελών από την εφαρμογή των οδηγιών 2014/52/ΕΕ και 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου·</p>

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>— απόδοση ιδιαίτερης προσοχής στις συνέργειες και στους δυνητικούς συμβιβασμούς μεταξύ οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ανάγκες των πολιτών για διατροφή, στέγαση και κινητικότητα ικανοποιούνται με βιώσιμο τρόπο που δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο·</p> <p>— τακτική αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών και εκπόνηση εκτίμησης επιπτώσεων για νέες πρωτοβουλίες, οι οποίες βασίζονται σε ευρείες διαβουλεύσεις σύμφωνα με ελέγξιμες, συμμετοχικές, εμπειριστατωμένες και εύκολες στην εφαρμογή διαδικασίες, και οι οποίες λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις προβλεπόμενες επιπτώσεις στο περιβάλλον και το κλίμα·</p>	<p>— απόδοση ιδιαίτερης προσοχής στις συνέργειες και στους δυνητικούς συμβιβασμούς μεταξύ οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ανάγκες των πολιτών για διατροφή, στέγαση και κινητικότητα ικανοποιούνται με βιώσιμο τρόπο που δεν αφήνει κανέναν στο περιθώριο·</p> <p>— διασφάλιση ότι η επίτευξη του μακροπρόθεσμου στόχου προτεραιότητας για το 2050, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1, δεν θα επιφέρει επιβαρύνσεις υπό τη μορφή υψηλότερων φόρων, υψηλότερων τιμών ενέργειας και/ή αυξημένου κανονιστικού φόρτου για τους Ευρωπαίους καταναλωτές και τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις·</p> <p>— τακτική αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών και εκπόνηση εκτίμησης επιπτώσεων για νέες πρωτοβουλίες, οι οποίες βασίζονται σε ευρείες διαβουλεύσεις σύμφωνα με ελέγξιμες, συμμετοχικές, εμπειριστατωμένες και εύκολες στην εφαρμογή διαδικασίες, και οι οποίες λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις προβλεπόμενες επιπτώσεις στο περιβάλλον και το κλίμα·</p> <p>— προώθηση δραστηριοτήτων επικοινωνίας σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με στόχο την ευαισθητοποίηση, ιδίως των νέων, σχετικά με τη σημασία και τα οφέλη της ορθής εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής, καθώς και σχετικά με την προστιθέμενη αξία της για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τον πλανήτη, προκειμένου να αυξηθεί το αίσθημα ευθύνης και η συμμετοχή όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων στις προσπάθειες εφαρμογής·</p>

Αιτιολογία

- i) Η Τεχνική Πλατφόρμα Συνεργασίας για το Περιβάλλον δημιουργήθηκε το 2012 και στη συνέχεια ενσωματώθηκε στο 7ο ΠΔΠ. Όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα της πλατφόρμας, η ενσωμάτωσή της στο 7ο ΠΔΠ την τοποθετεί σε υγιή και μακροπρόθεσμη βάση. Λαμβάνοντας υπόψη τη θετική εμπειρία της συνεργασίας, η ενσωμάτωση στο 8ο ΠΔΠ θα ήταν ένα φυσικό βήμα που θα διασφάλιζε τη συνέχιση της υποστήριξης αυτού του φόρουμ. ii) Η ανακοίνωση χρήζει περαιτέρω βελτίωσης και οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο εν προκειμένω.

Τροπολογία 5

Άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο δ)

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>κινητοποίηση βιώσιμων επενδύσεων από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων των κονδυλίων και μέσων που διατίθενται στο πλαίσιο του προϋπολογισμού της Ένωσης, μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και σε εθνικό επίπεδο·</p>	<p>κινητοποίηση βιώσιμων επενδύσεων από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων των κονδυλίων και μέσων που διατίθενται στο πλαίσιο του προϋπολογισμού της Ένωσης, μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και σε εθνικό επίπεδο, εξασφαλίζοντας τις κατάλληλες συνέργειες και διασφαλίζοντας, παράλληλα, ότι μπορούν να διατεθούν επαρκείς επενδύσεις στο επίπεδο όπου είναι περισσότερο αναγκαίες και μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικότερα, καθώς και ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές κοινότητες διαθέτουν επαρκείς πόρους για την επιτόπια υλοποίηση·</p>

Αιτιολογία

Σε πολλές περιπτώσεις, οι περιβαλλοντικές πολιτικές εφαρμόζονται με την ενεργό συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές κοινότητες διαθέτουν επαρκείς πόρους. Ακόμη και όταν οι εθνικές αρχές είναι αρμόδιες για την εκτέλεση των πολιτικών, συχνά, η διαχείριση των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων των πολιτικών επιτόπου υλοποιείται σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο.

Τροπολογία 6

Άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο ε)

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>σταδιακή κατάργηση των επιζήμιων για το περιβάλλον επιδοτήσεων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, βέλτιστη χρήση βασιζόμενων στην αγορά μέσων και εργαλείων κατάρτισης πράσινου προϋπολογισμού, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απαιτούνται για τη διασφάλιση κοινωνικά δίκαιης μετάβασης, και στήριξη των επιχειρήσεων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών στην ανάπτυξη τυποποιημένων λογιστικών πρακτικών φυσικού κεφαλαίου·</p>	<p>σταδιακή κατάργηση των επιζήμιων για το περιβάλλον επιδοτήσεων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, βέλτιστη χρήση βασιζόμενων στην αγορά μέσων και εργαλείων κατάρτισης πράσινου προϋπολογισμού και στήριξη των επιχειρήσεων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών στην ανάπτυξη τυποποιημένων λογιστικών πρακτικών φυσικού κεφαλαίου, διασφαλίζοντας παράλληλα μια κοινωνικά δίκαιη μετάβαση για όλες τις περιφέρειες, τις πόλεις και τους δήμους·</p>

Αιτιολογία

Η κοινωνικά δίκαιη μετάβαση θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα μέσα, και όχι μόνο στα εργαλεία κατάρτισης πράσινων προϋπολογισμών, και θα πρέπει να αφορά το σύνολο των περιφερειών, των πόλεων και των δήμων σε ολόκληρη την ΕΕ.

Τροπολογία 7

Άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο ζ)

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>μέριμνα ώστε οι περιβαλλοντικές πολιτικές και δράσεις να βασίζονται στις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις και ενίσχυση της βάσης γνώσεων για το περιβάλλον και της χρήσης της, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της έρευνας, της καινοτομίας, της προώθησης των πράσινων δεξιοτήτων και της περαιτέρω ανάπτυξης της λογιστικής του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων·</p>	<p>μέριμνα ώστε οι περιβαλλοντικές πολιτικές και δράσεις, σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, να βασίζονται στις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις και ενίσχυση της βάσης γνώσεων για το περιβάλλον και της χρήσης της, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της έρευνας, της καινοτομίας, της προώθησης των πράσινων δεξιοτήτων και της περαιτέρω ανάπτυξης της λογιστικής του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων· προωθεί δε τη συνεχή βελτίωση της επιστημονικής γνώσης βάσει συγκρίσιμων δεικτών και σε περιφερειακό επίπεδο με στόχο την ενημερωμένη λήψη αποφάσεων·</p>

Αιτιολογία

Η προτεινόμενη τροπολογία υπογραμμίζει τον καθοριστικό ρόλο όλων των επιπέδων διακυβέρνησης και επιχειρεί να ενισχύσει την ικανότητα αξιολόγησης της προόδου ως προς την επίτευξη των γενικών στόχων του 8ου ΠΔΠ σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων δεικτών σε περιφερειακό επίπεδο.

Τροπολογία 8

Άρθρο 3 παράγραφος 1 — να προστεθεί νέο στοιχείο η) μετά το στοιχείο ζ)

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
—	<i>η) διασφάλιση της πλήρους συμμετοχής και της συνεργασίας με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές σε όλες τις διαστάσεις της χάραξης περιβαλλοντικής πολιτικής μέσω μιας συνεργατικής και πολυεπίπεδης προσέγγισης της διακυβέρνησης·</i>

Αιτιολογία

Η προτεινόμενη τροπολογία αναμένεται να συμβάλει στην ενίσχυση της χάραξης και της εφαρμογής πολιτικών.

Τροπολογία 9

Άρθρο 3 παράγραφος 1 — Να προστεθεί νέο στοιχείο ι) μετά το στοιχείο θ)

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
—	<i>ι) προώθηση των οφελών του 8ου ΠΔΠ σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο ως ουσιαστική συνιστώσα για την αποτελεσματική και αποδοτική εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ, όπως προβλέπεται στον μηχανισμό επισκόπησης της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής·</i>

Αιτιολογία

Είναι σημαντικό να κοινοποιούνται και να προωθούνται τα οφέλη του 8ου ΠΔΠ προκειμένου να αυξηθεί το ποσοστό υλοποίησης των περιβαλλοντικών πολιτικών.

Τροπολογία 10

Άρθρο 3 παράγραφος 2

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
Για την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας του 8ου ΠΔΠ θα απαιτηθεί η κινητοποίηση ευρείας στήριξης με την εξασφάλιση της συμμετοχής των πολιτών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, και ενθάρρυνση της συνεργασίας για την ανάπτυξη και την εφαρμογή στρατηγικών, πολιτικών ή νομοθεσίας που σχετίζονται με το 8ο ΠΔΠ μεταξύ των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, σε αστικές και αγροτικές περιοχές.	Για την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας του 8ου ΠΔΠ θα απαιτηθεί η κινητοποίηση ευρείας στήριξης με την εξασφάλιση της συμμετοχής των πολιτών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, και ενθάρρυνση της συνεργασίας για την ανάπτυξη και την εφαρμογή στρατηγικών, πολιτικών ή νομοθεσίας που σχετίζονται με το 8ο ΠΔΠ μεταξύ των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών. Η ΕΕ θα προωθήσει μια ολιστική τοποκεντρική και εδαφική προσέγγιση που θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες προκλήσεις και τα πλεονεκτήματα όλων των τύπων κοινοτήτων, όπως οι αστικές και οι αγροτικές, αλλά και οι παράκτιες, ορεινές, νησιωτικές, αρχιπελαγικές και εξόχως απόκεντρες περιοχές. Αυτή η προσέγγιση θα εξετάσει τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των κοινοτήτων και των παρακείμενων περιοχών, ιδίως στην ενδοχώρα των αστικών περιοχών.

Αιτιολογία

Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές στην ΕΕ είναι διαφόρων τυπολογιών και η καθεμία αντιμετωπίζει τις δικές της προκλήσεις και διαθέτει τα δικά της πλεονεκτήματα. Οι περιβαλλοντικές πολιτικές διαθέτουν συχνά μια ισχυρή εδαφική συνιστώσα, η οποία πρέπει να προσαρμόζεται στην εκάστοτε συγκεκριμένη κατάσταση που επικρατεί επιτόπου. Το 7ο ΠΔΠ επικεντρώνεται κυρίως στην αστική διάσταση. Η πρόταση για το 8ο ΠΔΠ κάνει αναφορά μόνο στις αστικές και τις αγροτικές περιοχές. Η πλούσια πολυπλοκότητα των κοινοτήτων της ΕΕ πρέπει να έχει καίρια σημασία για την αποτελεσματική εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών της ΕΕ.

Τροπολογία 11

Άρθρο 4

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>1. Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων, αξιολογεί και υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο της Ένωσης και των κρατών μελών όσον αφορά την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας που καθορίζονται στο άρθρο 2 σε τακτική βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις ευνοϊκές συνθήκες που προβλέπονται στο άρθρο 3.</p>	<p>1. Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων, αξιολογεί και υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο της Ένωσης και των κρατών μελών όσον αφορά την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας που καθορίζονται στο άρθρο 2 σε τακτική βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις ευνοϊκές συνθήκες που προβλέπονται στο άρθρο 3.</p>
<p>2. Η αξιολόγηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 αντικατοπτρίζει τις τελευταίες εξελίξεις όσον αφορά τη διαθεσιμότητα και τη συνάφεια των δεδομένων και των δεικτών, αξιοποιώντας τα δεδομένα που είναι διαθέσιμα στα κράτη μέλη και σε ενωσιακό επίπεδο, ιδίως αυτά που διαχειρίζεται ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος και το ευρωπαϊκό στατιστικό σύστημα. Η εν λόγω αξιολόγηση διενεργείται με την επιφύλαξη των υφιστάμενων πλαισίων και διαδικασιών παρακολούθησης, υποβολής εκθέσεων και διακυβέρνησης που καλύπτουν την πολιτική για το περιβάλλον και το κλίμα.</p>	<p>2. Η αξιολόγηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 αντικατοπτρίζει τις τελευταίες εξελίξεις όσον αφορά τη διαθεσιμότητα και τη συνάφεια των δεδομένων και των δεικτών, αξιοποιώντας τα δεδομένα που είναι διαθέσιμα στα κράτη μέλη και σε ενωσιακό επίπεδο, ιδίως αυτά που διαχειρίζεται ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος και το ευρωπαϊκό στατιστικό σύστημα. Η εν λόγω αξιολόγηση διενεργείται με την επιφύλαξη των υφιστάμενων πλαισίων και διαδικασιών παρακολούθησης, υποβολής εκθέσεων και διακυβέρνησης που καλύπτουν την πολιτική για το περιβάλλον και το κλίμα.</p>
<p>3. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων υποστηρίζουν την Επιτροπή στη βελτίωση της διαθεσιμότητας και της συνάφειας των δεδομένων και των γνώσεων, πραγματοποιώντας ειδικότερα τα εξής:</p>	<p>3. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων υποστηρίζουν την Επιτροπή στη βελτίωση της διαθεσιμότητας και της συνάφειας των δεδομένων και των γνώσεων, πραγματοποιώντας ειδικότερα τα εξής:</p>
<p>α) συλλογή, επεξεργασία και υποβολή στοιχείων και δεδομένων με σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία·</p>	<p>α) συλλογή, επεξεργασία και υποβολή στοιχείων και δεδομένων με σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία·</p>
<p>β) καταβολή προσπάθειών για την κάλυψη των σχετικών κενών στα δεδομένα παρακολούθησης·</p>	<p>β) καταβολή προσπάθειών για την κάλυψη των σχετικών κενών στα δεδομένα παρακολούθησης·</p>
<p>γ) εκπόνηση αναλύσεων χρήσιμων για τη χάραξη πολιτικής και συστημικών αναλύσεων και συμβολή στην υλοποίηση των στόχων πολιτικής σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο·</p>	<p>γ) εκπόνηση αναλύσεων χρήσιμων για τη χάραξη πολιτικής και συστημικών αναλύσεων και συμβολή στην υλοποίηση των στόχων πολιτικής σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·</p>
<p>δ) ενσωμάτωση δεδομένων σχετικά με τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις, και πλήρης αξιοποίηση άλλων διαθέσιμων δεδομένων, όπως αυτά που παρέχει το Copernicus·</p>	<p>δ) ενσωμάτωση δεδομένων σχετικά με τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις, και πλήρης αξιοποίηση άλλων διαθέσιμων δεδομένων, όπως αυτά που παρέχει το Copernicus·</p>

Κείμενο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Τροπολογία της ΕτΠ
<p>ε) περαιτέρω βελτίωση της πρόσβασης σε δεδομένα μέσω προγραμμάτων της Ένωσης·</p> <p>στ) διασφάλιση της διαφάνειας και της λογοδοσίας·</p> <p>ζ) παροχή βοήθειας στην κοινωνία των πολιτών, στις δημόσιες αρχές, στους πολίτες, στους κοινωνικούς εταίρους και στον ιδιωτικό τομέα για τον εντοπισμό κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων και την ανάληψη δράσης με σκοπό την πρόληψη, τον μετριασμό και την προσαρμογή στους εν λόγω κινδύνους, καθώς και προώθηση της συμμετοχής τους στην κάλυψη των κενών γνώσεων.</p> <p>4. Η Επιτροπή εξετάζει τακτικά τις ανάγκες σε δεδομένα και γνώσεις σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων να εκτελούν τα καθήκοντα που αναφέρονται στην παράγραφο 3.</p>	<p>ε) περαιτέρω βελτίωση της πρόσβασης σε δεδομένα μέσω προγραμμάτων της Ένωσης·</p> <p>στ) βελτίωση της διαθεσιμότητας και της διαλειτουργικότητας των δεδομένων σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο·</p> <p>ζ) διασφάλιση της διαφάνειας και της λογοδοσίας·</p> <p>η) παροχή βοήθειας στην κοινωνία των πολιτών, στις δημόσιες αρχές του εθνικού, του περιφερειακού και του τοπικού επιπέδου, στους πολίτες, στους κοινωνικούς εταίρους και στον ιδιωτικό τομέα για τον εντοπισμό κλιματικών και περιβαλλοντικών κινδύνων και την ανάληψη δράσης με σκοπό την πρόληψη, τον μετριασμό και την προσαρμογή στους εν λόγω κινδύνους, καθώς και προώθηση της συμμετοχής τους στην κάλυψη των κενών γνώσεων.</p> <p>θ) ενίσχυση των θετικών περιβαλλοντικών δεσμών μεταξύ των αστικών, των περιαστικών και των αγροτικών περιοχών, σύμφωνα με τον ΣΒΑ 11 «Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες».</p> <p>4. Η Επιτροπή εξετάζει τακτικά τις ανάγκες σε δεδομένα και γνώσεις σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, και, όταν απαιτείται, σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων να εκτελούν τα καθήκοντα που αναφέρονται στην παράγραφο 3.</p>

Αιτιολογία

Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής επιτόπου. Η δημιουργία του νέου πλαισίου παρακολούθησης θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα επίπεδα αυτά και να παρέχει επίσης δεδομένα με στόχο τη στήριξη της υλοποίησης στις τοπικές και τις περιφερειακές κοινότητες.

II. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. επικροτεί το 8ο ΠΔΠ, το οποίο καθορίζει μια στρατηγική προσέγγιση για τις περιβαλλοντικές και κλιματικές πολιτικές έως το 2030 και διατηρεί ένα μακροπρόθεσμο όραμα για το 2050 για την ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη, με έμφαση στην καλύτερη εφαρμογή και παρακολούθηση·

2. ζητεί το 8ο ΠΔΠ να διαδραματίσει ισχυρό συμπληρωματικό ρόλο στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και να στηρίξει την πράσινη ανάκαμψη της ΕΕ, με τον μακροπρόθεσμο προσανατολισμό του και τους περιβαλλοντικούς στόχους προτεραιότητάς του·

3. το γεγονός ότι το 8ο ΠΔΠ, σε αντίθεση με τα προηγούμενα προγράμματα δράσης για το περιβάλλον, δεν περιλαμβάνει μέτρα δεν θα πρέπει να δημιουργήσει προηγούμενο για τα μελλοντικά ΠΔΠ. Υπογραμμίζει ότι η Πράσινη Συμφωνία θεσπίζει μέτρα που συνδέονται με τους στόχους προτεραιότητας του 8ου ΠΔΠ, με ισχύ έως το 2030, μόνον για την περίοδο μέχρι το 2024. Υπό αυτό το πρίσμα, η ΕτΠ ζητεί να διευκρινιστεί στο 8ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον ο τρόπος με τον οποίο θα θεσπιστούν, στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησής του, νέα μέτρα για την επίτευξη των στόχων προτεραιότητας που θέτει·

4. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το 8ο ΠΔΠ έχει προσδιορίσει την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη εφαρμογή ως βασική προτεραιότητα και ζητεί, ως εκ τούτου, επαρκή μέσα και πόρους, καθώς και καινοτόμες προσεγγίσεις που θα εξασφαλίσουν στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές τη δυνατότητα να παρέχουν εξατομικευμένες λύσεις για τη βελτίωση της επιτόπιας εφαρμογής των περιβαλλοντικών πολιτικών·

5. υπογραμμίζει ότι τα προβλήματα εφαρμογής δεν μπορούν να επιλυθούν μόνο με περισσότερες νομοθετικές πράξεις. Απαιτούνται επίσης μηχανισμοί στήριξης, νέες προσεγγίσεις και καινοτομία για την επίτευξη των τιμών-στόχων και των καθορισμένων προτύπων.

6. υπογραμμίζει τον θετικό ρόλο της Τεχνικής Πλατφόρμας Συνεργασίας για το Περιβάλλον που έχει συσταθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών και επισημαίνει ότι η ενσωμάτωσή της στο 7ο ΠΔΠ την τοποθετεί σε υγιή και μακροπρόθεσμη βάση. Ζητεί το 8ο ΠΔΠ να ενισχύσει περαιτέρω την Τεχνική Πλατφόρμα Συνεργασίας για το Περιβάλλον που δημιουργήθηκε από την επιτροπή ENVE και τη ΓΔ Περιβάλλοντος με σκοπό την προώθηση του διαλόγου και τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις τοπικές και τις περιφερειακές προκλήσεις και λύσεις κατά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ·

7. ζητεί να ενισχυθεί η βάση γνώσεων για το περιβάλλον, αξιοποιώντας το δυναμικό των ψηφιακών τεχνολογιών και των τεχνολογιών δεδομένων, και να αυξηθεί η χρήση λύσεων που βασίζονται στη φύση και της κοινωνικής καινοτομίας προκειμένου να βελτιωθεί η εφαρμογή·

8. υπογραμμίζει ότι η παραδοσιακή τομεακή περιβαλλοντική πολιτική είναι σε μεγάλο βαθμό αναποτελεσματική και, ως εκ τούτου, προκειμένου να ενδυναμωθεί η περιβαλλοντική πολιτική, το 8ο ΠΔΠ θα πρέπει να θεσπίσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, να συνεκτιμήσει τον πολύπλευρο χαρακτήρα των περιβαλλοντικών προκλήσεων, να δημιουργήσει συνέργειες και να αποφύγει τις αναντιστοιχίες μεταξύ:

α) του επιπέδου φιλοδοξίας, των χρονοδιαγραμμάτων, των διαδικασιών εφαρμογής και των εργαλείων των διαφόρων περιβαλλοντικών και κλιματικών πολιτικών·

β) του επιπέδου φιλοδοξίας και των χρονοδιαγραμμάτων των οριακών τιμών της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ και των πολιτικών για την πρόληψη της ρύπανσης στην πηγή·

9. επισημαίνει την αναντιστοιχία μεταξύ της έγκρισης του 8ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον και του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) για την περίοδο 2021-2027 και επαναλαμβάνει ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων για τα μελλοντικά προγράμματα δράσης για το περιβάλλον θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με το χρονοδιάγραμμα του ΠΔΠ·

10. επισημαίνει ότι η αποτελεσματική συλλογή, επεξεργασία και εκμετάλλευση δεδομένων σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος είναι ουσιαστικής σημασίας για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί. Ωστόσο, οι πρακτικές ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό, και είναι συχνά υποτυπώδεις, με το μεγαλύτερο μέρος της εργασίας να πραγματοποιείται από τον άνθρωπο, ειδικά σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕτΠ υπογραμμίζει την ανάγκη για αναπτυξιακές προσπάθειες και επενδύσεις σε ολόκληρη την ΕΕ προκειμένου να πραγματοποιηθεί η απαραίτητη επεξεργασία δεδομένων με συνεκτικό τρόπο, με έμφαση στη συμβατότητα και την αξιοποίηση των αυτοματοποιημένων ροών δεδομένων και των ανοικτών διεπαφών·

11. θεωρεί ότι η αρχή της «μη πρόκλησης βλάβης», καθώς και μια προσέγγιση υγιούς διαβίωσης, θα πρέπει να καθοδηγούν τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τη διασφάλιση της ολοκλήρωσης και της συνοχής των πολιτικών·

12. ζητεί την πλήρη ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών και των κλιματικών πολιτικών, καθώς και των πολιτικών που προάγουν την κυκλική οικονομία, στις δημοσιονομικές, οικονομικές και κοινωνικές δράσεις της ΕΕ και υπενθυμίζει ότι οι προσπάθειες πράσινης ανάκαμψης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις εδαφικές ανισότητες και προκλήσεις και να διασφαλίζουν ότι καμία κοινότητα δεν μένει πίσω·

13. επαναλαμβάνει την έκκλησή της υπέρ μιας ολιστικής προσέγγισης βασισμένης στον τόπο ή προσανατολισμένης στην εκάστοτε περιοχή, ως βέλτιστη μέθοδο για να γίνει πραγματικότητα για όλους η υγιεινή διαβίωση σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εκάστοτε τόπου ή της εκάστοτε περιοχής, συμπεριλαμβανομένης της βιοπολιτισμικής ποικιλομορφίας·

14. επιδοκιμάζει τη δέσμευση για μια στρατηγική ανάκαμψης με βάση την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και επαναλαμβάνει τη θέση της ότι οι περιβαλλοντικές, κλιματικές και μεταβατικές προκλήσεις απαιτούν σημαντικές πράσινες και γαλάζιες επενδύσεις και καινοτομία σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης·

15. ζητεί φιλόδοξες επενδύσεις σε βασικούς πράσινους τομείς (π.χ. έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ανάπτυξη μιας κυκλικής οικονομίας, μεταστροφή σε φιλικά προς το περιβάλλον μέσα μεταφοράς) που απαιτούνται για την οικοδόμηση ανθεκτικότητας και τη δημιουργία ανάπτυξης και θέσεων εργασίας σε μια δίκαιη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία που θα βασίζεται στην αλληλεγγύη, και επισημαίνει τους πολλαπλούς τύπους οφελών που δημιουργούνται από αυτές τις επενδύσεις για την οικονομία, την υγεία και την ευημερία των ανθρώπων. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάκαμψη και θα πρέπει να συμμετέχουν στον σχεδιασμό και την εκτέλεση των εν λόγω επενδύσεων, όποτε κρίνεται απαραίτητο·

16. υπογραμμίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στη συμμετοχή των πολιτών, των επιχειρήσεων, των ερευνητικών κέντρων, της ακαδημαϊκής κοινότητας και των τοπικών ενδιαφερόμενων φορέων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών·
17. τάσσεται υπέρ ενός εύρυθμου πλαισίου πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και ενθαρρύνει όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης να προωθήσουν τη διαδιοικητική, διαπεριφερειακή, διαδημοτική και διασυνοριακή συνεργασία για την εφαρμογή του 8ου ΠΔΠ·
18. επισημαίνει ότι είναι αναγκαίο να αυξηθούν η έρευνα, τα δεδομένα και οι γνώσεις για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων περιβαλλοντικών προκλήσεων και την αξιοποίηση ευκαιριών σε διάφορους τύπους τοπικών και περιφερειακών κοινοτήτων, λαμβανομένης υπόψη της εγκατάλειψης της υπαίδρου, της γήρανσης του πληθυσμού και των διαφορών μεταξύ περιφερειών, και τονίζει την ανάγκη τα εν λόγω δεδομένα και γνώσεις να είναι διαθέσιμα στο κοινό και εύκολα προσβάσιμα·
19. υπογραμμίζει την ανάγκη για περισσότερα τοπικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων που συλλέγονται απευθείας από πολίτες ή ιδιωτικούς φορείς που αναπτύσσουν πράσινα έργα (π.χ. έδαφος, νερό, παρακολούθηση πτηνών, οικότοποι κ.λπ.), και ζητεί τη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των τοπικών και των περιφερειακών αρχών για τη συλλογή τοπικών δεδομένων, τα οποία είναι απαραίτητα για την καλύτερη εφαρμογή του ΠΔΠ·
20. υποστηρίζει τη δημιουργία ενός νέου πλαισίου παρακολούθησης, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τα υφιστάμενα πλαίσια, όπως η επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής. Τάσσεται υπέρ της συμμετοχής της ΕΤΠ και των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη διαδικασία διαβούλευσης για τον καθορισμό των βασικών δεικτών προκειμένου να διασφαλιστεί ότι λαμβάνεται επαρκώς υπόψη η τοπική και η περιφερειακή διάσταση·
21. ζητεί να καταβληθούν συνεχείς προσπάθειες για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής παρακολούθησης (π.χ. βιοποικιλότητα, μηδενική ρύπανση, περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες, αναθεωρημένη κυκλική οικονομία), τη σύνδεσή της με οριζόντια εργαλεία παρακολούθησης (π.χ. ΣΒΑ, πίνακας δεικτών ανθεκτικότητας κ.λπ.) και τη θέσπιση πρωταρχικών δεικτών (π.χ. για την κυκλική οικονομία, το κλίμα και την ενέργεια, την απαλλαγή από τοξικές ουσίες, τη βιοποικιλότητα, τη μηδενική ρύπανση, τις πιέσεις που ασκούνται στο περιβάλλον, τους δείκτες επισκόπησης της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής κ.λπ.) βάσει γενικών αρχών, όπως διασφάλιση ποιότητας, ισορροπία, δυνατότητα εφαρμογής, ιεράρχηση προτεραιοτήτων, ευελιξία, χρονοδιαγράμματα και περιοδικότητα·
22. ζητεί το νέο πλαίσιο παρακολούθησης να στηριχθεί όσο το δυνατόν περισσότερο στα υφιστάμενα εργαλεία και τους δείκτες παρακολούθησης στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής και της διακυβέρνησης της Ενεργειακής Ένωσης και της δράσης για το κλίμα, και να συνενώσει τις τεχνικές απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων, προκειμένου να αποφευχθούν, καταρχήν, τυχόν αλληλοεπικαλύψεις των εργασιών και να περιοριστεί ο διοικητικός φόρτος·
23. επισημαίνει ότι η υλοποίηση του 8ου ΠΔΠ μπορεί να επιταχυνθεί με πρωτοβουλίες όπως η Συμφωνία για τις Πράσινες Πόλεις ή το ευρωπαϊκό έτος για πιο Πράσινες Πόλεις το 2022, το αστικό θεματολόγιο, καθώς και με εθελοντικές δράσεις όπως το σύμφωνο των Δημάρχων για το Κλίμα και την Ενέργεια και το Παρατηρητήριο Αστικής Κινητικότητας, και ότι, ως εκ τούτου, αυτές οι πρωτοβουλίες θα πρέπει να προωθηθούν περαιτέρω·
24. υποστηρίζει την εντατικοποίηση των προσπαθειών στον τομέα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και σε σχέδια για τη νεολαία με στόχο την ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης·
25. αναγνωρίζει ότι η πλήρης εφαρμογή πολλαπλών περιβαλλοντικών πολιτικών μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την πλήρη συμμετοχή των πολιτών σε δράσεις σε καθημερινή βάση·
26. αναγνωρίζει ότι θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην αλληλεξάρτηση ανάμεσα στις αστικές περιοχές και τους αγροτικούς φορείς, καθώς και στο γεγονός ότι γεωγραφικές τυπολογίες όπως οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, οι ορεινές περιοχές, τα νησιά, οι παράκτιες ζώνες κ.λπ. έχουν τεράστιο δυναμικό για την ανάπτυξη πράσινων επενδύσεων (π.χ. έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας)·
27. αναδεικνύει τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει οι ευάλωτες περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειών υψηλής έντασης άνθρακα και ανθρακούχων εκπομπών, καθώς και οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, οι οποίες αποσκοπούν να επιτύχουν την απαλλαγή τους από τις ανθρακούχες εκπομπές έως το 2040, και ζητεί, ως εκ τούτου, να στηριχθούν οι προσπάθειες αυτών των περιφερειών για την επιτάχυνση των στρατηγικών σφαιρικού μετασχηματισμού τους, ώστε να τους επιτραπεί να μετατραπούν σε δοκιμαστήρια και εργαστήρια πειραματισμού όσον αφορά τις δυσκολίες που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν κατά την προσπάθεια επίτευξης των στόχων τους σε αυτό το πλαίσιο·

28. συμφωνεί με την αιτιολογική σκέψη 19 της πρότασης για το ΠΔΠ, στην οποία υπογραμμίζεται ότι οι στόχοι της δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς μόνο από τα κράτη μέλη. Η υπό εξέταση πρόταση, ως έχει, δεν φαίνεται να εγείρει κανένα ζήτημα όσον αφορά τη συμμόρφωσή της με την αρχή της επικουρικότητας. Επίσης, δεν θέτει κανένα ζήτημα όσον αφορά τη συμμόρφωσή της με την αρχή της αναλογικότητας·

29. υποστηρίζει την ενίσχυση του συστήματος της ΕΕ για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και επικροτεί τις προτεινόμενες αλλαγές στη σύμβαση του Aarhus⁽¹⁾. Υπογραμμίζει την ανάγκη ενίσχυσης του συστήματος της ΕΕ για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα και καλεί την Επιτροπή να προωθήσει τον διάλογο με την ΕτΠ και τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι τοπικές κοινότητες έχουν πρόσβαση σε κατάλληλους διαύλους πρόσβασης στη δικαιοσύνη και μπορούν να συμβάλλουν πλήρως στη βελτίωση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ.

30. προτείνει να αξιολογηθεί η δυνατότητα δημιουργίας ενός δικτύου «πρεσβευτών» στο πλαίσιο της Τεχνικής Πλατφόρμας Συνεργασίας για το Περιβάλλον, ώστε να προωθηθεί η εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, σε μορφή που θα ήταν συμβατή και συμπληρωματική προς τις υφιστάμενες προσπάθειες, όπως το εργαλείο τεχνικής βοήθειας και ανταλλαγής πληροφοριών (TAIEX) μεταξύ ομοτίμων, η επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής, η Συμφωνία Πράσινων Πόλεων και η βιογεωγραφική διαδικασία του δικτύου Natura 2000.

Βρυξέλλες, 5 Φεβρουαρίου 2021.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών
Απόστολος ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

⁽¹⁾ Τα σχετικά έγγραφα και περαιτέρω πληροφορίες διατίθενται στο ακόλουθο δελτίο τύπου: https://ec.europa.eu/environment/news/commission-proposes-improve-public-scrutiny-eu-acts-related-environment-2020-10-14_el

ISSN 1977-0901 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISSN 1725-2415 (έντυπη έκδοση)

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης
L-2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL